

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Pohl_Frederick-Navrat_domu.pdb

PDB Name: Pohl Povídky
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 23.12.2004
Modification Date: 23.12.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Frederick Pohl
POVÍDKY
Version: Palm 1.0.final
OCR: Evidence SF
Corrections: 1
PalmBookZ

OBSAH

-Co dělat, než přijde přivolaný psychoanalytik
-Dábel
-Dejte šanci mravencům
-Den, kdy zavřeli Mrazírny
-Fermi a mráz
-Milióntý den
-Tunel pod světem

Co dělat, než přijde přivolaný psychoanalytik
Právě jsem poslal sekretářku pro pohárek kávy, a ona mi přinesla coca-colu s citrónovým džusem. Vlastně jí ani nemohu nic vytýkat. Komu na světě se ostatně dá co vytýkat, kromě mne samého? Hazel je u mě zaměstnána patnáct let a bývala to výborná sekretářka, perfektní písařka, betonová pevnost proti lidem, které jsem nechtěl přijmout, a královna mezi ženami, když šlo o to dovědět se na dámské toaletě nějaké ty klepy. Teď to má ovšem většinu času v hlavě poněkud vygumováno, to je fakt. Ale není taky divu!
Na svou obhajobu mohu říct, že jsem neměl přesnou představu o tom, do čeho se pouštím. Bezpochyby se pamatujete – ne, počkejte, začnu tu větu raději znova, protože jistě pochyby tu jsou. Snad, řekněme, snad se upamatujete na ty dva doktory a na jejich senzační zprávu o cigaretách a rakovině plic. U nás, u Vanden Blumera a Silka, to bouchlo naplno, protože jsme žili z konta u tabákového koncernu Mason-Dixon už dobrých dvacet let. Jen si spočítejte, kolik asi mohlo dělat našich patnáct procent z víc než deseti čistých miliónů dolarů jejich roční bilance, a nahlédnete to sami. To první, co bezprostředně následovalo, bylo ovšem pro nás velice dobré, protože co klient ze všeho nejdřív udělal, bylo, že sáhl pro šekovou knížku a vyklopil dalších pár miliónů dolarů na zvláštní účely, k boji s nepřátelsky zaujatým tiskem; ovšem to nemohlo dlouho vydržet, a my jsme to dobře věděli. VB. a S. je v obchodním světě známá jako reklamní agentura, která vidí daleko dopředu; viděli jsme daleko dopředu, že jestliže je klient v opravdovém nebezpečí, nevytáhne ho z něho žádný reklamní šturm, a že je zase jednou na nás, abychom vylezli pěkně na kopec a rozhlédli se, co to vlastně máme před sebou za krajinu.
Šéf svolal toho rána zvláštní plánovací komisi a postavil nás před fakta. „Tak už se zase tróubí k ohni, mládenci,“ povídá, „a je na nás, abychom šli hasit. Poslouchám, mluvte.“
Buggott si odchrchlal a mrzutě řekl: „Možná že to dělá jen ten papír, pane řediteli, možná že kdyby je zkusili vyrábět bez papíru...“ Má Mason-Dixonovy na starosti, tak mu nemůžete mít za zlé, že se na věc dívá zákaznickovými očima.
Šěfovi se zablesklo v očích: „Když je budou dělat bez papíru, takže to vlastně nebudou cigarety, ne? Nebloumat kolem, mládenci. Poslouchám.“
Nikdo z nás nezatožil bloumat si kolem, a tak jsme asi minutu shovívavě civěli na Buggotta. Konečně zvedla ruku Ellen Silková. „Já bych nerada, abyste si mysleli,“ řekla, „že jen proto, že mi tatínek odkázal nějaký ten podíl, chci prosazovat své názory, pane Vanden Blumere. Měl jste zkrátka na mysli, že by se – ehem – mělo pustit do světa něco, co by odvedlo pozornost veřejnosti jinam?“
„Máte příležitost obdivovat šéfa. „Doporučujete to snad, miláčku?“ dotazoval se laskavě a odpálil tak míč na její stranu sítě.

Řekla slabě: „Já vlastně nevím. Jsem z toho nějak popletená.“

„To je přirozené, miláčku,“ zazářil, „to jsme my všichni. Uvidíme, jestli nás z toho zmatku vyvede Charley. Co, Charley?“ Díval se na mě. Okamžitě jsem odpovídal: „Jsem rád, že jste se mě zeptal na názor, pane řediteli. Trochu jsem už o tom přemýšlel a napadlo mě tohle.“ Odpočítával jsem na prstech. „Za prvé, po tabáku se kašle. Za druhé, po alkoholu je kocovina. Za třetí, drogy a všechno co k nim patří – no prostě to je mimo zákon.“ Pleskl jsem těmi třemi prsty o dlaň druhé ruky. „Tak co nám zbývá, pane řediteli? To je otázka, kterou si kladu. Můžeme přijít s něčím novým, s něčím co předně není zdraví škodlivé, po čem vás za druhé nebolí hlava a co za třetí nezpůsobuje návyk a není tudíž proti zákonu?“

Pan Vanden Blumer souhlasně přikývl. „To není špatný nápad, Charley. Vy zkrátka, když se k tomu ohni zatroubí, tak jste doopravdy na nohou.“

Baggottova ruka vyletěla nahoru. Povádal: „Mohli bychom si to ujasnit, pane řediteli? Má snad Charley na mysli, abychom doporučili Mason-Dixonovým, aby nechali tabáku a pustili se do něčeho jiného?“

Starý pán se na něj na okamžik mírně zadíval. „A proč by to měli být Mason-Dixonovi?“ optal se tiše a nechal nás chvíli přemýšlet o všech možných důvodech, proč by to Mason-Dixonovi být neměli. Koneckonců loyality k zákazníkovi je hezká věc, ale na druhé straně má člověk závazky i vůči vlastním lidem.

Starý pán to nechal odeznít a pak se znovu obrátil na mě. „Tak co, Charley?“ zeptal se. „Už jsme vyslechli, co přesně potřebujeme. Máte snad nějaký ten konkrétní návrh?“

Všichni se na mě podívali, jestli nějaký ten konkrétní návrh mám.

Naneštěstí jsem ho měl.

Právě jsem požádal Hazel, aby mi přinesla fascikl Leslieho Claryho Clouda, a ona mi přišla s kopií mého memoranda, jímž jsem mu před dvěma lety navrhoval plat. „To je všechno, co tam v jeho šanonu bylo,“ řekla snivě a žvýkáci svaly se jí rytmicky pohybovaly. Neměl jsem chuť přit se s ní, tak jsem jí vrazil pohárek s coca-colou a džusem a poradil jsem jí, aby to vylila a přinesla mi trochu kávy. K – A – V – Y, kávy. Pokusil jsem se najít v záznamech něco sám, když odešla, ale byla to jen ztráta času.

Takže vám o Lesliem Glarym Gloudovi budu muset vyprávět jen podle paměti. Přišel za mnou do kanceláře neohlášen a já se asi do smrti nedovím, proč ho ke mně Hazel vůbec pustila. No, ale stalo se. Řekl mi rovnou a bez obalu: „Vyzvali mě, pane McGory. Vylili. Po jedenácti letech, co jsem byl u Wyoming Bureau of Standards starším chemikem.“

„To je mrzuté, pane doktore,“ řekl jsem a rovnal jsem si na stole nějaké papíry. „Ovšem já se obávám, že náš podnik nemůže – – –“

„Nene,“ pravil rychle, „já o reklamě stejně nic nevím. Moje branže je technická chemie. Mám takový, jak bych to řekl, návrh na jeden výrobní postup, který by vás mohl zajímat. Pracujete přece pro Mason-Dixonovy, ne? Víte, já jsem ve své doktorské práci –“ Odplul do mlhy dlouhých a krátkých molekulových řetězců, pentózových cukrů a obyčejných zahradních kyték. Chvilí to trvalo, ale poslouchal jsem trpělivě a nakonec jsem začal chápat, kam vlastně míří.

Existovala, jak on tvrdil, jakási látka obsažená v docela obyčejné zahradní kytce, která když by se karfiolizovala tetracyklistou a když by se pak d–tri–čokoládověla zbylá leptanda nebo tak nějak, dala by se změnit na jinou látku, která má mnoho společného s tím, čemu se běžně říká koks nebo taky sníh, prostě s kokainem.

Výjeveně jsem se na něj podíval. „Pane doktore,“ řekl jsem důrazně, „uvědomujete si, co mi tu vlastně navrhuje?“

Kdybychom něco takového namíchali do cigaret našeho klienta, pak bychom frapantně porušovali zákon! To je ta nejneslýchanější nabídka, jakou jsem kdy slyšel. Kromě toho jsme už o této věci uvažovali a odhad nákladů byl takový, že –“

„Nene,“ řekl opět. „Vy mi asi nerozumíte, pane McGory. Ona to není žádná z běžně dostupných drog, je to něco nového a zcela odlišného.“

„Odlišného?“

„Nevytváří například škodlivý návyk.“

„Nevytváří návyk?“

„Naprostě ne. Chemicky je to zcela nepřibuzné jakémukoli narkotiku obsaženému v dosavadním lékopisu. Podle zákona – tedy já nejsem žádný právník, pane McGory, ale přísahám vám, že se na to nevztahuje žádné zákonné ustanovení.

Není také důvodu, proč by se mělo vztahovat. Spotřebiteli neškodí, návyk netvoří, je to výrobně levné –“

„Moment,“ řekl jsem a vstal. „Ještě neodcházejte. Rád bych chytil šéfa, než půjde na oběd.“

Šéfa jsem chytil a ten na mě zamyšleně zamrkal.

Nikoli, nepřál si, abych to zatím projednával s Mason-Dixonovými, a zajisté, ovšem, zdá se, že by na tom mohlo něco být, přirozeně, toho člověka přijmout a vyčkat, jestli se s něčím opravdu vytasí.

Což jsme učinili; a což on učinil.

Účtárna div nezbořila barák, když začaly chodit první faktury, ale poslal jsem je na šéfa, a ten jim zchladil hlavy. Ale stejně to stálo spoustu peněz a trvalo to skoro šest měsíců. Pak mě jednou ráno Leslie dary Cloud zavolaal a povídal:

„Přijďte sem ke mně dolů, pane McGory. Máme to.“

Sehnali jsme mu místnosti na dolním East Sidu, páchlo to tam po shnilé zelenině. V duchu jsem si učinil poznámku, že je třeba znova prověřit celou naši reklamní kampaň za obohacování chlorofylem, a vyšplhal jsem ta dvě poschodí do Cloudovy soukromé pracovny. Seděl na laboratorní lavici a zářil nad řádkou zkumavek, které stály před ním.

„To je ono?“ zeptal jsem se a rozjasnil nad zkumavkami tvář.

„To je ono,“ snivě se na mě usmál a zažíval. „Promiňte,“ zamžoural přívětivě, „trochu jsem ten lektvárek ozkoušel.“

Bedlivě jsem si ho prohlédl. Něco tedy určitě ozkoušel, to bylo naprostě jasné. Ale whisky z něho cítit nebyla; zornice rozšířené neměl; nic. Byl svěží, veselý, a to bylo všechno, co se dalo říct.

„Ochutnejte taky,“ vybídl mě a ukázal na zkumavky. Tedy čas od času prostě nastane chvíle, kdy člověk musí zaplatit

příspěvky do svého klubu. VB. a S. mi už mnohokrát prokázali ledacos dobrého, a mám-li teď něco neznámého spolknout, abych byl práv důvěře, kterou ve mě šéf skládá, pak nezbyvá než s chutí do toho. Přece jsem však ještě na okamžik zaváhal.

„Áááá,“ řekl Leslie Dary Cloud, „to je nějakého strachu. Heleď, já jsem si teď právě vzal jednu dávku, ale hned si dám druhou navrch.“ Vyrovil ze stojánku jednu ze zkumavek a s pobzukováním chrstl trochu bezbarvé kapaliny do skleničky s jinou bezbarvou kapalinou, asi s vodou. Vypil to naráz a olízl se. „Chut’ to má hroznou,“ hlásil rozradovaně, „ale to se spraví. Ahoj!“

Znovu jsem si ho prohlédl a on se podíval na mě a řehnil se. „Je to moc silný,“ pravil šťastně. „Udělal jsem si to moc silný. Ale to se taky spraví.“ Bezcílně chrstil nádobkami a zkumavkami, zatímco já jsem nabral zhluboka dech a připravil se na věc.

„Tak dobře,“ řekl jsem a vzal jsem mu z ruky čerstvě načepovanou skleničku. Spolkl jsem to téměř jedním lokem. Chut’ to mělo strašnou, přesně jak to říkal. Chutnalo to asi zrovna tak, jak páchla dolní poschodí v tom baráku; ale to bylo všechno, čeho jsem si stačil všimnout. Na okamžik se nic nestalo, jenom Cloud se na mě přemýšlivě zahleděl a zamračil se. „Heleď,“ povídal, „neměl jsem to radši zředit?“ Myslím, že to měl zředit. Bums!

Za půl hodiny jsem byl už zase v pořádku.

Cloud se strašně omlouval. „No, ale přece jen,“ utěšoval mě, „stoje nade mnou, zatímco já jsem ležel na laboratorní lavici, „dokazuje to aspoň jednu věc. Dostal jsi asi tak desettisíckrát silnější dávku, než je normální, a musíš teda připustit, že ti to nic neudělalo.“

„Teda musím?“ řekl jsem a podíval jsem se na doktora. Bimbal fonendoskopem, držel ho za sluchátka a krčil rameny.

„Žádná organická porucha, pane McGory, alespoň nic, co by se dalo zjistit. Euforie, to prosím. Dočasně zrychlený puls, dejme tomu. Někaké to delirium na chvilku, může být – i když ovšem bylo velice mírné. Ale počítám, že vás ani hlava nebolí.“

„Nebolí,“ připustil jsem. Shodil jsem nohy dolů a opatrně se posadil. Žádná kladiva se mi však v hlavě nerozbušila, musel jsem to doznat; bylo mi báječně.

No, a mezi námi – zřídili jsme to pak tolik, až to Cloud schválil jako „normální“ dávku – jen co by stačilo vyvolat příjemný pocit – nasytil tím nějaký prášek, nalisoval to do tabletek a přišel s něčím, co se podobalo zrovna tak aspirinu jako čemukoli jinému. „Bude to asi fungovat i takhle,“ řekl. „Psychogenní bolení hlavy do pěti minut zmizí, jakmile si někdo tabletku vezme.“

„Budeme na to pamatovat,“ řekl jsem.

Jedno ke druhému, prostě jsem to nestačil starému pánovi povědět, než odejel, příští den už byla sobota a rušit šéfy o víkendu, to se prostě nedělá, a tak bylo pondělí, než jsem se k němu dostal na dostatečně dlouhé slyšení, abych mu mohl celou tu historii vyprávět. Byl nadšen. „Báječné,“ mžoural. „Takové spousty z takové trošky surovin. Vůbec to na nic nevypadá!“

„Ochutnejte jednu, pane řediteli,“ nabídl jsem mu.

„Jak to vypadá z právního hlediska?“

„Perfektní. Je to naprosto bezvadné.“

Pokývl a prstem zašťoural v pilulkách. Poškrábal jsem se vzadu na krku. Pokoušel jsem se být vychovaně nenápadný, ale šéfovi toho mnoho neujde. Tázavě se na mě podíval.

„Kopřivka,“ vysvětloval jsem mu v rozpacích. „Já jsem napoprvé silně přebíral, jak už jsem vám říkal. Moc se v těchhle věcech nevyznám, ale na klinice mi řekli, že jsem získal alergii.“

„Alergii?“ Pan Vanden Blumer se na mě přemýšlivě zahleděl. „Ale my snad nehodláme šířit touhle věcí alergie, nebo snad ano?“

„Ne, z téhle strany nehrozí žádné nebezpečí, pane řediteli. Je to tak trochu Claudova vina, nalil mi porci té látky neředěnou a já jsem ji vypil. Na klinice si byli naprosto jisti: Ani dvacetinásobek nebo třicetinásobek té dávky vám nemůže naprosto uškodit.“

„Hm.“ Převracel jednu z pilulek v prstech a zamýšleně k ní číchal. „A jak dlouho asi budete tu kopřivku mít?“

„Ta zmizí. Jenom si nesmím tu věc brát. Ani bych kopřivku neměl, ale – no prostě chutnalo mi tak, že jsem včera zkusil další dávku.“ Zakašlal jsem a dodával: „Funguje to báječně. Vy jistě oceníte, jakou má tahle zkušenost výhodu. Musel jsem toho nechat, a necítím přitom žádnou nutkovou potřebu, žádné třesy, žádnou nervozitu, žádný odvykací syndrom, nic. Bral bych to rád dál jako každý, ale současně mohu prokázat, že Cloud mluvil čistou pravdu: Nevytváří to návyk.“

„Hm,“ řekl opět; a to byl konec naší diskuse.

Šéf, to je starý mazák. Dal mi příkazy: držet jazyk za zuby. Trochu si myslím, že čekal, co bude s mou kopřivkou a jestli se neukáže nějaká stopa návyku a co bude s pokusnou sérií zvířat a s pokusem s Cloudovými dobrovolníky z brlohů na Bowery. Ale ještě víc, počítám, že čekal, až nastane pravý čas a pravé počasí.

Jako například to klima při schůzi plánovací komise, den po uveřejnění zprávy těch doktorů a po panice u Mason-Dixonů.

A tak přišla na svět Žvýkáci puma.

Hazel se právě vrátila s papírovým pohárkem z bufetu a už od pohledu jsem mohl usoudit – zpod víčka se netáhla žádná pára, pohárek byl celý orosený – že to není káva, kterou jsem si objednal. „Hej!“ houkl jsem na ní, právě když chtěla zasněně odbaletit dveřmi. „Vraťte se!“

„K službám, massa,“ řekla rozjařeně a přitvivovala zpátky, „se děje?“

Šlápl jsem svému rozčilení na brzdu. „Otevřte to!“ nařídil jsem jí. „A podívejte se, co je uvnitř.“

Usmála se na mě a pleskla do víčka. Polovina obsahu mi vyhrkla na stůl. „No ne,“ řekla Hazel, „moment, já hned přinesu hadr.“

„Nechte hadr hadrem,“ řekl jsem a utíral stůl kapesníkem. „Co je uvnitř?“

Hazel se s údivem zahleděla do pohárku a pak řekla: „Čestně, massa, teď to vidím. Ti idioti v tom bufetu jsou vstávající lehající namazaný jak krajice. Nagumovaný. A pořád jim říkám, když s tím nesvedete dělat, tak na žvejkačku v pracovní době nesahejte. Mrzí mě to, šéfe. Ani kapka džusu. Jak tomu můžou vůbec říkat džus s coca-colou, když ho tam –“

„Hazel,“ řekl jsem, „jenže já jsem chtěl kávu. Kafe!“

Podívala se na mě. „Tak vy si myslíte, že jsem to spletla já? Omlouvám se, pane McGory. Hned běžím dolů a přinesu vám ji.“ Kajícně se usmála a odbroukala si to ke dveřím. S rukou na klíce se zastavila a ještě jednou se po mně ohlédla.

„Ale stejně, massa,“ řekla, „to je kombinace k puknutí, kafe s coca-colou. No ale uvidím, co pro vás budu moct udělat.“

A byla pryč, šla pro bůhsámví jakou neuvěřitelnou patlaninu. Co byste byli na mém místě udělali? Ne, to není žádná odpověď. To je mi jasné, že byste udělali právě tohle, jenže já po tom prostě dostávám kopřivku.

První týden jsme jásali, druhý týden jsme triumfovali, třetí týden jsme byli milionáři.

Šestý týden jsem se kradl městem sem a tam, pěšky, hledal jsem Leslieho Claryho Clouda. A stejně jsem jen taktak unikl, sotva yard nebo dva yardy za mnou se napasoval do skleněné stěny baru zasněný řidič nákladáku.

Když jsem spatřil Clouda, jak sedí na laboratorní lavici, nohy na stole, oči přivřeny, ruce sepjaty za hlavou, div jsem ho nelíbal. Neboť jeho čelisti se nepohybovaly. Jen on samojediný v celém New Yorku, kromě mne ovšem, nežvýkal Žvýkáci pumu.

„Zaplat'pámbu!“ řekl jsem upřímně.

Zamrkal a usmál se na mě. „Pan McGory,“ protáhl přivětivě. „To je od vás hezké, že jste přišel.“

Jeho chování mě znepokojovalo, prohlížel jsem si ho zblízka. „Doufám, že nejste – tedy že nejste nagumovaný.“

Řekl jemně; „A vypadám snad nagumovaný? Já ten prevít nežvýkám.“

„Prima!“ Rozložil jsem noviny, které jsem donesl až z Madison Avenue, a ukázal jsem mu jejich vnitřní stránky, ty, které nebyly docela zamatvány tiskařskou černí. „Podívejte se na to, Cloude. Letadla padají na Radio City. Autobusy se řítí z Washingtonova mostu. Lodi najíždějí na břeh u Battery. To jsme provedli my, Cloude, vy a já!“

„Ale já bych to tak nebral, milánku,“ řekl mi pokojně. „To jsou stejně jen domácí zprávy, ne?“

„A to vám nestačí? To není žádná místní záležitost, to nemůže být jen tady. Ono totiž neexistuje žádné spojení ven z města – ven z žádného města, počítám. Doručovány jsou jen zásilky Žvýkáci pum, to je to jediné, co se dopravuje.“

Kromě nich se nikdo o nic nestará. A to jsme provedli my, vy a já!“

Soucítěně prohlásil: „To není dobré, McGory.“

„Hrom do vás!“ zahulákal jsem na něj. „Vy jste tvrdil, že to není narkotikum. Vy jste tvrdil, že to nepůsobí návyky. Vy jste –“

„No tak,“ řekl mírně a pevně. „Vemte si taky.“

„Já nemůžu! Dostávám po tom kopřivku!“

„Aha. Správně.“ Vypadal, jako když ho to mrzí. „No, a to by tak bylo všechno, McGory,“ řekl nakonec ospale a zakoukal se opět do stropu.

„Jak to?“

„Jak to jakto?“

„Jak to, že – ale k čertu s vámi, Cloude, vy jste nás do toho namočil, vy nás z toho zase musíte dostat ven. Nějaký způsob se přece najít musí, jak tenhle návyk léčit.“

„Ale jaký návyk? Co chcete léčit, McGory?“ dokazoval mi.

„No tenhle návyk!“

„Jen klid,“ povídal čtverácky a vzal ze stojánku na pracovním pultu jednu ze zazátkovaných zkumavek. Vypil ji téměř do poslední kapky a mrskl zkumavkou do košíku. „Vidíte?“ prohlásil přísně. „Já například Žvýkáci pumu vůbec nežvýkám.“

Tak jsem se tedy odvolal k Vyšší Autoritě.

V osmnáctém století bych se s tím byl obrátil na církev, v devatenáctém na stát. Já jsem se sebral a šel jsem do kanceláře, která má okna na Central Park a kde bronzová tabulka u dveří hlásí Theodor Tust, psychoanalytik. Nebylo to jednoduché. Téměř jsem na něj vyletěl, hned jak jsem viděl, že jeho čelisti žvýkají ve stejném rytmu jako čelisti jeho sekretářky. Ale Cloudův koktajl není, jak on tvrdí, koneckonců žádné narkotikum, a třebaže vám způsobuje příjemné pocity a uvolnění – a když si vezmete dostatečnou dávku, tak vás i opije – přece jen vám nebrání v rozhovoru. Takže jsem tedy ovládl svou zlost, jedinou špatnou náladu, která ještě na světě zbyla, a pověděl jsem mu, co chci.

Vysmál se mi – tím nepřátelštějším způsobem. „Zarazit Žvýkáci pumu? Ale pane McGory!“

„Ale letadla padají –“

„Už žádné sebevraždy nejsou, pane McGory.“

„Vlaky se srážejí –“

„Za celý měsíc ani jediná vražda, ani jedno násilí v celém městě.“

Řekl jsem beznadějně: „Ale je to omyl.“

„A,“ řekl objevitelským tónem, „teď se dostáváme k jádru věci. Kde je jaký omyl?“

To bylo podruhé, co jsem se na něj málem vrhl. Ale řekl jsem: „Chtěl bych, aby jedna věc byla mezi námi jasná: nepřeji si, abyste se hrabal v mých problémech. Kvůli tomu tady nejsem. Celá Žvýkáci puma je omyl, a to ze mě nemluví nějaká zaujatost proti ní. Můžete mít své názory na srážky a na náhlá úmrtí, když chcete, ale co to pozvolné umírání? Po celém městě, po celé zemi lidi kašlou na práci. Nikomu na ničem nezáleží, nikdo nic nedělá, než že mechanicky opakuje to, co dělával. Jsou šťastní. A co bude, až budou hladoví, jelikož si sedláci řekli, že je jim příliš dobře, než aby se starali o úrodu?“

Trpělivě si povzdychl. Vypívl žvanec žvýkačky do papírového ubrousku a zahodil ho do košíku. Ze zásuvky vytáhl

čerstvou pastilku a začal ji rozbalovat, ale zarazil se, když si všiml, že ho pozorují. Ušklíbl se. „Asi bych neměl, že, pane McGory. No, proč bych to pro vás neudělal? Koneckonců to nepůsobí žádný návyk, tak co.“ Hodil žvýkačku zpátky do zásuvky a řekl: „Abych odpověděl na vaši otázku, hladý neumřou. Dělníci dělají, sedláci sedlají, policisti policistují a já psychoanalyzuju. A vy si starostujete. Proč? Práce se přece udělá!“

„Jenže má sekretářka –“

„Na sekretářku zapomeňte, pane McGory. Jistě, je teď třeba trochu zapomnětlivější, trochu jakoby vygumovaná. A kdo dnes není? Ale do práce chodí, a proč by taky nechodila?“

„No to sice chodí, ale –“

„Ale je šťastná! Tak ji nechte být šťastnou!“

Otřeseně jsem se na něj podíval. „A to mi říkáte vy, lékař? Co když vy budete tak trochu zapomnětlivější, vygumovaný, a tak dále, a nějaký pacient bude naléhavě potřebovat –“

Přerušil mě. „Za poslední tři týdny,“ řekl jemně, „jste první, kdo do těch dveří vstoupil.“

Změnil jsem kurs. „No dobře, vy jste psychoanalytik. A co takhle praktik nebo chirurg?“

Pokrčil rameny. „Možná,“ připustil, „že v jednom případě z tisíce – u nějakého zranění při neštěstí – se dostane pacient do nemocnice moc pozdě, nebo snad udělá chirurg nějakou tu chybičku. Možná. Ani ne jeden z tisíce – snad v jednom případě z milionu. Ale Žvýkáci puma není žádné narkotikum. Centigram sodiumamytolu, a váš chirurg bude jako nový.“ Bezmyšlenkovitě sáhl do zásuvky pro pastilku žvýkačky.

„A to říkáte,“ řekl jsem vyčítavě, „že to žádný návyk nevytváří.“

Zastavil se s rukou na půl cestě k ústům. „No, když jinak nedáte, tak zvyk to je. Ale neplet' slova, pane McGory. Není to žádný návyk na narkotikum. Kdyby mi teď někdo sebral tu zásobu, co tu mám, nebylo by mi to příjemné – asi tak, jako by mi nebylo příjemné, kdybych z nějakých důvodů nemohl hrát bridž, a o nic víc.“ Odstrčil pastilku zase a hrabal se v dolní zásuvce psacího stolu, až našel zaprášený balíček cigaret. „Kouřil jsem tři krabičky denně,“ zasípal při prvním doušku kouře. Utřel si usazené oči. „Víte, pane McGory,“ řekl mi ostře, „vy jste tak trochu puritán puritánská. Vám vadí, že jsou lidi šťastní.“

„Já –“

Přerušil mě dřív, než jsem dokázal naplno vybuchnout. „Nemyslete si, že jste ten jediný, kdo přemýšlí, co je pro svět dobré. Když jsem poprvé uslyšel o Žvýkáci pumě, znepokojilo mě to.“ Zamáčkl znechuceně cigaretu a nepřestal hovořit. „Euforie je dobrá věc, to je v pořádku, říkal jsem si, ale co takhle kritické situace. Rozhlížel jsem se kolem sebe, ale žádné jsem neviděl. Všechno šlo normálně dál, možná pomalu a trochu popleteně, ale šlo. A pak jsem si řekl z vyššího morálního hlediska, že je to sice dobrá věc a že je to v pořádku, ale co poslání člověka? Bude svět nadále obydlen spokojenými poloidioty? A trápilo mě to tak dlouho, dokud jsem se nepodíval na své pacienty.“

Usmál se při té vzpomínce. „Měl jsem všelijaké, pane McGory. Vzpomeňte si na jakoukoli hrůzu, dvakrát za týden jsem to tady viděl. Nejstrašnější trosky duševního života, o jakých jste kdy slyšel, pokroucené, zborcené, ničící samy sebe; a najednou byl konec užírání se starostmi, strachem a napětím, už to najednou vlastně ani nebyli žádní mí pacienti. A co víc, nestali se z nich žádní debilové. Dejte jim podnět, zareagují na něj. Zaujměte je něčím, chytanou se toho. Tuhle večer jsem hrál bridž se ženou, která ještě minulý měsíc byla naprosto ochablá; první tabletu žvýkačky jsme ji museli vysloveně nacpat do úst. Rozbila mě v té hře napadrt', pane McGory. Chodil mi sem matematik, který – ostatně na tom nezáleží. Bylo to dost osklivé. Teď je šťastný jak želva, a když jsem ho viděl naposledy, dokončoval právě vědeckou práci, kterou před lety začal a s níž nemohl hnout. Povzbudte je, reagují. Když věci vypadají ponuře Žvýkáci pumou do nich! Tak co chcete víc?“

Podíval jsem se na něj chmurně a řekl: „Tak vy mi tedy nemůžete pomoci.“

„To jsem neřekl. Chcete opravdu, abych vám pomohl?“

„Jistě!“

„Tak mi tedy odpovězte na tuhle otázku: Proč vy vlastně sám nezačnete žvýkat?“

„Protože nemůžu!“ Vylítlo to všechno ze mě, schůze plánovací komise a Leslie dary Cloud a ta nezřetěná sklenice a kopřivka. „Strašná alergie,“ zdůrazňoval jsem. „Nezabírají na to ani histaminika. Na klinice mi řekli, že se antilátky vytvořily po masivním počátečním šoku a že –“

Řekl spokojeně: „Tělo vládne duši, co? Tak co jiného jste čekal? Ale vězte mi, pane McGory, alergie jsou duševního původu. Jestli se –“

To už říkával náš šéf, jestli se vám nepodaří je potřit, tak se s nimi spojte.

Ale já se s nimi spojit nedokážu. Theodor Yust mě pozval, abych zase přišel, ale myslím, že jsem na něj byl hrubý. A když jsem konečně přilezl ke křížku, abych se mu omluvil, byl za bronzovým štítkem s jménem zastrčen lístek a na něm naškrábáno: Sem na rybách.

Pokusil jsem se vyložit to na rovinu šéfovi. Otevřel jsem dveře kanceláře plánovací komise a on tam seděl s Baggottem a Wayberem od Mason-Dixonů. Dřepěli a pižlali nějaké modýlky lodí, a byli do toho tak zabráněni, že si mě skoro ani nevšimli. Po chvíli řekl šéf líně: „Tak už jste bankrot?“ A minuty mýjely, až konečně Wayber nepřítomně odpověděl:

„Řek bych, že jo. Jsou tam nějaké formuláře k vyplnění nebo co.“ A pižlali dál.

Tak jsem na ně ostře houkl a na tu minutu zvedli oči a uviděli mě, bylo to jako u bláznů: ruka do kapsy, rozbalit papírek, žvýkačku do úst. A poté už jsem se s nimi přirozeně dohadovat nemohl. Tak co byste tedy dělali vy na mém místě? Ne! To já nemohu!

Hazel se už na mě přijde jen tu a tam podívat. Seřval jsem ji kvůli tomu – co bude, burácel jsem, když bude třeba rychle odpovědět na nějaký dopis. Ale ona se na mě jen snivě usmála. „Už měsíc žádný nepřišel,“ sdělila mi mile. „Ale nedělej si starosti, jak něco bude, v tu ránu jsem tady. Netrpím žádným návykem na ten prevít, můžu s tím kdykoli přestat, řekneš slovíčko, a na to tata tady máš svou starou Hazel...“ A má pravdu, protože máme-li jít až na kořen věci, v tom je

právě ta nesnáž. Není to návyk. Tak jak ho můžete rušit?

Se Žvýkáci pumou se dá přestat kdykoli. V téhle vteřině, za pět minut, zítra.

Tak nač se tím trápit?

Je to naprosto dobrovolné, zcela pod vaší kontrolou; neuškodí vám, nebude vám po ní nevolno.

Byl bych rád, kdyby se Theodor Yust vrátil. Jinak si asi podříznu krk.

Đábel

Jak je krásná, pomyslel si Dandish, a jak bezmocná. Plastikovou identifikační pásku kolem krku měla nepořádně zapnutou a jak se vykulila z transportní kabiny, neměla na sobě nic, než tu pásku. „Jste už vzhůru?“ zeptal se. Ale ona se ani nepohnula...

Dandish cítil, jak jeho vzrušení narůstá; byla tak pasivní a bezbranná. Mohl by k ní přijít kdejaký chlap a něco jí udělat a ona by se nemohla bránit. Nebo popřípadě spolupracovat. Aniž by se jí dotkl, byl si jist, že její tělo je horké a suché. Byla už úplně oživená a v několika minutách nabyde vědomí.

Dandish – kapitán a zároveň jediný člen posádky bezejmenné mezihvězdné lodi, přepravující zmražené kolonisty přes prázdň, nepřátelský a k nevydržení daleký prostor ze Země na planetu obíhající kolem hvězdy, která nikdy neměla v astronomických tabulkách jméno, jen číslo, a teď se jí říká Eleanor – se během následujících minut přinutil nepodívat se ani jednou na dívku, o níž věděl, že se jmenuje Silvie, a kterou nikdy předtím neviděl. Když se na ni zase podíval, byla už vzhůru, tak daleko předkloněná, kolik jí dovolily bezpečnostní pásy oživovacího křesla: vlasy jí trčely kolem hlavy a ve tváři měla rozzlobený výraz. „No dobře. Kdepak jste? Vím, kolik uhodilo,“ řekla. „Víte, co by vám za to mohli udělat?“

Dandish se to překvapilo. Neměl rád překvapení, děsil se jich. Už devět let šuměla jeho loď napříč vesmírem, užil si dost samoty na to, aby se jí nasytil a začínal se jí bát. Měl na lodi 700 konzerv s kolonisty, jenže ti si leželi, křečcí a nehybní, ve svých lázních z tekutého hélia a nebyli to nějak zvlášť dobří společníci. Nejbližší člověk mimo této lodi byl asi dva světelné roky daleko, pomineme-li určitou možnost náhodného setkání s lodí letící opačným směrem, která však byla momentálně vzdálena více než nejbližší hvězda, přičemž spotřeba energie nezbytná k tomu, aby Dandish zastavil svou loď a srovnal kurs s lodí spěchající domů, by byla dvakrát tak velká, a mohlo by to zabrat dvakrát víc času, než kolik si vyžádá cesta sama. Na téhle plavbě byl jakýkoli chybný krok spojen s děsivými následky. Samota byla hrůzná. Cívět skrz palec tlusté křišťálové sklo a nevidět nic než vzdálené hvězdy, to by jednoho přivedlo k šílenství. Dandish si umínil přestat se dívat ven už před pěti roky, ale nebyl schopen své předsevzetí dodržet a znovu a znovu kradmo nakukoval skrze křišťálové sklo a rozjímal nad hrůznými vizemi, v nichž dominovala porušená hermetizace průzorů, vzápětí vyražených nápořem vzduchu, viděl sebe sama ve svém kovovém žaláři, jak padá, navždy padá dolů, do srdce jedné z těch desíti milionů hvězd, které mrkaly kolem něho. V téhle lodi jakýkoli zvuk značil poplach. Dokud nebyl vzhůru nikdo další než on, kdo by mohl zapřičinit škrábnutí o kov nebo bouchnutí, vyvolané pohybujícím se objektem, který do něčeho narazil, jakkoli nepatrný a jakkoli vzdálený nepatřičný zvuk znamenal hrozbu a Dandish nejednou protrpěl hodiny nebo dny obav, dokud nevystopoval explodovanou zářivku nebo nezajištěná dvířka, které ho tak polekaly. Nepříjemné byly sny o ohni. V lodi z oceli a křišťálového skla to bylo nesmyslně nepravděpodobné, jeho však neděsil nějaký požár jeho současného domova, ale monstrózní ohně v nitru hvězd kolem něho.

„Vyjděte někam, kde vás můžu vidět,“ nařizovala dívka.

Dandish si všiml, že se neunavovala tím, že by se pokoušela skrýt svou nahotu. Nahá se probudila a nahá zůstala.

Rozepjala poutací popruhy a opustila křeslo a teď šmejdila po místnosti, kde se probudila a hledala ho. „Však nás varovali,“ volala. „Jen pozor, ať to není nějaký chyták!“, 'Podívejte se na ty kosmické blázný!', 'Abyste nelitovali!'. Tohle všechno jsme slyšeli v Příjímacím středisku, a už je to tady, no tak fajn. Ať jste, kde jste – a kde vlastně jste? – vylezte, proboha, ven, ať se na vás můžu podívat.“ Napolo stála, napolo se vznášela v jednom koutě místnosti, okusovala si nepatrné kousky suché kůže ze rtů a bojovně těkala zrakem kolem sebe. Ozvala se: „Co za pohádku mi budete povídat? Meteor z podprostoru zničil loď, všechny mimo nás dvou to zabilo a my jsme odsouzeni letět donekonečna nicotou, takže nám nezbyvá nic jiného, než se pokusit udržet loď?“

Dandish ji pozoroval skrz průzory do oživovací komory, ale neodpovídal. Byl znalcem svých obětí, to Dandish opravdu byl. Strávil velmi mnoho času tím, že si tyhle akce plánoval. Fyzicky byla perfektní: velmi mladá, štíhlá, nevelká. Podle toho si ji vybral z 352 žen mezi konzervovanými kolonisty, když předtím prolistoval mikrofilmové fotografie, které patřily k osobním materiálům každého kolonisty, jako když fanoušek hi-fi nakupuje podle katalogu. Byla nejlepších z mnoha žen. Dandish ovšem nebyl dostatečně zkušený na to, aby byl schopen z karty vyčíst i osobní profil; neznal hantýrku psychologů a jejich záznamy byly pro něho jen blábol; a tak mu nezbyvalo, než postupovat podle svého vlastního rejstříku. Hledal oběť – důvěřivé nevinátka. Šestnáctiletá Silvie s troškou podprůměrnou inteligencí se mu zdála velice slibná. Zklamalo ho, že nereagovala vůbec ustrašeně. „Dají vám za to padesát let!“ křičela, rozhlížeje se, kde by se mohl ukrývat. „Však vy to víte, že jo?“

Snímače oživovacího křesla zaregistrovaly, že je dívka opustila, a křeslo se začalo tiše skládat a připravovat se k dalšímu použití. Plastikové roušky se smekly z rohů, svinuly se do pevně utažených roliček a sklouzly do odpadního zásobníku; pod nimi se objevily nové aseptické roušky. Mikrovlnné generátory je otestovaly proudem o vysokém napětí a když nenašly žádné trhliny, samy se zase vypnuly. Bočnice křesla se měkce složily, přes ně se sklopil stůl s nástroji. Dívka se zastavila a dívala se na to, potom potřásla hlavou a zasmála se. „Polekala jsem vás?“ zavolala. „Tak vylezte, hodte to za hlavu! Přiznávám,“ dodala, „že se vám podařilo udělat na mě bububu, tak mi dejte nějaké šaty a můžem si rozumně promluvit.“

Dandish svůj upřený pohled zarmouceně odvrátil. Časový signál mu připomněl, že je nejvyšší čas provést pravidelnou půlhodinovou kontrolu systémů lodi, a tudíž, jak to udělal už víc než 150 000 krát a bude muset ještě 100 000 krát

udělat, hbitě odečítal údaje o teplotě ve vanách, změřil ztráty tekutého hélia a z rezervy vyrovnal hladinu ke znakům, porovnal kurs lodi s letovým plánem, změřil spotřebu paliva a rychlost letu, shledal, že všechny systémy fungují hladce a vrátil se k dívce. Trvalo to jen minutu nebo tak nějak, ale už stačila najít hřeben a zrcadlo, které postavila před sebe a rozzlobeně se potýkala se svými vlasy. Jeden z nedostatků techniky zmrazování a oživování tkvěl v tom, co se při ní dělo s tak složitými strukturami, jako jsou nehty a vlasy. Při teplotě tekutého hélia je veškerý organický materiál křehký a i když manipulační mechanismy byly konstruovány s ohledem i na tuto skutečnost, takže tělo opatrně zavinovaly do elastického kokonu a s maximální obezřetností je chránily před kontaktem s čímkoli tvrdým nebo ostrým, stejně se nehty a vlasy vždycky nějakým způsobem zlámaly. V Příjímácm středisku donekonečna vtlučkali kolonistům důležitost krátkých nehtů a ostříhaných vlasů, ale nikdy je nepřesvědčili. Silvie teď vypadala jako figurína z výlohy, na které vlásenkářský učeň skládal zkoušku a propadl. Řešila svůj problém natáčením a čechráním toho, co jí zůstalo z vlasů, do maličkých chuchvalců, které zase rozčesávala, Odstraňovala celé prameny, jež se vznášely ve vzduchu všude kolem ní, jako by tam zuřila písečná bouře.

Připlácla truchlivě chuchvalec vlasů a řekla: „Asi si myslíte, že je to tuze legrační.“

Dandish se nad tím zamyslel. Nebylo mu zrovna do smíchu. Před dvaceti lety, když byl Dandish teenager a nosil dlouhé vlasy s trvalou a nalakované nehty, což bylo mezi mladými v těch letech módní, zdávalo se mu skoro každou noc právě o takové situaci, v jaké teď byla ona. Sám nebo i se svou dívkou – nemiloval ji, neznásilnil, ani se s ní neoženil, ale vlastnil ji jako otrokyni a neexistoval nikdo, kdo by mu zabránil udělat s ní, co si umanol – si to protřpěl ve stovce variant každou noc. Nikomu o těchto snech neřekl, tedy ne přímo, ale ve škole při praktické psychologii se o tom zmínil jako o něčem, co četl v nějaké knize; učitel zírající skrze něj do jeho snů mu řekl, že to znamená potlačovanou touhu hrát si s panenkami. „Ten hoch jen předváděl svou roli,“ povídal, „vyjadřoval své přání být ženou. Tyhle jednoznačné případy potlačované homosexuality mohou mít mnoho podob...“ a tak dále.

Ale Silvie nebyla ani sen ani panenka. „Já nejsem žádná panenka na hraní!“ řekla Silvie tak ostře a rázně, jako by třeskla rána. „Vylez a řekni, o co ti jde!“

Napřímila se, visíc v prostoru ve stavu beztlíže, a i když vyhlížela rozněvaně a otráveně, vůbec se nezdálo, že by měla strach. „Jestli skutečně nejste blázen,“ řekla zřetelně, „o čemž pochybuju, i když vyloučené to není, neuděláte nic, co nebudu chtít, víte? Protože tohle nemůžete jen tak zatušovat, že? Nemůžete mě zabít, nikdy byste to nedokázal vysvětlit, a mimo to nenechávají vrahy jen tak lítat v kosmických lodích. Až přistaneme, udělám ze všeho nejdřív to, že zařvu na policajty a vy zmizíte na příštích devadesát let třeba v řidičské kabině podzemky.“ Zahihňala se. „Vím o tom dost. Můj strejda přišel na mizinu, nezaplátil daň z příjmu a teď dělá kopáče v deltě Amazonky. A měl byste číst ty dopisy, co nám píše. No tak, vylezte a mrknem se na to, jak dalece budu ochotná vám v té záležitosti pomoci.“

Byla stále netrpělivější. „Prokrista,“ řekla a potřásla hlavou, „však už jsem měla i pořádně velké chlapy. A, och, mimochodem, co jsem se probudila, tak se mi chce jít do té malé dámské místnůstky, a potom chci snídani.“

Dandish její požadavky přece trochu uspokojily, aspoň něco předvídal správně. Otevřel dveře do koupelny a zapnul hořáky v troubě, kde už byly připravené nouzové dávky potravin. Když Silvie přišla zpátky, měla naservírované pečivo, slaninu a horkou kávu.

„Nepředkládám, že byste měl cigaretu,“ řekla. „Dobře, to se dá přežít. Co takhle nějaké šaty? A co takhle, kdybyste vylezl, abych se na vás mohla podívat?“ Protáhla se, zívla a pak se dala do jídla. Zřejmě se osprchovala, protože po probuzení z mrazivého spánku každý hledí zbavit se odumřelých vrstviček kůže. Ona navíc zakryla své zničené vlasy mrňavým ručníkem. Dandish i ten jediný malý ručník nechal v koupelně s nechutí, ale nenapadlo ho, že jeho oběť si jím obalí hlavu. Silvie seděla zamyšleně a civěla na zbytky své snídaně a za chvíli pronesla učitelským tónem:

„Jak já tomu rozumím, chlápce v posádkách hvězdoletů jsou vždycky svým způsobem cvoci, protože kdo jiný by chtěl takhle vypadnout na dvacet let v jednom tahu, i kdyby to bylo pro peníze, dokonce i pro hodně velké peníze? Dobrá, tak jste cvok. Napřed mě vzbudíte a teď se nechcete ukázat a nechcete se mi ani ozvat, tak už nevím, co bych měla dělat.“

Teďka vím, že i kdybyste nebyl blázen, tak z tohoto způsobu života byste zcvoknout musel. Možná se vám jen trochu zastesklo po společnosti? Tomu bych rozuměla. Mohla bych dokonce spolupracovat a víc o tom nemluvit.

Na druhé straně možná zkoušíte sebrat odvalu k nějaké násilnosti. Nevím, jestli můžete, protože vás přirozeně pořádně prohlídli, než vám tuhle práci dali. Ale předpokládáme, že jo. Co se stane pak?

Když mě zabijete, chytí vás.

Když mě nezabijete, tak jim to povím, až přistaneme a oni vás stejně chytí.

Povím vám o svém strejdovi. Právě teď jeho zmražené tělo leží někde na tmavé straně Merkuru a jeho mozek se musí starat o udržování čistoty v navigačních kanálech kolem Belemu. Možná si myslíte, že to není tak špatné. Strejdovi Henrymu se to nelíbí ani trochu. Nemá tam žádnou společnost, je na tom, hádám, stejně hloupě jako vy na téhle cestě, a říká, že jeho nasávací hadice jsou věčně bolavé. Samo sebou, každý hledá na své práci nějaké mouchy, ale taky by ho mohli přemístit někam jinam, kde už to nebude tak hezké – a tak jenom skřípe zuby, anebo snad by bylo přesnější, že skřípe drtiči, a dělá dál jak nejlíp může. Devadesát let! Oddělal si teprve šest. Myslím šest, když jsem odlétala ze Země, teď je to bůhví kolik. Vám by se to taky nelíbilo. Tak proč nevylezete a nemluvíte?“

Po pěti nebo deseti minutách, když si nalíčila obličej, a vymazala na něj celou tubu a pak ji hodila zuřivě ke zdi, odkud ji odpadová soustava spláchla pryč, řekla: „Hrom do toho, tak mi dejte nějakou knížku na čtení.“

Dandish od ní odpoutal pozornost a naslouchal pár minut šepotu lodi, potom aktivoval mechanismy oživovacího křesla. Hodně se natrápil, než se to naučil. Dívka vyskočila ze stoličky, jakmile se bočnice křesla vzpřímily. Tykadla po ní opatrně sáhla, usadila ji do křesla a zapnula ji kolem pasu konopný popruh. „Ty zatracený blázne!“ zařvala, ale Dandish neodpověděl. Narkotizační maska s anestetikem jí klesala na obličej, který se jí celý cukal, jak vrískala: „Počkej vteřinku! Já nikdy neřeknu, že jsem nechtěla –“ ale co nikdy neřekne, že nechtěla, to už povědět nestačila, protože

trychtýř masky ji umlčel. Usnula okamžitě. Začal se na ni natahovat plastický vak, přilnul jí na obličej, tělo, nohy, dokonce i na ručník obtočený kolem hlavy, a oživovací křeslo tiše odjelo do mrazicí kobky. Dandish už ji dál nesledoval. Věděl, co se s ní bude dít, a navíc mu časový signál připomněl, že má provést kontrolu. Teploty – normální; spotřeba paliva – normální; kurs – normální; mrazicí kobka vykazovala jednu novou buňku na cestě do skladu, jinak stav normální. Sbohem, Silvie, řekl si Dandish, s tebou jsem se pěkně hloupě spletl.

Napadlo ho, že později, s jinou dívkou...

Jenomže Dandishovi trvalo devět let, než vzbudil Silvii a pochyboval, že by to dokázal udělat ještě jednou. Přemýšlel o jejím strýci Henrym, který řídí podmořské rypadlo podél pobřeží jižního Atlantiku. Totéž mohl dělat i on. Chopil se příležitosti a namísto toho vykonává svůj ortel tak, že pilotuje hvězdolet.

Optickými receptory, které měl místo očí, civěl ven na deset milionů hvězd kolem sebe. Bezmocně drásal vesmírný prostor paprsky radarů, které mu nahrazovaly hmat. Ronil dozadu ze svých trysek pět milionů mil dlouhý proud iontů. Myslel na tony bezmocných žádoucích těl, které ovládal, v nichž by nacházel potěšení, kdyby ještě byl schopný vzbuzovat v někom strach, kdyby jeho vlastní tělo neleželo s tělem strýce Henryho na odvrácené straně Merkuru. Nejraději by hlasitě skučel, kdyby měl hlas, který by mu to dovolil.

přeložil Jaromír Formánek

Dejte šanci mravencům

Gordymu se tříhodinovou válku přežít podařilo... obyvatelům Detroitu nikoliv. Když začaly padat bomby, byl totiž právě na cestě do Washingtonu, kam odvážel xeroxy plánů a modely svého objevu.

Manželku nechal doma a už nikdy se mu po ní nepodařilo najít ani tu sebelepší stopu. Jejich děti takové štěstí bohužel neměly. Prázdniny trávil sotva třicet kilometrů od Detroitu v letním táboře, který se naneštěstí nacházel přímo po směru pravidelného proudění větrů. Bolesti nepřišly hned, začaly je cítit až ke konci měsíce – posledního měsíce jejich života.

Gordymu se k nim podařilo dostat i přes tvrdé a neústupné letecké hlídky, které oblast uzavřely. Věděl, že je díky nemoci z ozáření čeká neodvratná smrt – což ony zatím jen nejasně tušily. Měly před sebou ještě týden štěstí... štěstí, jež trpklo na jazyku. Zbývalo jim ještě posledních sedm dní, které mohly strávit spolu, až do chvíle, kdy se jejich bolesti staly nesnesitelnými.

To byli jediná lidé, v jejichž společnosti Gordy v tom roce byl.

Hned poté, co klesla úroveň radioaktivního záření, se vrátil do Detroitu; kam jinam by také měl jít. Na předměstí objevil opuštěný dům a začal pátrat po někom, od koho by ho odkoupil. Na Nouzové správě se mu vysmáli: „Jen se tam klidně nastěhujte, když jste takový blázen, že tu chcete zůstat!“

Když o tom Gordy uvažoval, uvědomoval si, že se stále nevzpamatoval z šoku. Jeho mozek, ještě nedávno precizně uvažující a trénovaný, téměř přestal pracovat. Celý život se mu zúžil na pouhé přijímání potravy a hodiny spánku; když se ochladilo, začal se třást a úplně automaticky si zapálil oheň. Z Ministerstva války za tu dobu dostal dva nebo tři dopisy; pak za ním dokonce poslali svého člověka, aby zjistil, co je s těmi věcmi, které měl přivést do Washingtonu. Úředník z ministerstva teď stál v kuchyni a s údivem pozoroval růžovou myš bez srsti, která tam klidně cosi požírala a pro jistotu udržoval bezpečnou vzdálenost od Gordyho ošuntělého oblečení a zarostlého obličeje.

„Pane Gordy, posílá mne za vámi samotný ministr,“ řekl. „Osobně se zajímá o váš objev.“

Gordy zavrtěl hlavou. „Ministr je mrtev,“ odpověděl. „Ani ve Washingtonu to přece nikdo nepřežil.“

„Máme nového ministra,“ muž se snažil vysvětlit situaci. Natáhl cigaretový kouř a odhodil pak nedopalek na kupičku smetí, kterou Gordy vymetl na dvůr. „Ministrem války je teď Arnold Cavanagh. Velmi dobře vás zná. Když jsem od něj odcházel, řekl mi: 'Jestli Salva Gordy má nějakou zbraň, musíme ji mít. Náš vojenský potenciál je zničený. Řekněte Gordymu, že teď potřebujeme jeho pomoc.'“

Gordy zkrříl ruce na prsou a vypadal teď jako hodně pohublý Buddha.

„Nemám žádnou zbraň,“ řekl.

„Ale máte něco, co se jako zbraň použít dá. Před válkou jste do Washingtonu psal, že...“

„Je po válce,“ přerušil ho Salva Gordy.

Muž z ministerstva se zhluboka nadechl, pokusil se ho přesvědčit ještě jednou, ale nakonec stejně odešel s prázdnou. Víckrát se už u něj nikdo neobjevil. Když si tu jeho zprávu přečetli, uvažoval po nějaké době Gordy, zřejmě celou záležitost odepsali jako nějaký bláznivý nápad – a asi měli pravdu.

Byl květen, Gordy právě ryl na zahrádce, když do jeho života vstoupil John de Terry. „Můžete mi dát něco k snědku?“ ozvalo se za Gordyho zády.

Salva Gordy se otočil a uviděl malého špinavého mužička. Hřbetem dlaně si otřel ústa. „Budete si to muset odpracovat,“ odpověděl.

„Jsem pro.“

Návštěvník položil své zavazadlo. „Jmenuji se John de Terry. Kdysi jsem tady v Detroitu žil.“

„Já taky,“ odvětil Salva Gordy.

Gordy mu dal najíst a po jídle si od něho vzal nabízenou cigaretu. Po prvních šlucích se mu zatočila hlava – bylo to už dávno, co naposledy kouřil – a hned se mu John de Terry zdál sympatičtější. Společník by se mohl docela hodit, uvažoval. Společnost mu do jisté míry a svým způsobem dělaly růžové myšky, postupem času ale vyšlo najevo, že v důsledku mutací nepřišly jen o srst, ale začaly také mít chuť na maso. Jednoho dne se totiž ráno probudil a na noze

objevil stopy po drobounkých myších zoubcích. Nezbylo mu, než je začít likvidovat. A když nepočítal mravence, žádná zvířata už nežila.

„Zdržíte se?“ zeptal se Gordy.

„Nebudete-li proti tomu nic mít,“ odpověděl de Terry. „Jak se jmenujete?“ Když mu Gordy řekl své jméno, mužovi z očí okamžitě zmizel jeho zvířecí pohled a vystřídalo ho překvapení. „Doktor Salva Gordy?“ zeptal se. „Z matematicko-fyzikální fakulty v Pasadeně?“

„Ano, kdysi jsem v Pasadeně přednášel.“

„A já tam studoval.“ John de Terry si začal rozpačitě uhlazovat své poničené oblečení. „To je ale už dávno. Vy jste mne znát nemohl, studoval jsem biologii. Ale já si vás dobře pamatuji.“

Gordy vstal a pečlivě uhasil svou cigaretu. „To už je dávno za námi,“ řekl. „Už jsem na to všechno zapomněl. Nepustíme se třeba do práce na naší zahradě?“

To odpoledne se v paprscích teplého jarního slunce společně pořádně zapotili a Gordy zjistil, že práce, která je pro něho samotného galejemí, jde jim dvěma docela dobře od ruky. Ještě dřív než zapadlo slunce, došli až na konec pozemku. John de Terry se narovnal, opřel se o rýč a ztěžka oddechoval.

Rukou ukázal na bujný porost, který ohraničoval Gordyho pozemek. „Tu zahradu bychom mohli trochu zvětšit,“ řekl. „Vyplejeme támhleten plevel a můžeme mít víc potravy. Dokonce bychom mohli i...“ Gordy zavrtěl hlavou a on se hned zarazil. „To nepůjde. Nedá se to vytrhnout,“ řekl Gordy. „Je to hrozně houževnatý plevel a navíc má silné a hluboké kořeny. Nedá se to ani vysekát. Je tu toho kolem nás všude plno a všechno tím pořád víc a víc zarůstá.“

De Terry se zamyslel: „Mutace?“

„Nejspíš. A podívej se na tohle.“ Gordy mu pokynul a zavedl ho až na hranici vypletého pozemku. Sehnul se a ze země zvedl cosi červeného. Zmítalo se mu to mezi ukazováčkem a palcem.

De Terry si to z jeho dlaně vzal. „Další mutace?“ zeptal se a pozvedl ruku ještě blíž k očím. „Vypadá to skoro jako mravenec,“ podotkl. „Ale má to úplně jiný hrudník... a měkké tělo.“ Chvilí si onoho tvora mlčky prohlížel.

Ucítil v zádech mrazení a mravence s odporem odhodil. „Mikroskop by se tu asi nenašel, co? Kdybych to na vlastní oči neviděl, nevěřil bych tomu. Je to mravenec, ale zdá se, že vůbec nemá vzdušnicový dýchací systém. Je to prostě něco úplně jiného.“

„Všechno se dnes úplně, ale úplně změnilo,“ řekl Gordy. Potom ukázal na dva prázdné řádky. „Támhle jsem měl mrkev. Tedy... alespoň jsem si myslel, že je to mrkev. Když jsem ji snědl, málem jsem se otrávil.“ Těžce vydechl. „Lidstvo svou šanci promarnilo, John. Už nám nestačila ani atomová bomba, ale nejradši bychom udělali zbraně ze všeho. Dokonce i já, já jsem vyrobil zbraň z něčeho, co nemělo s válkou vůbec nic společného. Až nám naše zbraně nakonec explodovaly do obličeje.“

De Terry se zamyslel. „Možná, že si mravenci poradí líp. Teď je řada na nich.“

„Kéž by jsi měl pravdu,“ řekl Gordy a nohou odhrnul zeminu u vchodu do mraveniště, které se hemžilo mravenci, a pozoroval, jaké zděšení to mezi nimi způsobí. „Bojím se ale, že jsou na to moc malí.“

„Ale ne, proč? Tohle nejsou ti mravenci, jak je dnes známe, doktore Gordy. Hmyz byl vždy malý, za to mohlo jejich nedokonalé dýchací ústrojí. Jenže tihle tady, to jsou mutanti. Myslím... tedy, zdá se mi, že se jim vyvinuly plíce. Teď by jim už v růstu nemělo nic bránit. A kdyby mravenci dosáhli velikosti člověka... ovládli by svět.“

„Mravenci s plícemi!“ Gordy mu zazařili oči. „Možná, že by mohli vládnout světu, John. Až se jednou lidé definitivně pozabíjejí, kdo ví...“

De Terry zavrtěl hlavou a znovu se podíval dolů na své zašpiněné a roztrhané šaty. „Příští šance je už poslední,“ řekl. „Mravenci dostali svou příležitost už moc pozdě, o milióny a milióny let později než měli...“

Vzal svůj rýč. „Už mám zase hlad, doktore Gordy,“ řekl.

Vrátili se zpátky do domu a mlčky se najedli. Gordy byl hluboce zamyšlený a de Terry tu byl příliš nový, aby si dovolil vyrušit ho.

Když skončili s prací, padal soumrak a Gordy se pomalu zvedl, aby rozsvítil lampu. Pak se zarazil.

„Je to tvoje první noc tady, John,“ řekl. „Pojď dolů do sklepa. Zapneme generátor a na tvou počest rozžehneme opravdové elektrické světlo.“

De Terry následoval staršího přítele, klopýtal potmě po schodech do sklepa. Při světle svíček se pachtili s generátorem; byl celý ztuhlý, protože ho dlouho nikdo nepoužíval. Když konečně naskočil, běžel už dál jako hodinky.

„Zachránil jsem ho ještě z vlastního domu,“ vysvětloval Gordy. „Tenhle generátor a... támhleto.“

Rukou ukázal do rohu sklepa. „Říkal jsem ti, že jsem objevil novou zbraň,“ dodal. „Tak to je ona.“

De Terry se tím směrem otočil. Vypadá to jako obyčejná klec, napadlo ho. Nic zvláštního, je to téměř krychle, možná o něco větší než dospělý člověk. „Jak to funguje?“ zeptal se.

Salva Gordy se poprvé za dlouhé měsíce usmál. „Obyčejnou angličtinou se to popsat nedá,“ pustil se do vysvětlování. „A řečí matematiky podle všeho mluvit neumíte. Velmi zjednodušeně by se dalo říci, že tu dochází k přemístění časových koordinát. Říká vám to něco?“

„Ani ne,“ odvětil Terry. „Co se při tom děje?“

„Ministerstvo války pro to vymyslelo název, který si vypůjčili od starého H. G. Welse. Nazvali to stroj času.“ Klidně se de Terry mu díval do obličeje, v němž se rýsoval údiv a děs. „Je to skutečně stroj času,“ zopakoval. „To, John, znamená, že bychom těm mravencům, jestli proti tomu nebudeš nic mít, přece jen mohli dát příležitost.“

O čtrnáct hodin později vstoupili do klece, která měla už zase nabitě baterie a její podivný motor nehlučně předl...

A o čtyřicet miliónů roků dříve z něj vystoupili na neklidnou vlhkou půdu.

Gordy cítil, že se po celém těle chvěje a jen s největším sebezapřením potlačoval napětí, které se ho zmocnilo. „Na obzoru nejsou žádní dinosauři ani krvelační tygři,“ oznámil s nucenou bezstarostností.

„Ještě dlouho ani nebudou,“ poznamenal za ním Terry, ale vzápětí se mu z úst vydralo: „Panebože!“

V úžasu se rozhlížel kolem sebe. Bylo bezvětří, vzduch byl teplý a vlhký. Všude kolem nich se tísnily obrovské stromy, nebo spíš něco, co se stromům na první pohled podobalo. Nad jejich hlavami se vznášel hustý, tmavý mrak.

Gordy se zachvěl. „Podej mi ty mravence,“ požádal ho.

De Terry mu je mlčky podal. Gordy vyhloubil v měkké půdě jamku a z termosky do ní opatrně vysypal jednu z mravenčích královen, které vyhrabal na své zahradě. Z bříška jí visel slizký štrapec vajíček. O pár metrů dál – věděl sice, že by měl ještě kus poodejít, ale bál se příliš vzdalovat od de Terryho a stroje – udělal další jamku a zopakoval celou operaci.

Přinesl osm královen. Když zahrabal i tu poslední, termosku odhodil a vrátil se zpátky.

„Hotovo,“ řekl.

De Terry si ulehčeně vydechl. Jeho napjatý výraz se náhle uvolnil a na tváři se mu objevil rozpačitý úsměv. „Teď se cítím téměř jako Bůh,“ řekl. „To je přece úžasné, doktore Gordy! Ať mi někdo vypráví o historických událostech – tohle je všechny přetrumflo. Když se nad tím zamyslím, mohla by se nám snad vyrovnat jenom Potopa. Vlastně ani ta ne. My jsme stvořili novou rasu, novou civilizaci.“

„Jestli to ti mravenci přežijí, tak ano.“ Gordy setřel se stroje času vlhkou skvrnu a povzdychl si. „Jen jsem zvědavý, jak budou vycházet s lidmi,“ dodal.

Chvíli stáli mlčky pohrouženi do myšlenek. Odkudsi z džungle kapradin se najednou ozval chraplavý zvířecí výkřik.

Oba muži se s obavami rychle podívali oním směrem. Čas však ubíhal a zvíře se neobjevovalo.

Nakonec se ozval de Terry: „Měli bychom se už raději vrátit.“

„Dobrá.“ Strnule nastoupili do těsného prostoru stroje času.

Gordy stál nehnutě, rukama svíral řídicí mechanismus a myšlenkami byl u mravenců. Za předpokladu, že to přežijí – a za podmínky, že za čtyřicet miliónů let dorostou do větších rozměrů a vyvine se jim mozek – co bude pak? Budou s nimi lidé schopni žít ve shodě? Anebo se všichni spojí proti cizí rase?

Mohl by tento čin zabránit válkám mezi lidmi a – tady jeho myšlenky udělaly zoufalý skok – mohl by tímhle Gordy zamezit válce, která mu zabila celou rodinu?

De Terry se vedle něj netrpělivě snažil uhnízdít, Gordy vyskočil, zapnul přístroj a oni se ocitli v záhadném matematickém víru, který by mohl být klidně i čtvrtým rozměrem.

Stroj času se zastavil uprostřed města, ale to město – to nebyl Detroit. Vlastně to vůbec nebylo lidské město.

Stroj stál v úzké uličce, kterou napůl zatarasil. Kolem něj se tyčily kovové kónické stavby, z nichž některé dosahovaly výšku pětatřiceti metrů. Ulicí se pohybovala jakási vozidla... jedno z nich zamířilo k nim a pár metrů od nich zastavilo.

„Doktore Gordy!“ zašeptal vzrušeně de Terry. „Vidíte je?“

Salva Gordy naprázdno polkl. „Ano. Vidím,“ odpověděl.

Vystoupil ze stroje času a zastavil se. Už se nemohl dočkat toho, až pozdraví rasu, které dal život.

Tito tvorové v trojkolkách byli potomci mravenců, které zahrabal v prehistorickém lese. Za průsvitnými stěnami jejich dopravních prostředků je mohl poměrně jasně rozeznat.

De Terry stál těsně za ním a Gordy přímo cítil, jak se jeho mladší společník chvěje. „Vypadají odporně,“ řekl Gordy s přivětivým výrazem v obličeji.

„Odporně? Jsou děsiví.“

Mravencovitě bytosti dosahovaly výšky dospělého člověka, vypadaly přísně a na pohled působily nechutně – asi jako švábi. Gordy s překvapením zjistil, že vlivy mutace se objevily ještě více na jejich očích než tělech. Namísto složených mozaikových očí typických pro hmyz se jim vyvinula duhovka, rohovka i zorničky. Neměli je ale kruhové, ani svislé, jako například kočky, ani vodorovné, jako mají koně, ale tvořily je nepravidelné skvrny. Přesto jejich oči vypadaly jako oči obratlovců a na hnědočerné kruhové hlavě mravenců působily divně a nepřírozeň.

Gordy postoupil o krok vpřed a mravenci vzápětí vystoupili ze svého vozidla. Mravenci a lidé se zastavili a vzájemně se chvíli mlčky pozorovali.

„Co mám dělat?“ zeptal se Gordy přes rameno Terryho.

De Terry se krátce zasmál – anebo si povzddechl, Gordy si tím nebyl jist. „Zkuste na ně promluvit,“ řekl. „Nic jiného vám nezbývá.“

Gordy rozpačitě polkl. Rozhodně neměl v úmyslu bavit se s těmito tvory anglicky. Byl si jistý tím, že ani angličtině ani jakémukoliv jinému jazyku založenému na zvucích, by stejně nerozuměli. Uvědomil si, že se na ně mírumilovně usmívá, ale to bylo stejně úplně hloupé... vůbec nepochyboval o tom, že tu neměli žádné předchůdce, díky kterým by mravenci mohli pochopit, co znamená lidský úsměv.

Gordy pozvedl dlaň, udělal výrazné přátelské gesto a čekal, jak na něj hmyz zareaguje.

Nepohli ani svalet.

Gordy se kousl do rtu. Připadal si jako hlupák, ale přesto se mravencům uklonil.

Mravenci nezareagovali. Zezadu se opět ozval Terry. „Zkuste na ně mluvit, doktore Gordy.“

„To je hloupost,“ odvětil Gordy. „Nemohou mě přece slyšet.“ Nebylo to ale o nic nesmyslnější než cokoliv jiného.

Neochotně je tedy oslovil – každé slovo se snažil vyslovit co nejpečlivěji: „Jsme... přátelé...“

Mravenci ani teď nereagovali. Prostě tam stáli a očima, které nemrkaly, zírali na Gordyho. Nepřešlápli si z nohy na nohu, jak by to udělali lidé, ani se nepoškrábali, nedal se dokonce zachytit ani sebemenší pohyb způsobený dýcháním. Prostě a jasně... stáli tam jako sochy.

„Panebože,“ řekl de Terry. „Nechte mě, teď to zkusím já.“

Postavil se před Gordyho, tváří v tvář mravencům. Rukou ukázal na sebe. „Já jsem člověk,“ řekl. „Savec.“ Potom ukázal směrem k mravencům. „Vy jste hmyz... Tamten přístroj,“ ukázal na stroj Času, „nás přenesl do prehistorie, kde jsme

vám pomohli vzniknout.“ Čekal, co udělají, ale nic se nedělo. De Terry nervózně zamlaskal a zkusil to ještě jednou. Ukázal na špičaté kovové stavby. „Tohle je vaše město,“ řekl.

Gordy tyto jeho pokusy sledoval s pocitem beznaděje. Così se dotklo jeho řídkých vlasů na zátylku a on automaticky sáhl dozadu, aby si vlasy uhladil. Jeho ruka narazila na jakýsi tvrdý neživý předmět – nebyl studený, ale na dotyk působil vlhce. Rychle se otočil a uviděl, že je vzadu obstoupilo asi půl tuctu mravenců větších rozměrů. Trubci, napadlo ho, mají je ale vůbec mravenci? „Johne,“ zavolal na něj tiše, ale vzápětí mu záda stiskla na pohled slaboučká a křehká klepeta, stejná, jaké před chvílí ucítil na zátylku. Nejdřív se mu zdálo, že jsou příliš slabá na to, aby mu mohla ublížit, ale když sebou instinktivně škulbl, aby se z jejich sevření vymanol, skrz oblečení se mu do masa zarylo tisíce ostrých háčků. Měl pocit, jako by se zachytil o řadu rybářských návnad. Vykřikl nahlas: „Johne! Pozor!“

De Terry, který právě v hlubokém předklonu ukazoval na housenkovité stopy vozidel mravenců, se překvapeně vztyčil a ohlédl se. Otočil se a dal se na útěk, ale chytili ho hned. Gordy zaměstnaný vlastními starostmi ho ztratil z dohledu a vzápětí zaslechl už jen jeho výkřik plný bolesti.

Když už měli mravenci Gordyho pevně ve své moci, přestal se vzpírat. Cítil, jak mu po rameni stéká teplá krev a zdálo se mu, že je stahován z kůže. Visel mezi dvěma velkými mravenci a povšiml si, že první dvojice těch menších mravenců je pořád na stejném místě – tam kde vystoupili ze svého vozidla – a všechno bez jediné známky pohybu pozorují.

Do nosu ho udeřil nakyslý zápach, který ti tvorové vydávali, a mimoděk ho napadlo, jestli i on jim takhle nesnesitelně zapáchá. Dva menší mravenci se konečně pohnuli a na svých osmi tenkých končetinách zamířili ke stroji času. Gordyho věznitelé se vydali za nimi a tehdy konečně uviděl de Terryho. Jeho mladší společník visel bezvládně ve zdvižených končetinách jednoho z mravenců, kterého po stranách doprovázeli další dva. Ze zátylku mu stékala krev. Je v bezvědomí, pomyslel si Gordy mechanicky a zadíval se znovu na mravence u stroje času.

Nebyl to optimistický pohled. Mravenci mezitím přistoupili ke stroji a on zklamaně pozoroval, jak tam zase jen nehnuté stojí. V tu chvíli zaslechl Terryho zachroptění a slabě zaklel. „Je ti něco, Johnne?“ zavolal na něj.

De Terryho tvář se zkřivila. „Je mi dost zle. Co se stalo?“

Gordy v rozpácích potřásl hlavou, protože nevěděl, co na to má říct. V příštím momentu dva menší mravenci jako na povel odstoupili od stroje času a zamířili k de Terryemu. Další slova uvázla Gordymu v hrdle. Jeden z mravenců totiž pomalu natáhl přední končetinu a zamířil s ní na de Terryho hrud’.

Gordy jen sledoval, jak se vzdálenost mezi končetinou a de Terryho hrudí zkracuje. „Johne!“ vykřikl, ale to už bylo po všem. V uších mu zazněl de Terryho výkřik... otočil hlavu. Periferním viděním jen zahlédl, jak se pilovitá končetina pohybuje směrem nahoru a dolů, ale de Terry už v tu chvíli protestovat nemohl.

Salva Gordy seděl na zemi opřený o stěnu, díval se před sebe na nehybné mravence a ti se zase dívali na něj. Nebýt toho, co se stalo s de Terryem, neměl by si na co stěžovat.

Mravenci mu pochopitelně neposkytli nic z pohodlí, kterým lidstvo nešetří ani na svých zločincích, ale dali mu najíst a nechali ho spát – samozřejmě tehdy, když to vyhovovalo jim. Jisté věci naznačovaly, že jim, svým způsobem, záleží na tom, aby se cítil dobře. Přinesli mu jakousi masitou břečku, a když ji po půl hodině vyzvrátil, začali mu jeho osminozí hostitelé nosit nejrozmanitější potraviny, z nichž některé druhy ovoce se daly jakž takž požívat. Nemohl si stěžovat ani na zimu ani na to, že místnost, v níž byl, neměla okna a nebylo tam na čem sedět, protože to bylo dáno tím, že takové věci prostě mravenci nepotřebovali. Pochopitelně nevěděl, jak je požádat, aby mu nějakou stoličku přinesli.

Bylo to dost nepřijemné. Tohle... a ještě vzpomínka na de Terryho.

Posunul se na tvrdé podlaze, aby si jeho záda našla nový opěrný bod, a opět se zadíval na skupinku mravenců, kteří z něj nespouštěli svoje skvrnité oči.

Dva z nich začali rozkládat jakýsi hranatý předmět, který vypadal jako fotoaparát. Na přední straně to mělo cosi lesklého, mohly to být čočky. Zachmuřen se díval přímo na ono místo. Opět ucítil nakyslý zápach...

Musel si přiznat, že se události zatím nevyvíjely tak, jak předpokládal. Celou dobu v sobě skrýval naději, že jeho čin pomůže sjednotit lidstvo a urychlí jeho vývoj. Dobře věděl (a necítil ani stín pochybnosti), že nepřátelství pramení z odporu k věcem, které jsou do jisté míry odlišné. Prvním nepřítelem člověka je jeho rodina – protože mu je nejbliž – ale všichni drží pospolu proti ostatním rodinám z druhé strany ulice. Jeho sousedi se však stávají spojenci v boji proti obyvatelům jiné čtvrti někde ve městě – a jeho město je pro něj srdcem národa – a ve jménu národa musí ve válce položit i vlastní život.

Gordy tajně doufal, že cizí, odlišná rasa poslouží lidstvu jako tmel – společný nepřítel, který ho sjednotí. Kdyby tedy mělo dojít k nějakému konfliktu, nedošlo by k boji člověka s člověkem, ale lidí proti mravencům.

Tato jeho tajná naděje se však záhy rozplynula, protože mravenci jednoduše vůbec nedovolili, aby se lidstvo vyvinulo. Přístroj byl už podle všeho připravený a Gordy v očekávání pozvedl zrak. Mravenci začali postupně odcházet, až v místnosti zůstali jen dva. Jeden byl menší postavy a měl jakýsi náramek na přední končetině.

Zřejmě to byl jeho osobní strážce – druhého Gordy ještě neviděl.

Oba mravenci před ním stáli nehybně tak dlouho, až to Gordyho začalo unavovat. Opět změnil polohu, uleh na podlahu a rozhodl se, že se trochu prospí. Spánek ale ne a ne přijít. Neustále ho pronásledovala utkvělá představa, že vyhubil vlastní rasu tím, že jí nedovolil, aby se vůbec zrodila. Dokonce mu přišlo na mysl, že je největším vrahem od dob Kaina a překvapil ho fakt, že jeho ruce nejsou potřísněny krví lidstva.

Na jakýsi nepostřehnutelný signál k němu přistoupil jeho strážce a přinutil ho vstát. Gordy se poslušně nechal odvést k nízkému východu z místnosti, kterým musel projít po čtyřech. Kráčeli po dlouhé chodbě, až nakonec vyšli ven do jasného slunečného dne.

Ostré světlo ho oslepilo. Poloslepý následoval mravence s náramkem přes jakési náměstí směrem k jedné z jehlanovitých staveb. Tam je u kupy kovových součástek očekávali další mravenci. Gordy ty součástky ihned poznal. Byl to jeho stroj času... do posledního šroubečku rozebraný.

Mravenec ho netrpělivě popostrčil a Gordy pochopil, co po něm chtějí. Rozebrali mu stroj času, aby si ho mohli prostudovat a teď chtějí, aby jim ho znovu složil.

Při představě, že bude moci alespoň na chvíli zaměstnat své ztuhlé prsty a nečinný mozek, se mu udělalo hned lépe.

Natáhl se tedy pro podivné mravenčí nástroje.

Čtyřikrát se najedl a jednou vyspal, aniž se pohnul z blízkosti jehlanovité budovy. Potom byl stroj času opět složený.

Gordy od něho kousek poodstoupil. „Teď je to všechno vaše,“ řekl pyšně. „Mohu vás tím odvézt, kam budete chtít.

Berte to jako dar lidstva vaší civilizaci.“

Mravenci mlčeli. Když se podíval, všiml si, že mezi nimi stojí i ti větší, které považoval za trubce. Všichni tam zase stáli jako sochy.

„No tak, co je s vámi?“ zeptal se překvapeně. Vzápětí ho ze zadu uchopily mravenčí končetiny.

Gordy nejprve ucítil náhlou závrať, ale v okamžiku ji vystřídal strach a nenávist.

Vzepřel se bolestivému sevření a aniž bral ohled na ostré háčky, které mu pronikaly pod kůži, kopnul směrem k mravenci. Osvobodil si jednu ruku, i když mu z ní ostny vytrhly kus masa, ale cítil, jak se jeho okovaná bota vnořila do mravencova vypouklého oka. Mravenec vyrazil pisklavý zvuk a vztyčil se na čtyřech zadních končetinách.

Gordyho to vymrštilo vysoko do vzduchu. Když dopadl na zem, rychle se pokusil odplazit z blízkosti zmítající se obludy. S bolestivým sténáním se ztěžka zvedl na nohy, otočil se a kulhaje padl do stroje času, který stál hned za ním.

Dřív, než k němu stačili doběhnout ostatní mravenci, podařilo se mu zapnout mechanismus.

Na zemi sebou křečovitě zmítala odtržená dutá končetina nejbližšího mravence. Málem mu dopadla na podlahu stroje, tak byl mravencům blízko. Gordy zastavil stroj na místě, odkud – tehdy ještě s Terryem – odstartovali. Byla to ona úplně stejná chvějící se půda, a on vyčerpaně zůstal ležet na řídicím pultu.

Udělal chybu; oba, on i de Terry, se spletli, teď už o tom neměl nejmenších pochyb. Ještě přece musí existovat nějaká možnost, jak to všechno napravit.

Podíval se ven a zahleděl se na pravěký les. Místo se mu nezdálo příliš povědomé, kapradiny rostly řidčeji než při prvním přistání. Přestože se stroj odchýlil v prostoru, doba byla určitě stejná, v tom se na stroj mohl spolehnout. Právě někde v těchto místech jsem vydal svět napospas mravencům, přemýšlel. A právě tady to musím zase odčinit. Mohl bych najít místo, kde jsem je zahrabal, a rozdupat je... anebo bych mohl zadržet sám sebe ještě dřív než je zahrabu... S náhlým záchvatem paniky vyběhl ze stroje času. Vzrušením byl stále téměř ochromený. Jeho smysly se nedokázaly ještě plně vzpamatovat z nedávných událostí, při nichž jen o vlasek unikl smrti. A je tu vůbec v bezpečí? Vzpomněl si na zvířecí výkřik, který je vylekal při první návštěvě, a při představě, že by se mohl stát potravou kdovíjakého dinosaura, se otrásl... A mravenčím královnám by už nic nedokázalo zabránit, aby v klidu daly život svému hrůznému potomstvu.

Srdce mu poskočilo, když mezi kapradinami zahlédl záblesk kovu. V této době a na tomto místě to mohlo znamenat jen jedinou věc – stroj času!

Rozběhl se podle kapradovitých stromů porostlých tlustou vrstvou mechu a v dáli před sebou skutečně uviděl stroj času. Přidal do kroku, vzápětí se však zarazil a na vlhké půdě uklouzl. Místo jednoho stroje tam stály dva.

Ten vzdálenější byl jeho vlastní a skrz hustý porost v něm rozeznal dvě postavy: sebe a de Terryho.

Blíže k němu byl ještě jeden stroj, byl větší a měl velmi podivný tvar.

Vyřítla se z něj skupina černých mravenčích těl a rozběhla se rovnou k němu.

No samozřejmě, pomyslel si Gordy, když se otočil a dal se do zoufalého běhu, měli dost času na to, aby si podrobně prostudovali můj stroj a aby si podle něj postavili svůj vlastní. A určitě si dávno uvědomili, co musí udělat, chtějí-li si zajistit vlastní bezpečnost. Nesmějí ho nechat na živu.

Gordy znovu uklouzl a vzápětí ucítil, jak se na něj vrhá první mravenec.

Když se v šílené hrůze nadýchl, pochopil, jaké zvíře to tehdy v hlubinách pravěkého lesa vykřiklo.

Den, kdy zavřeli Mrazírny

I.

Vítr byl studený, padal narůžovělý sníh a Milo Pulcher měl v botách díry. Vlekl se narůžověle šedou sněhovou břečkou napříč náměstím od soudní budovy k věznici. Vězeňský dozorce upíjel kávu z plastického kelímku. „Už vás čekáme,“ zahučel. „S kým chcete mluvit nejdřív?“

Pulcher si sedl a byl povděčen, že je v místnosti teplo. „To je jedno. Řekněte mi, co je to za lidi?“

Dozorce pokrčil rameny.

„Myslím, jestli vám jako nedělají starosti.“

„Jak by mi mohli dělat starosti? Když si neuklidí celý, nedostanou najíst. Co dělají jinak, to mne nezajímá.“

Pulcher vytáhl z kapsy dopis od soudce Pegrima a probíral se seznamem svých nových klientů. Avery Foltis, Walter Hopgood, Jimmy Lasser, Sam Schlesterman, Bourke Smith, Madeleine Gaultryová. Ani jedno jméno mu nic neřikalo.

„Vezmu si teď Foltise,“ usoudil a následoval dozorce do cely.

Foltis byl jednoduchý, uhrovitý a agresivní kluk. „Krucinál,“ zavrčel ostře, „vy jste ten nejlepší, kterýho mi mohli dát?“

Pulcher si dal s odpovědí načas. Ten hoch mu nebyl zrovna sympatický, ale upamatoval se, že na okrese dávají za každého z těchto obžalovaných padesát dolarů zálohy, a on si za svého současného stavu může tři sta dolarů docela snadno zamilovat. „Neztěžuj mi to,“ řekl přívětivě. „Možná, že nejsem nejlepší právník v Galaxii, ale jsem teď tvůj.“

„Krucinál.“

„No dobře, dobře. Řekni mi, co se stalo, ano? Víš jen, že jsi obviněn z přípravy těžkého zločinu, konkrétně z únosu nezletilého dítěte.“

„Jo, to je vono,“ souhlasil chlapec. „Chcete teda vědět, co se stalo?“ Vyskočil na nohy a začal svůj příběh předvádět. „Chcípali jsme hladý, chápete?“ Teatrálně se chytil za břicho. „Zavřeli Mrazírny. Krucinál, chodil jsem po ulicích skoro rok a povohlížel se po nějaký práci. Po čemkoliv.“ Pochodoval na místě. „Nějakej čas jsem se dokonce pronajímal, ale – nebylo to k ničemu.“ Zamračil se a prstem si ukázal na uhrovitý obličej. Pulcher pokývl. I ten, kdo pronajímá své tělo, musí mít jisté předpoklady. Tím nejdůležitějším je dobrý vzhled, zdravé, silné a čilé tělo. „Takže jsme se dali dohromady a rozhodli se, ksakru, že zkusíme vydělat prachy, když chytíme syna starýho Swinburna. No a – asi jsme o tom moc mluvili. Čapli nás.“ Sevřel si zápěstí, jako želízky.

Pulcher mu položil ještě několik otázek a pak vyslechl další dva chlapce. Nedozvěděl se nic, co nevěděl už předtím. Těch šest mladých lidí plánovalo poměrně obratný únos, ale mluvili o tom na místech, kde je mohl někdo slyšet, a jestli je nějaká šance vysekat je z toho, jejich soudně přidělenému obhájci se zatím nevyjevovala.

Pulcher kvapem odešel z věznice a dal se nahoru ulicí k Charlesovi Dickonovi.

Tento funkcionář seděl před starým trojrozměrným televizorem s blikotající obrazovkou a sledoval zápasnické utkání.

„Tak jak to šlo, Milo,“ přivítal právníka, nespouštěje oči ze zápasu.

Pulcher řekl: „Nedostanu je z toho, Charleyi.“

„Tak? To je tedy špatné.“ Dickon se poprvé odtrhl od televize. „Proč ne?“

„Přiznali všechno. Ten listek, na kterém žádali výkupné, byl psaný Hopgoodovou rukou. Všude byly jejich otisky prstů a buňky jejich typu. A kromě toho, moc mluvili.“

Dickon řekl s jiskřičkou zájmu: „A co syn Tima Lassera?“

„Je mi líto.“

Funkcionář vypadal zamyšleně.

„Nemůžu si pomoci, Charleyi,“ ohradil se právník. Ta mládež si nedávala pozor ani tak, jak se to obvykle dělá. Když plánovali únos starostova syna, probírali to v hospodě, docela nahlas. Tamní číšnice si obvykle nahrávala všechno, co se dělo v jejich boxech. Pulcher pochyboval, že jde o zaběhnuté vyděrače, ale to nic neměnilo na tom, že na záznamu toho bylo dost, co prokazovalo úklady. Starostova syna sebrali ve škole. Šel s nimi naprosto poslušně – ta děvče, Madeleine Gaultryová, byla jeho opatrovníci. Chlapci byly pouhé tři roky, ale za daných okolností nebylo těžké ho poznat. A bylo toho ještě víc: dopis žádající výkupné posílali expres a mladý Foltis požádal poštovního úředníka, aby dopis sám ofrankoval, místo aby použil automatu. Úředník si ten jeho uhrovitý obličej opravdu velmi dobře zapamatoval.“

Pulcher mluvil a funkcionář zdvořile seděl, ačkoliv jeho pozornost zřejmě z valné části poutala mihotavá televizní obrazovka. „Takhle to, Milo, chodí. Koneckonců, docela lehce sis přišel na tři stovky, co? Jo, abych nezapomněl...“

Pulcher zbystřil pozornost.

„Tady,“ řekl funkcionář a hrabal se ve svém stole. Vytáhl dvě světle zelené vstupenky. „Měl by sis vyrazit někam ven a trochu se seznámit s lidmi. Strana příští týden pořádá výroční banket ke Dni Chestera A. Arthura. Vezmi s sebou svoje děvče.“

„Nemám žádné děvče.“

„Tak si nějaké najdeš. Vstupné je patnáct dolarů pro jednoho,“ vysvětlil funkcionář a podal mu lístky. Pulcher si povzdychl a zaplatil. Jo, kdo se chce svézt, ten musí také mazat. A soudci Pegrimovi ho navrhl Dickon. Tři stovky bez těch třiceti bylo pořád ještě mnohem víc peněz, než si Pulcher vydělal za celý týden od té doby, co zavřeli Mrazírny. Funkcionář pečlivě skládal bankovky do kapsy a Pulcher ho zachmuřeně pozoroval. Dickon vypadal blahobytně, to je fakt. V tom balíčku bankovek bylo nejmíň několik tisíc. Pulcher se domníval, že když zavřeli Mrazírny, byl tím Dickon zaskočen stejně jako všichni ostatní obyvatelé planety. Téměř všichni v nich měli akcie a Charley Dickon samozřejmě také. Ten měl díky své vychytralosti podíl v téměř všech velkých podnicích na Altairu Devět – pořádnou kupu akcií v Cestovní kanceláři, slušný podíl ze zisku Důlního syndikátu – v Mrazírnách by určitě býval měl přinejmenším pár tisíc. To ho však příliš nebolelo. Řekl: „Nic mi do toho není, ale proč si s sebou nevezmeš to děvče?“

„Madeleine Gaultryovou? Ta je ve vězení.“

„Tak ji dostaneš ven. Tu máš.“ Hodil mu průkazku jejího ručitele. Pulcher ji zachmuřeně strčil do kapsy. Tohle bude každopádně stát dalších čtyřicet doláčů, odhadoval; ten ručitel je určitě členem Dickonova klubu.

Pulcher si všiml, že Dickon vypadá podivně rozpačitě. „Co se děje?“

„Jak říkám, nic mi do toho není. Ale nechápu to. Ty ses s tou dívkou nějak nepohodl?“

„Nepohodl? Vždyť já ji ani neznám.“

„Říkala, že ji znáš.“

„Já? Ne. Žádnou Madeleine Gaultryovou neznám. – Počkej! Není teď vdaná – nejmenovala se dřív jinak? Nedělala kdysi v Mrazírnách?“ Dickon přikývl. „Ty jsi s ní nemluvil?“

„Do ženského křídla jsem se nedostal. Já –“ Pulcher vstal, podivně zneklidněn. „To abych už radši šel, Charleyi. No a ten jejich ručitel, může se teď do toho pustit? No, tak –“ Přestal blábolit a odešel.

Madeleine Gaultryová! Kdysi se jmenovala Madeleine Cossettová. Je to směšné, že se teď objevila a zrovna ve vězení, a – uvědomil si náhle – nejspíš v něm zůstane napořád. Ale vypudil tu myšlenku z mysli. Nejdřív ji chtěl vidět.

Sníh teď dostával levandulový nádech.

Narůžovělý sníh, zelený sníh, levandulový sníh – celá škála pastelových barev. Nebylo to nic neobvyklého. Právě pro tohle stálo za to se na Altairu Devět usadit.

Teď to byl ovšem jenom způsob, jak si promáčet boty.

Pulcher netrpělivě čekal v místnosti dozorce. Ten se zatím odšoural do ženského křídla a pak se pomalu s dívkou vrátil. Podívali se na sebe. Nepromluvila. Pulcher otevřel ústa, zavřel je a beze slova ji vzal za loket. Vyvedl ji z vězení a

přivolal taxi. Byla to marnotratnost, ale nedbal toho.

Madeleine se schoulila do kouta taxíku a upírala na něj modré oči, velké a potměšilé. Nebyla nepřátelská, nebyla vystrašená. Byla jen někde daleko.

„Máš hlad?“ Přikývla. Pulcher udal taxikáři jméno jedné restaurace. Další marnotratnost; ale vyhlídka, že se bude muset příštích pár týdnů u oběda uskrovnit, ho netrápila.

Před rokem bylo tohle děvče nejhezčí sekretářkou v Mrazírnách. Měl s ní šestkrát schůzku. Předpisy společnosti to nepřipouštěly, ale napoprvé to bylo cosi jako uličnictví, kterým školáček přestupuje nařízení pana ředitele, a pak už to byla napořád neodbytná potřeba. Potom –

Potom přišla Gumpertova metoda. Tahle metoda – to byl zabiják. Bůh ví, kdo to vlastně ten Gumpert byl. Všichni v Mrazírnách jenom věděli, že někdo jménem Gumpert (jedni šeptali, že je na Zemi; druzí zase, že je to kolonista v soustavě Síría) přišel s levnou a praktickou metodou, jak syntetizovat barevné antibiotické plísně, které se volně vznášely ve vzduchu Altairu Devět, zabarvovaly jeho srážky a především představovaly neocenitelný vývozní artikl. Celá Galaxie závisela na těchto barevných plísniích, které ve zmrazeném stavu dopravovala na všechny obydlené planety společnost Altamycin, Inc. – to byl přesný název toho, čemu každý na Altairu Devět říkal Mrazírny.

Když se objevila Gumpertova metoda, poptávka se náhle vytratila.

A co horšího, vytratila se pracovní místa. Pulcher byl jedním z právníků sdružení, měl svou vlastní pracovnu a jakous takous vyhlídku na viceprezidentství do budoucna. Sekretářky z Mrazíren, všechny kromě dvou nebo tří z oněch pěti set, které kdysi vyřizovaly dopisy a faktury, byly bez práce. Zaměstnanci expedičního oddělení ve skladišti byli bez práce, pumpaři u usazovacích nádrží byli bez práce, obsluha mrazičích zařízení byla bez práce. Všichni byli bez práce. Podnik byl uzavřen. Na skladě bylo přes padesát tun zmrazených antibiotik, a ačkoliv bylo možné, že ještě přiteče tenký pramínek objednávek od staromódních konzervativců z různých koutů Galaxie (od zaostalých venkovských doktorů, kteří hypermoderním syntetickým substancím nevěřili, nebo od výzkumných pracovníků, kteří chtěli provádět srovnávací testy), dodávky, které už byly na cestě, by všechny zájemce víc než uspokojily. Padesát tun? Kdysi transportovaly Mrazírny tři sta tun denně – to byla fyzická doprava pomocí elektronických raket, kterým trvalo léta, než vzdálenost mezi hvězdami urazily. Konjunktura však skončila. Je nábíledni, že na monoindustriální planetě skončilo také vše ostatní.

Pulcher vzal dívku za paži a dvorně ji dovedl do restaurace. „Jez“, nařídil jí. „Vím, jaká je věžeňská strava.“ Sedl si, pevně rozhodnut mlčet, dokud dívka nedojí.

Ale nemohl.

Dlouho předtím, než se dostala ke kávě, vybuchl: „Jak to, Madeleine? Jak to, že ses dostala do něčeho takového?“

Podívala se na něho, ale neodpověděla.

„A co tvůj muž?“ Nechtělo se mu ptát se na tohle, ale musel. Tohle byla největší rána ze všech nepříjemných ran osudu, které ho postihly po tom, co zavřeli Mrazírny. Právě když rozjížděl svou advokátní praxi – nic velkého, ale díky Charleymu Dickonovi a Straně vykonával malý, pevný počet politických službiček, což mu dovolovalo předstírat, že je stále advokátem – donesla se k němu zpráva, že se Madeleine Cossettová provdala.

Dívka odstrčila talíř. „Emigroval.“

Pulcher to strávil pomalu. Emigroval? Jistě, to byl sen každého Devěťana od té doby, co zavřeli Mrazírny. Byl to však pouhý sen. Fyzická doprava mezi hvězdami byla nekřesťansky drahá. A navíc, byla nekřesťansky pomalá. Na Dell, studenou červenou planetu – trpaslíka s řídkým vzduchem, se člověk dostal za deset let. Nejbližší dobrá planeta byla vzdálena třicet let cesty.

Znamenalo to, že emigrovat bylo téměř jako zemřít. Jestliže jeden z manželů emigroval, byl to konec manželství...

„Rozvedli jsme se,“ řekla Madeleine a pokývla hlavou. „Neměli jsme dost peněz, abychom mohli odejít oba, a Jon tu byl nešťastnější než já.“

Vytáhla cigaretu a nechala ho, aby jí zapálil. „Nechceš se mne ptát na Jona, vid’? Ale chceš to vědět. Tak dobře.

Jon byl umělec. Byl v reklamním oddělení v Mrazírnách, ale to bylo jen na přechodnou dobu. Chystal se udělat něco velkého. Potom mu obchody skončily, tak jako nám všem. Tak, Milo, nedals o sobě vědět.“

Pulcher protestoval: „Nebylo by ode mne slušné, kdybych se s tebou setkal, když jsem neměl práci, a tak.“

„Ovšem že sis to mohl myslet. Ale nebyla to pravda. Já jsem tě nemohla najít, abych ti řekla, že to není pravda, a pak, Jon byl velice vytrvalý. Byl vysoký, kudrnatý, má dětský obličej – víš, holil se jenom dvakrát týdně. Vzala jsem si ho. Trvalo to tři měsíce. Pak prostě musel odejít.“ Naléhavě se k němu naklonila. „Nemysli si, že to byl nějaký mazal, Milo! Byl to opravdu docela dobrý umělec. Jenže neměli jsme dost peněz ani na barvy, a kromě toho se zdá, že tady jsou všechny barvy na nic. Jon mi to vysvětlil. Abys mohl malovat krajinky, které se prodávají, musíš být na planetě, kde jsou barvy stejné jako na Zemi; ty jsou v kurzu. Ale tady je v oblacích až moc altamycinu.“

Pulcher řekl upjatě: „Chápu.“ Ale ve skutečnosti to nechápal. Přinejmenším jedna okolnost mu nebyla jasná. Jestliže neměli dost peněz na barvy, kde potom vzali peníze na mezihvězdnou raketu, tedy na fyzickou dopravu? Obnášelo to nejméně deset tisíc dolarů; Na Altairu Devět prostě nešlo vydělat peníze, aniž by člověk udělal něco hodně radikálního...

Dívka se na něho ne dívala.

Upírala oči ke stolu na opačném konci restaurace, u něhož seděla hlučná, opilá společnost. Byla teprve doba oběda, ale oni vypadali, jako by byly tři hodiny ráno. Byli grogy. Byli čtyři, dva muži a dvě ženy; měli těla mladých, zdravých, docela dobře vyhlížejících, dočista normálních Devěťanů. Jejich fyzické vzezření bylo však naprosto vedlejší, protože to byli turisté. Každý měl kolem krku jasný zlatý kroužek, v jehož středu zářil rudý drahokam. Byl to rozlišovací znak Cestovní kanceláře, označení, že těla jsou pronajata.

Milo Pulcher rychle odvrátil zrak. Jeho oči spočinuly na dívčině bledém obličejí, a v tom okamžiku naprosto jistě věděl,

jak si opatřila peníze, aby mohla Jona poslat na jinou hvězdu.

II.

Pulcher našel dívce pokoj a nechal ji tam. Nebylo to právě to, co chtěl. Chtěl s ní strávit večer a byl by s ní chtěl trávit čas i dál, třeba napořád. Ale byla tu ta záležitost s jejím procesem.

Před čtyřicetimi hodinami dostal dopis, že byl soudně ustanoven obhájcem šesti lidí podezřelých z únosu, a on na to pohlížel jako na snadný výdělek, na práci, která ani nestojí za řeč a která ani nemá vyhlídku na úspěch. Samozřejmě že ten případ prohraje. No, a co má být?

Jenže teď chtěl vyhrát!

Znamenalo to pracovat rychle a tvrdě, měl-li vůbec mít nějakou šanci – a i v nejlepším případě, jak si sám přiznal, to nebude šance velká. Přesto se nehodlal vzdát, aniž se o něco pokusil.

Přestalo sněžit, když našel domek rodičů Jimmyho Lassera. Byl to obchod se sportovními potřebami, kousek od hlavní Cestovní kanceláře; za výkladem byla spousta střelných zbraní, holínek a potřeb pro potápění s akvalungem. Vešel, a jak otvíral dveře, zacinkal zvonek.

„Pan Lasser?“ Kulatoučký mužíček, rozvalený na židli u dveří, se pomalu zvedl a prohlížel si ho.

„Vzadu,“ řekl úsečně.

Zavedl Pulchera dozadu za krám, do třípokojového bytu. Obývací pokoj byl celkem útulný, ale z nějakého důvodu se zdál nevyvážený. Jedna jeho strana byla jaksi těžší než druhá. Všiml si, že koberec je slehlý v místě, kde kdysi stálo něco těžkého, pravouhlého a rozměrného, velkého asi jako trojrozměrná elektronická zábavní jednotka. „Odesli si ho, protože nebyl nezaplacený,“ řekl Lasser stroze. „Sedněte si. Před chvílí vám volal Dickon.“

„Tak?“ Muselo to být něco důležitého. Dickon by ho nehledal kvůli nějaké maličkosti.

„Nevím, co chtěl, ale říkal, že nemáte odcházet, dokud vám znovu nezavolá. Sedněte si. May vám přinese čaj.“

Pulcher si s nimi chvíli povídal. Žena se věnovala konvici s čajem a talíři s měkkými sušenkami. Snažil se zachytit atmosféru této domácnosti. Dovedl pochopit zoufalství Madeleine Gaultyové, dovedl pochopit Foltise, který by byl všude ztracená existence. A co Jimmy Lasser?

Oběma starým manželům Lasserovým táhlo na šedesátku. Patřili k první generaci Devět'anů, z rakety s osídlenci ze Země. Samozřejmě že se nenarodili na Zemi – cesta, fyzická doprava, trvala téměř sto let. Narodili se během cesty a vzali se na lodi. Poněvadž populace na lodi dosáhla maxima brzy poté, co se narodili, nebylo jim dovoleno mít děti, dokud nepřistanou. To už jim bylo čtyřicet. May Lasserová náhle řekla: „Prosím vás, pomozte našemu chlapci, pane Pulchere! Není to Jimmyho vina. Dostal se do špatné party. Víte, jak to chodí: žádná práce, chlapec nemá co dělat.“

„Udělám, co bude v mých silách.“ Stejně je to směšné, pomyslel si Pulcher, jak je vždycky špatná „ta parta“. Nikdy to nebyl Jimmy – a nikdy to nebyl Avery, nikdy Sam, nikdy Walter. Pulcher si těch pět chlapců v duchu přebíral a vybavil si Jimmyho: devatenáct let, neslaný nemastný, zdvořilý, celkem bez zájmu o cokoli. Co na něm Pulchera zaujalo, co bylo překvapující, byl fakt, že tenhle ustrašený chlapec měl vůbec tu kuráž účastnit se zločinného spiknutí.

„Je to hodný, hoch,“ řekla May Lasserová smutně. „Ty problémy se zaparkovanými auty před dvěma roky, to nebyla jeho vina. Potom dostal pěknou práci, víte. Zeptejte se jeho sociálního kurátora. Potom zavřeli Mrazírny...“ Nalila mu čaj, až přetekl přes okraj šálku. „Oh, promiňte!“

Ale – Ale když přišel na pracovní úřad, víte, co mu řekli?“

„Vím.“

„Zeptali se ho, jestli by vzal práci, kdyby mu ji nabídli,“ pokračovala rychle, jako by nevnímala. „Práci. Jako kdybych nevěděla, co tou ‚prací‘ myslí! Mysleli tím pronajímání.“ Ztěžka postavila konvici s čajem na stůl a rozplakala se. „Pane Pulchere, nedovolila bych mu, aby se pronajímal, i kdybych měla kvůli tomu zemřít! Nikde v bibli nestojí, že můžeš nechat někoho jiného, aby užíval tvého těla, a přitom nebudeš odpovědný za to, co tvoje tělo dělá! Víte, co turisté dělají! ‚Svádí-li tě tvá pravá ruka, utni ji.‘ Neříká se tam ale, pokud tvého těla neužívá někdo jiný. Pane Pulchere, pronajímání je hřích!“

„May.“ Pan Lasser položil svůj šálek s čajem a podíval se zpřímá na Pulchera. „Co s tím, Pulchere? Můžete z toho Jimmyho dostat?“

Advokát uvažoval. Až dosud nevěděl o Jimmyho zkušební lhůtě, a to je špatné znamení. Jestliže okresní prokurátor takovouhle informaci zatajil, znamenalo to, že nechce spolupracovat. Možná se bude snažit odsoudit je k nejvyššímu trestu. Samozřejmě že nemusel obhájci říkat nic o předchozích záznamech svých klientů v trestním rejstříku. Šlo-li ovšem o mladistvé, kdy jsou všechny strany většinou ochotny být k obžalovaným shovívavé, bývalo zvykem...

„Nevím, pane Lassere. Udělám, co bude v mých silách.“

„To bych řekl, že uděláte, zatraceně!“ vyštěkl Lasser. „Řek vám Dickon, kdo jsem? Byl jsem tu funkcionářem před ním, víte? Takže se do toho dejte. Nějak to zaonačte. Dickon vás podpoří, nebo si mě všichni nepřejte!“

Pulcher se ovládl. „Udělám, co bude v mých silách. Už jsem vám to řekl. Chcete-li to nějak zaonačit, měl byste raději promluvit s Dickonem sám. Já znám jenom zákon. O politice nic nevím.“ Atmosféra začala být nepříjemná. Pulcher byl rád, když vpředu v krámu zazvonil telefon. May Lasserová ho vzala a řekla: „To je pro vás, pane Pulchere. Charley Dickon.“

Pulcher s povděkem zvedl sluchátko. Dickonův silný, sebevědomý hlas říkal zarmouceně: „Milo? Poslouchej, mluvím se sekretářkou soudce Pegrima. Nehodlá ty mladé propustit jenom s pár pohlavky. Ze starostova úřadu už nasadili páky.“

Pulcher zoufale zaproteštoval: „Ale tomu Swinburnovic dítěti se nic nestalo! Madeleine se o něj starala líp, než se o něj starají doma.“

„Já vím, Milo,“ souhlasil Dickon, „jenže ona je teď na tom takhle. Takže jsem ti chtěl, Milo, říct, aby ses na tom nepředřel, protože to stejně nevyhraješ.“

„Ale –“ Pulcher si najednou uvědomil, že hned za ním stojí Lasserovi. „Jenže já si myslím, že můžu dosáhnout osvobozujícího rozsudku,“ řekl, zbaven vší naděje, poněvadž věděl, že to není pravda.

Dickon se zachechtal. „Lasser ti šlape na paty, co? Jistě, Milo. Ale teď si nech ode mne poradit – projednávání u soudu povedeš rychle, necháš je odsoudit a pak se za pár měsíců pokusíš o snížení trestu. Pomůžu ti toho dosáhnout. A to bude pro tebe takových pět stovek navíc, jasný?“ Funkcionář mluvil vemlouvavě; mluvil tak vždycky. „S Lasserem si nedělej starosti. Počítám, že ti povídal, jakou má tady v politice moc. Zapomeň na to. A poslyš, řekni mu, že jsem si všiml, že ještě nemá lístky na banket ke Dni Chestera A. Arthura. Vyzvedneš od něho peníze, ano? Lístky mu pošlu poštou. Ne – počkej, neptej se ho. Jenom mu řekni, co jsem ti říkal.“ Spojení bylo přerušeno.

Pulcher stál, v ruce hluché sluchátko, a uvědomoval si, že Lasser stojí hned za ním. „Na shledanou, Charleyi,“ řekl, odmlčel se, kývl kamsi do prázdna a znovu řekl: „Na shledanou.“

Potom se otočil, aby vyřídil funkcionářův vzkaz ohledně té nejdůležitější záležitosti, totiž lístků na banket ke Dni Chestera A. Arthura. Lasser zabručel: „Zatracený Dickon, nedá pokoj. Kde si myslí, že vezmu třicet doláčů?“

„Time, prosím tě.“ Jeho žena se dotkla jeho ramene.

Lasser zaváhal. „No dobrá. Ale vy byste z toho měl Jimmyho vysekat, jasný?“

Pulcher konečně vypadl ven, na studenou a rozčvachtanou ulici. Na rohu zahlédl, že nahoře něco bledě září, a zůstal stát jako přikován. Ulicí majestátně proploval obrovský hvězdný pstruh. Bylo to monstrum dlouhé přinejmenším tři a půl metru a uprostřed bylo silné víc než půl metru; mohla vážit dobrého půl kila. Byla to jedna z těch ryb, kvůli nimž sportovci lezli přes celé pohoří Dismal Hills, aby ji mohli ulovit. Pulcher takhle velkou rybu ve svém životě ještě neviděl. Vlastně si pamatoval jenom pár rybek, které viděl plavat nad obydlenými oblastmi.

Vývolalo to v něm deprimující, úzkostné pocity.

Hvězdné ryby byly téměř jedinou turistickou atrakcí, která planetě Altair Devět ještě zbyla. Z celé Galaxie je sem přicházeli lovci střílet: měly skvělé pórovité maso, vyplněné bublinami vodíku; byly to opravdové biologické zeppelin, které ve vzduchu nelétaly, nýbrž pluly. Než sem dorazili lidé, byly to nejvyšší formy života na Altairu Devět. Zastřelit je bylo tak snadné, že v obydlených oblastech byly téměř úplně vyhubeny; pouze ve vysokých, chladných horách jich pár přežilo. A teď...

Byly si i ryby vědomy toho, že se z Altairu Devět stává planeta duchů?

Druhého dne ráno Pulcher zavolal Madeleine, ale neposnídal s ní, i když o to moc stál.

Celý den strávil prací na případu. Dopoledne navštívil rodiny a přátele obviněných chlapců; odpoledne si ověřoval pár tipů. Od rodin se nedozvěděl nic. Příběhy byly všechny skoro stejné. Nejmladší byl Foltis, bylo mu jen sedmáct; nejstarší byl Hopgood, tomu bylo dvacet šest. Všichni přišli o práci, většina z nich v Mrazírnách, neviděli před sebou žádnou perspektivu a chtěli se dostat z planety. Fyzická doprava stála minimálně deset tisíc dolarů a ani jeden z nich neměl sebemenší šanci získat takovou sumu peněz zákonným způsobem.

Starosta Swinburne byl bohatý muž a jeho tříletý syn mu byl vším. Muselo to být přímo neodolatelné pokušení, pokusit se získat peníze z výkupného, pomyslel si Pulcher. Starosta si to mohl bezesporu dovolit, a jakmile by měli peníze pohromadě a oni by byli na palubě vesmírné lodi, bylo by téměř nemožné, aby je dostihl zákon.

Pulcherovi se podařilo poskládat si dohromady, jak to všechno začalo. Všichni chlapci bydleli v téže čtvrti, kde měli také Madeleine a Jon malý byt. Viděli, jak se Madeleine prochází se starostovým synem – občas si brala práci na částečný úvazek, starala se o hochy. Jediná okolnost, které bylo ztěžší uvěřit, byl fakt, že Madeleine byla ochotná účastnit se spiknutí, hned jak ji hoši kontaktovali.

Milovi ovšem nešel z mysli výraz dívčina obličeje, když se dívala na turisty, takže došel k přesvědčení, že to konečkonců ani tak podivné není.

Protože Madeleine se pronajímala.

Fyzická doprava byla drahá a nekonečně pomalá.

Existoval však rychlejší způsob, jakým člověk mohl cestovat z jedné planety na druhou – prakticky okamžitě, z jednoho konce Galaxie na druhý. Model lidského vědomí je svou podstatou elektronický. Lze ho nahrát a lze ho pak vysílat na elektromagnetické frekvenci. A co víc, jako každý elektromagnetický signál bylo možné použít jej k modulaci nosiče supervlnění. Výsledek: okamžitý přenos osobnosti, kamkoliv v civilizované Galaxii.

Jediný problém byl v tom, že byl nutný přijímač.

Obnažená duše člověka, zbavená masa a tělesných tekutin, nepředstavovala nic než nespočetné rádiové a televizní vlny, které neustále procházely každým člověkem. Přenesená osobnost musela dostat formu. Jistě, existovaly mechanické přijímače, což byly přístroje na způsob počítačů, s rtuťovými paměťovými buňkami, ve kterých bylo možné přijímat lidskou inteligenci a oživit ji těla robotů. Ale tohle nebyla zábava. Turistický průmysl byl založen na zábavě. K uspokojení zákazníků bylo třeba živých těl. Nikdo nechťel promrhat své peníze za to, že jej vyšlou zarybařit si na Altairu Devět tak, že bude pronásledovat svou kořist v nějakém chřestícím traktoru s fotoelektrickými očima a svaly ze solenoidů. Každý chtěl tělo, a to dokonce poměrně přitažlivé tělo – tělo, které bude pevné, zatímco turistovo vlastní tělo bylo chabé, tělo zdravé, zatímco to turistovo sípalo. S takovým tělem se daly vychutnávat i jiné sporty než rybaření.

Zákony o zneužití pronajatých těl byly přísné.

Ovšem jediným prosperujícím průmyslem na Altairu Devět byl turistický průmysl. Zákony byly i nadále přísné, nedodržovaly se však.

Pulcher se ohléhl u Charleyho Dickona. „Přišel jsem na to, proč se do toho Madeleine zapletla. Pronajímala se. Podepsala dlouhodobou nájemní smlouvu s Cestovní kanceláří a hodně si přivydělala.“

Dickon smutně pokýval hlavou. „Co lidé kvůli penězům neudělají,“ poznamenal.

„Peníze nebyly pro ni! Dala je svému muži, aby si mohl koupit lístek někam do světa.“ Pulcher vstal, otočil se a vší silou

kopl do židle. Pro muže bylo pronajímání dost zlé. Pro ženu bylo –

„Neber si to tak,“ radil mu Dickon a zazubil se. „Takže ona si představovala, že se může ze smlouvy vykoupit pomocí peněz od Swinburnea?“

„Ty bys neudělal totéž?“

„Nevím, Milo. Pronajímání není tak zlé.“

„Houby že není!“

„No dobře. Houby že není. Ale měl by sis uvědomit, Milo,“ řekl funkcionář odměřeně, „že kdyby nebylo turistického ruchu, měli bychom všichni problémy. Na Cestovní kancelář neházej tolik bláta. Dělají dokonale slušnou práci.“

„Tak proč mi nedovolí, abych se podíval do záznamů?“

Dickonovi se zúžily oči. Trochu se na židli napřimil.

„Zkoušel jsem to,“ řekl Pulcher. „Přiměl jsem je, aby mi ukázali Madeleininu smlouvu o pronájmu, ale musel jsem jim pohrozit soudním nařízením – proč? Potom jsem se pokusil zjistit něco víc o samotné kanceláři – doklady o legálním ustavení kanceláře, jména podílníků a tak dále. Nechtěli mi ukázat vůbec nic – proč?“

Po chvíli Dickon řekl: „Mohl bych se tě na to zeptat taky, Milo. Proč jsi to chtěl vědět?“

Pulcher řekl vážně: „Musím přinést důkaz, i kdybych ho měl získat jakýmkoliv způsobem, Charleyi. Na základě daných faktů je s nimi se všemi konec. Jsou vinní. Jenže každý z nich šel do toho krkolomného podniku s únosem proto, aby se vyhnul pronajímání. Možná, že se mi nepodaří přesvědčit soudce Pegrima, aby na takový důkaz slyšel, možná taky že se mi to podaří. Je to moje jediná šance. Jestli budu moct ukázat, že pronajímání je způsob krutého a neobvyklého trestu – jestli v tom zjistím něco špatného, něco, co není smluvně dohodnuto, pak mám šanci. Nevelkou šanci. Ale šanci. A něco nekalého v tom určitě je, Charleyi, protože proč by si jinak nechávali všechno pro sebe?“

Dickon řekl stísněně: „Dostáváš se pořádně hluboko, Milo... Napadlo ti vůbec, že na to jdeš špatně?“

„Jak špatně?“

„Co ti můžu ukázat zakládací listiny Cestovní kanceláře? Chceš zjistit, jaké pronajímání je. Řekl bych, že jediný způsob, který má smysl, je zkusit to sám na sobě.“

„Pronajmout se? Já?“ Pulcher byl otřesen.

Funkcionář pokrčil rameny. „No, mám spoustu práce,“ řekl a doprovodil Pulchera ke dveřím.

Právník rozmrzele odcházel. Pronajmout se? Sám sebe? Musel si však přiznat, že to jakýsi smysl dávalo...

Pro sebe se rozhodl. Udělá, co bude moci, aby z toho Madeleine a ostatní dostal. Dokonale dostal. Ale pokud se mu během projednávání případu nepodaří vyčarovat nějaký způsob, jak by Madeleine mohla obejít smlouvu o pronájmu a zároveň být zproštěna viny, dá si zatraceně velký pozor, aby on zproštěn viny nebyl.

Vězení nebylo tak zlé; pronajímání bylo, pro Madeleine Gaultryovou, nepoměrně horší.

III.

Příští ráno Pulcher vpochodoval do pracovního úřadu a rozhodnost, jakou působil, zdaleka přesahovala jeho skutečné pocity. Všechny ty řeči o loajálnosti vůči klientovi! Ale rozebíral to celou noc a Dickon měl pravdu.

Úředník se po něm podíval a zasípal: „Páni! Vy jste pan Pulcher, ne? Nikdy bych si nepomyslel, že vás tady uvidím. Kšeftíky nejdou?“

Vlastní nejistota probudila v Pulcherovi kuráž: „Chci pronajmout svoje tělo,“ vyštěkl. „Jsem tady dobře, nebo ne?“

„Ano, jistě, pane Pulchere. Teda vlastně nejste, jestli jste přišel dobrovolně, ale je to už dávno, co tam měli dobrovolníka, takže v tom ani tak velký rozdíl není, rozumíte? Myslím jako že vám to můžu zařídít. Počkejte si chvíli.“

Obrátil se, zaváhal, podíval se na Pulchera a řekl: „Radši bych měl zatelefonovat z vedlejší kanceláře.“ Byl pryč jenom chvíli. Vrátil se s výrazem odhodlaných rozpaků. „Pane Pulchere. Podívejte se. Myslel jsem si, že bych měl raději zavolat Charleymu Dickonovi. Není ve své kanceláři. Proč nechcete počkat, než to s ním dohodnu?“

Pulcher řekl ponuře: „Už je to s ním dohodnuto.“

Úředník váhal. „Ale – no tak dobře,“ řekl nešťastně a čmáral něco do bloku. „Hned přes cestu. Jo, a řekněte jim, že jdete dobrovolně. Nevím, jestli vám díky tomu sundají železka, ale aspoň je to rozesměje.“ Zachichotal se.

Pulcher sebral ústřížek a odhodlaně se dal ulicí do zprostředkovací agentury Cestovní nájemní kanceláře. Ke své malé radosti uviděl, že jsou na oknech mříže. Robustní strážný u vchodu se narovnal, když k němu Pulcher přišel, a řekl žoviálně: „Tak, synku. Bude to špatný zrovínka tak, jak si myslíš. Puč mi na minutku zápěstí.“

„Počkejte,“ řekl Pulcher rychle a dal ruce za záda. „Nebudete pro mě potřebovat železka. Jsem tu dobrovolně.“

Strážný řekl výhružně: „Nehraj si se mnou, synku.“ Potom se na něj podíval pozorněji. „Hele, já tě znám. Ty seš ten právník. Viděl jsem tě na volebním plese.“ Poškrábal se za uchem. Nejistě řekl: „No, možná tu seš dobrovolně. Běž dál.“

Ale když se kolem něj Pulcher přenesl jako páv, ucítil na rameni těžkou ruku a cvak, cvak, ocel mu obepnula zápěstí. Zuřivě se otočil. „Nic ve zlém,“ zahřímal hlídač rozjařeně. „Stojí to fůru peněz, než tě připravěj, to je to celý. Nestojej o to, aby sis to rozmyslel, až tě zmáčknu, chápeš?“

„Zmáčknu –? Dobrá,“ řekl Pulcher a znovu se obrátil. Zmáčknu. Neznělo to k tomu všemu zrovna příjemně. Zůstalo v něm však až příliš hrdosti, než aby se hlídače ptal na podrobnosti. Buď jak buď, nemohlo to být strašně zlé, tím si byl jist. No ne? Koneckonců, nebylo to totéž jako jít na popravu...

O hodinu a půl později si tak jistý nebyl.

Svlékli ho, zvážili, zrentgenovali, vzali mu vzorky krve, slin, moči a míšního moku; bouchali ho do prsou a poslouchali, jak mu tlumeně buší tepny v paži.

„Dobře, prošel jste,“ řekl asi čtyřicetiletý blondýn ve špinavé zdravotnické uniformě. „Máte dneska štěstí, máme spoustu volných míst. Můžete si vybrat – dolování, plachtění, co si jen budete přát. Co to bude?“

„Co?“

„Po tu dobu, co budete v pronájmu. Co je to s vámi? Musíte přece něco dělat, když máte tělo v pronájmu. Samozřejmě,

můžete dostat kontejner, jestli chcete. Lidem se to ale většinou nelíbí. Jste totiž celou tu dobu při vědomí, víte?“ Pulcher řekl upřímně: „Nevím, o čem mluvíte.“ Ale pak si vzpomněl. V době, kdy je tělo pronajato, vystává problém, co počít se svou vlastní duší, osobností. V těle by zůstat nemohla. Musela někam jít. „Kontejner“ bylo skladovací zařízení, nic víc a nic méně; vystěhovaná duše byla uskladněna v konzervovací nádrži, složené z tranzistorů a buněk, dokud jí nemohlo být navraceno její vlastní tělo. Pulcher si vzpomněl na jednoho klienta svého šéfa – z doby, kdy ještě úředničil – který strávil v kontejneru osm týdnů a pak z něj vyšel a spáchal sebevraždu. Ne. Kontejner ne. Odkášlal si a řekl: „Co tam ještě máte?“

Sestra řekla netrpělivě: „Bože, počítám, že všechno, co si jen budete přát. Zrovna teď je velká poptávka po hornících pro obsluhu hlubinných plynových generátorů, jestli byste chtěl tohle. Je tam dost horko, to je to celé. Spalují uhlí na plyn a člověk je samozřejmě přímo v tom. Ale myslím, že se vám do toho nechce. Tedy ne moc. Nevím, jak je to s plachtěním nebo létáním v raketě, protože s tím musíte mít jistou zkušenost. Možná že mají něco u taxiků, ale měla bych vám říct, že se to pronajímatelům většinou nelíbí, protože opravdoví řidiči neradi vidí, když s taxikem jezdí stroje. Někdy, když vidí strojem řízený taxík, tak ho převrátí. Přirozeně, jestliže se hostitelský taxík poškodí, je to pro vás riskantní.“

Pulcher řekl chabě: „Zkusím to dolování.“

Vyšel z místnosti jako v mrákotách, s malým vyběleným ručníkem kolem beder coby jediným kusem oděvu, a stěž si to uvědomoval. Jeho vlastní šaty bleskurychle odnesli a někam uložili už dost dlouho předtím. Turista, který bude zakrátko nosit jeho tělo, si vybere svoje vlastní šaty; obchod s pánským zbožím byl jednou z výnosných poboček Cestovní kanceláře.

Pak se rychle vytrhl ze svého omámení, když zjistil, co to znamená, že ho „zmáčknu“.

Dvojice zkušebních pořízků ho zvedla na jakousi desku, bryskně mu sundali ručník, odemkli a odhodili pouta. Zatímco mu jeden z nich silně tlačil na ramena, druhý začal točit nějakými koly, která fungovala jako jakési svěráky a spouštěla na něj tvarované formy. Bylo to, jako by se kolem něj z několika dílů uzavíral sarkofág. Pulcherovi se v okamžiku vybavila vzpomínka z dětství na nějakou povídku nebo něco takového – stěny se uzavírají, oběť je neúprosně umačkána k smrti. Zaječel: „Hej, počkejte! Co to děláte?“

Ten, co stál u jeho hlavy, znuděně řekl: „Nemějte strach. Vy jste tu poprvé? Musíme vás udržet v klidu, rozumíte? Snímání je náročná práce.“

„Ale –“

„Teď drž hubu a uvolni se,“ řekl muž racionálně. „Jestli sebou budeš vrtět, až tě bude snímač kopírovat, mohl by sis zamotat celou osobnost. A nejen to, mohli bychom ti poškodit tělo a pak by Kancelář měla na krku žalobu, jasný? Turisti nemají rádi poškozený těla. . . Pojď, Vinci. Natáhni mu nohy, abych mohl udělat hlavu.“

„Ale –“ znovu řekl Pulcher a potom se s námahou uvolnil. Koneckonců, je to jenom na čtyřicet hodin. Na dvacet čtyři hodiny byl schopen snést cokoliv a taky si dal dobrý pozor, aby podepsal jen na tak dlouho. „Tak do toho,“ řekl. „Je to jenom na dvacet čtyři hodin.“

„Cože? Jo, jasně, příteli. A teď spát; ať se ti příjemně sní.“ A na obličej se mu sneslo něco měkkého, ale docela pevného.

Slyšel tlumené hlasy. Pak nakrátko zakusil drásavý pocit, jako by byl vytržen z nějaké přilnavé hmoty, která jej celého obklopovala.

Pak to bolelo.

Pulcher vykřikl. Nestalo se však nic. Už neměl hlas, který by křičel.

Je to legrační, ale vždycky si o dolování myslel, že je to něco, co se provádí pod zemí. Byl pod vodou. Nebylo o tom pochyb. Viděl, jak se v proudu pohybují proměnlivé kotouče písku; viděl opravdové ryby, ne ty vodíkové zeppelinové ve vzduchu; viděl bubliny, stoupající odněkud z písku pod jeho nohama – Ne! Ne pod jeho nohama. Neměl nohy. Měl pásy.

Výplul před ním velikánský ocelový brouk a řekl skřipavě: „Hele, ty tam, jdeme.“ Zase je to legrační. Neslyšel ten hlas ušima – neměl uši, a nebylo to žádné prostorové vnímání – a on přesto nějak slyšel. Zdálo se, že se to ozývá někde uvnitř jeho mozku. Rádio? Sonar? „Tak pojď!“ zavřel brouk.

Pulcher zkusil promluvit, jen tak zkusmo. „Pozor!“ vykvíkl tenký hlásek a zpod jeho pásů se vykroutil malinký ocelový brouk s mnoha pásy. Zastavil, zaklonil se a podíval se na něho. „Troubo!“ jedovatě vyštěkl. Pak se šroubovitě šinul pryč a z huby mu šlehal jasný plamen.

Veliký brouk zaskřipal: „Dělej, běž za tím spalovačem, Macu.“ Pulcher si s notnou dávkou zoufalství vzpomněl na chůzi. Ano. Něco se dělo. Škubl sebou a pohnul se. „Můj Bože,“ vzdychl ocelový brouk, čekal vedle něj a pozoroval ho s kritickým zájmem. „Je to poprvé? Myslel jsem si to. Vždycky mi dávají nováčky, abych je vycepoval. Koukni, ten spalovač – ta věčička, co právě teď scházela po svahu, Macu! To je spalovač. Spaluje tvrdou skálu z nové šachty. Půjdeš za ním a budeš vytažovat vrtný kal. Svými naběráky, Macu.“

Pulcher statečně nastartoval své pásy a trhaně se vydal za spalovačem. Všude kolem viděl pracovat jiné stroje, které se rýsovaly skrz zvířenou, bahnitou vodu. Byly velké i malé, některé s obrovským nemotorným potrubím z pružné oceli, které nasávalo bahno a vrtný kal, některé s vosími sosáky, které sázely, nálože třaskaviny, některé byly jako on, s naběráky k hloubení a vybírání šachet. Důl, ať už bude jakýkoliv, byl prozatím jenom holý, vyškrábaný začátek mořského dna. Pulcherovi trvalo – hodinu?, minutu? neměl podle čeho určovat čas – než si osvojil základy ovládání svého nového ocelového těla.

Pak to začala být nuda.

Pak to začalo bolet. První porce písčitého nánosů, který vybíral z nové šachty, mu rozechvívaly naběráky. Chvění přešlo v bolest, bolest v palčivou bolest, palčivá bolest v plamenná muka. Zastavil se. Někde se stala chyba. Nemohou

přece čekat, že bude takhle pokračovat! „Hej, Macu. Do práce, jo?“

„Ale to bolí.“

„Můj ty Bože, Macu, to má bolet. Jak jinak bys mohl cítit, když narazíš na něco tvrdého? Nechceš si přece na mně polámat svoje naběráky, Mácu!“ Pulcher zaskřípal svými ne-zuby, narovnal svoje ne-ramena a dal se znovu do hloubení. Nakonec se bolest díky zvyku dala snést. Nebyla o nic menší. Jenom se dala snést.

Bylo to nudné – až na to, že jednou opravdu narazil na tvrdší skálu, než byly jeho naběráky z fosforového bronzu schopny vydržet, a musel se odsunout, než mu ji spalovač rozsekal. Ale tohle bylo jediné vytržení z jednotvárnosti. Jinak byla práce naprosto rutinní. Měl při tom spoustu času na přemýšlení.

Nebylo to tak docela pozhelnání.

Zajímalo by mě, pomyslel si za ohlušujícího řinčení rypadel, zajímalo by mě, co teď dělá moje tělo.

Možná že nájemník, který teď obývá moje tělo, je obchodník, pomyslel si Pulcher zbožně. Muž, který přišel na Altair Devět spěšně, za naléhavou služební záležitostí – podepíše smlouvu, uzavře obchod, vyřídí si mezihvězdnou půjčku. To by nebylo tak špatné! Obchodník by pronajaté vlastnictví nepoškodil. Ne. V nejhorším případě si možná dá o pár koktejlů navíc, možná taky na oběd sní něco těžko stravitelného. V pořádku. Takže až se Pulcher dostane znovu do svého těla – a to už bude určitě jen za pár hodin – nejhorší, co by ho mohlo čekat, bude kocovina nebo zažívací problémy. No a co má být? Aspirin. Trochu zažívací sody.

Možná to však obchodník nebude.

Pulcher mlátil svými naběráky do hrubého písku a s obavami si pomyslel: možná je to sportovec. I když ani to by nebylo tak špatné. Možná že turista pohoní Pulcherovo tělo po pár tuctech hor, možná ho dokonce nechá přes noc spát venku. Možná z toho bude nachlazení, možná i zápal plic. Jistě, může se přihodit i nějaká ta nehoda – stalo se, že turisté z pohoří Dismal Hills také spadli; mohla by z toho být zlomená noha. Ale to by nebylo až tak zlé, chtělo by to jen několik dní v klidu a trochu lékařského ošetření.

Možná ale, pomyslel si Pulcher stísněně, nedbaje pronikavé bolesti svých rypadel, možná bude nájemník něco horšího. Slyšel už podivné, oplzlé příběhy o nájemnících ženského pohlaví, kteří si pronajali mužská těla. Bylo to proti zákonu. Ale o těchto případech člověk slyšel pořád. Slyšelo lidech, kteří chtěli zkusit drogy, pití a – a tisíc utajených, nízkých žádostí těla. Všechno je to nepříjemné. A přece, kdo by si v pronajatém těle některou nevyzkoušel, když konečný účet za kratochvíli zaplatí někdo jiný? Protože nájemce neponese žádné fyzické následky. A jestli má paní Lasserová pravdu, nenese je možná ani v posmrtném životě. Dvacet čtyři hodiny se nikdy nevělekly tak dlouho.

Sací potrubí se hašteřilo se spalovači. Naběrači se hádaly se sázeči dynamitu. Všechny tyto živé podmořské dolovací stroje na sebe neustále podrážděně štěkaly. Ale práce postupovala.

Zdá se, že na jeden čtyřicetihodinový den je práce hodně, pomyslel si Pulcher vážně. Šachta byla teď hluboká stoosmdesát metrů a byla vyztužena. Moderní stroje na lití betonu za mokra už pokládaly dno. Malé, matně se lesknoucí pavoukovité stroje, v jejichž končetinách bylo umístěno chemické testovací zařízení, teď očíhávaly každou dávku vynášeného vrtného kalu, který byl nyní vytahován nahoru, aby zjistily, jak je bohatý na rudu. Důl byl už téměř úplně připraven na zahájení provozu.

Po jisté době začal Pulcher nedůtklivost strojů chápat. Žádná z duší, které v nich byly, nebyla schopna zapomenout na to, že někde tam nahoře se její tělo vydává po neznámých pochůzkách a riskuje nepředvídaná nebezpečí. V každou chvíli mohlo umírat tělo některého betonáře... mohlo onemocnět... nebo mohlo ležet roztaženo v narkotickém omámení nebo mohlo vesele riskovat, že bude rozbito v bůhvíjakém divokém sportu. Je přirozené, že všeobecná nálada byla podrážděná.

Neexistovalo nic takového jako odpočinek, přestávka na občerstvení nebo spánek; stroje bez přestání pracovaly. Když si pak Pulcher nakonec vzpomněl, že sem přišel za jistým cílem, a nebyl to pouze trest, který ho bez jeho vědomí stihl za nějaký hřích, pokoušel se analyzovat svoje vlastní pocity a odhadovat pocity těch druhých.

Všechno se to zdálo zbytečně ponižující. Pulcher velmi dobře chápal, proč každý, kdo udělal zkušenost s pronajímáním, by to už nikdy nechtěl udělat znovu. Proč to však muselo být tak nepříjemné? Je jisté, že podmínky, v nichž byla pronajímatelova duše v těle-stroji, bylo možno upravit tak, aby byly alespoň snesitelnější; hmatové vjemy se daly zmírnit tak, aby duše necítila bolest, nýbrž nějaký snesitelnější pocit, aniž by došlo k úplné ztrátě citu, která by ohrozila zamýšlený účinek.

Smutně přemítal, jestli v jeho stroji kdysi byla i Madeleine.

Pak ho zajímalo, kolik ze sázečů dynamitu a kopáčů bylo žen a kolik mužů. Nebylo podle něj tak docela v pořádku, že jejich lesklý zevnějšek z nerezavějící oceli či fosforového bronzu ani v nejmenším nenaznačuje stáří nebo pohlaví. Ženy by měly dostat nějakou lehčí práci, pomyslel si marně, a pak si uvědomil, že tenhle nápad byl nesmyslný. Jaký by v tom byl rozdíl? Člověk si mohl naběráky upracovat, a až se dostane zpátky nahoru, bude zdravý a odpočatý –

A pak nakrátko pocítil závratnou úzkost, když si uvědomil, že právě tuto myšlenku má možná v duši turista pobývající nyní v jeho vlastním těle.

Pulcher si olízl svoje ne-rtý a svými naběráky se pustil do písku ještě divočejí.

„Dobrý, Macu.“

Starý známý ocelový brouk byl zase u něho. „Dělej, jed' do vozovny,“ hartusil. „Nebo si snad myslíš, že tě tam odtáhnou já? Padla. Pásky vrať na parkoviště.“

Ještě nikdy nikdo nesplnil žádný rozkaz s takovou radostí.

Jenže dozorce mu to střihnul skoro v poslední minutě. Pulcher taktak dorazil na parkoviště, ani se se svým chřestícím ocelovým tělem pořádně neotočil, když tu najednou šub, ucítil onen drásavý pocit a zaplavila ho bolest...

A potom zjistil, že se kroučí pod oním přilnavým měkkým příkrovem, jak tomu říkali, že ho „zmáčknu“.

„Uvolni se, příteli,“ uklidňoval ho jakýsi vzdálený hlas. Náhle tlak na jeho obličej ustal a ten hlas byl o něco blíž. „A je

to. Zdály se ti pěkné sny?“

Pulcher si odkopal z nohou tu elastickou hmotu. Posadil se.

„Au!“ řekl najednou a mnul si oko.

Chlapík u jeho hlavy se na něho podíval a zazubil se. „Byl to nějaký švihák. A musel to bejt pěkný večírek.“ Mluvil a sundával z něho kusy elastické přilnavé hmoty. „Máš štěstí. Už jsem taky zažil, jak se sem vracíš s polámanýma nohama, vymláčenýma zubama, dokonce s dírama po kulce. Nevěřil bys mi, kámo, kdybych ti to všechno povídal. Blbě jsou na tom hlavně ženský.“ Podal Pulcherovi další vybělený ručník. „Dobrý, máš to za sebou. S tím okem si nedělej starosti, kámo. To taky nic není, je to starý dva nebo tři dny. Ještě tak jeden nebo dva dny a ani si toho nevšimneš.“

„Počkejte!“ vybuchl Pulcher. „Co tím myslíte, dva nebo tři dny? Jak dlouho jsem tam dole byl?“

Muž se znuděně podíval na kartu se zeleným štítkem, kterou měl Pulcher připevněnou na zápěstí. „Tak se podívejme, tohle je čtvrtek. Šest dní.“

„Ale já jsem to podepsal jenom na dvacet čtyři hodin!“

„Jistěže. Plus ve zvláštních případech příplatky, přirozeně. Copak si myslíš, kámo, že Kancelář vyžene nějakého prachatého turistu jenom proto, že ty chceš svoje tělo zpátky za čtyřadvacet hodin? To nemůžou udělat. To přece chápeš. Kancelář by takhle přišla o majlant.“ Pulcher byl hrubě postaven na nohy a odveden ke dveřím.

„Kdyby si tihle chlápci radši pořádně přečetli to zašmodrchané místo ve smlouvě,“ povídal první pořízek melancholicky svému pomocníkovi, mezitím co Pulcher odcházel. „Ale co. Kdyby měli všech pět pohromadě, tak by se především nepronajímali – a co bysme pak my dva dělali?“

Jejich smích pak spolkly zavírající se dveře.

Šest dní! Pulcher rychle prošel výstupní lékařskou prohlídkou, rychle si vzal zpět svoje šaty a u pokladny výplatu.

„Pospěšte si, prosím,“ opakoval neustále, „nemůžete si pospíšet?“ Nemohl se dočkat, až se dostane k telefonu.

Bylo mu však moc dobře jasné, co se z telefonátu dozví. Pět dní navíc! Není divu, že mu to tam dole připadalo tak zdoluhavé, zatímco nahoře ve městě čas utíkal.

Konečně našel telefon a rychle vytočil soukromé číslo do kanceláře soudce Pegrima. Soudce tam jistě nebude, ale právě tohle Pulcher chtěl. Ozvala se Pegrimova sekretářka. „Slečna Kishová? Tady je Milo Pulcher.“

Mluvila chladně. „Tak vy jste tam. Kde jste byl? Soudce zuřil.“

„Já –“ Rezignoval na to, že jí to vysvětlí; stěží byl schopen vysvětlit to sám sobě. „Řeknu vám to později, slečno Kishová. Prosím vás. Jak teď vypadá ten případ s únosem?“

„Slyšení bylo přece včera. Protože jsme vás nemohli najít, musel soudce jmenovat jiného obhájce. Přirozeně.

Koneckonců, pane Pulchere, obhájce má být u soudu, když jsou jeho klienti –“

„Vím, slečno Kishová. Co se stalo?“

„Byl to jednoznačný případ. Všichni se shodli na tom, že čin byl vykonán nechtěně – za dvacet minut bylo po všem. Vzhledem k důkazům to bylo to jediné, co se dalo dělat, víte? Budou odsouzeni dnes odpoledne – řekla bych, že tak kolem třetí. Jestli máte zájem.“

IV.

Opět padal sníh, tentokrát modrý.

Pulcher zaplatil taxikáři a vyběhl po schodech soudní budovy. Když sahal po klice, zahlédl, jak směrem k němu kolem rohu budovy velebně plují tři vzdušné ryby. Třebaže spěchal, zastavil se a díval se na ně.

Bylo po třetí, ale soudce do soudní síně ještě nepřišel. Nebylo tu žádné publikum, ale těch šest obžalovaných už sedělo na svých místech, soudní zřízenec ležerně vedle nich. Na místě obhájce seděl – Pulcher přivřel oči – och, Donley. Tohohle právníka znal Pulcher velmi málo. Byl to mladík s výhodnými politickými styky – to vysvětlovalo, proč ho soudce ustanovil za honorář, když se Pulcher neukázal – ale jinak toho nebylo moc, co by mu mohlo dělat reklamu.

Když Pulcher vešel, Madeleine Gaultryová zvedla hlavu, potom se odvrátila. Jeden z chlapců ho zahlédl, zakabonil se a šeptal něco ostatním. Jejich pohledy byly s to zlikvidovat Pulcherovu odvalu.

Pulcher se posadil za stůl vedle Donleye. „Ahoj. Nevadí, když si k tobě sednu?“

Donley zakroutil hlavou. „Ahoj, Charleyi. Jistě. Nečekal jsem tě tu.“ Zasmál se. „Páni, to oko máš pěkně zřízené.

Počítám, že...“

Přestal.

S jeho obličejem se něco stalo. Jeho dětsky naducané tváře ztvrdly, zestárly, vypadaly znepokojeně. Donley stiskl rty.

Pulchera to uvedlo do rozpaků. „Co se děje? Přemýšlíš, kde jsem byl?“

Donley řekl odměřeně: „Nemůžeš mi to dávat za vinu.“

„Nemohl jsem jinak, Donleyi. Snažil jsem se získat důkazy – nejsou zas takové, aby teď nějak výrazně pomohly.

Ale zjistil jsem jednu věc. I právník může ve výkladu smlouvy udělat botu. Věděl jsi, že Cestovní kancelář má právo ponechat si tělo až čtyřicet pět dní, bez ohledu na původní dohodu? Mají to ve smlouvě. Myslím, že jsem měl štěstí. Mne si nechali jenom pět dní.“

Donleyův obličej se neuvolnil. „To je zajímavé,“ řekl bezbarvě.

Chování tohohle pána bylo velice zvláštní. Pulcher dovedl pochopit, že ho Donley popichuje – dovedl by pochopit i ten chlad, kdyby nešlo o Donleyho – ale tohle nebyl Donleyův styl, aby bral jeho pouhou nedbalost tak vážně.

Ale než se mohl pokusit přesně zjistit, co se děje, Donley vstal. „Vstaň, Pulchere,“ hlasitě zašeptal. „Přichází soudce!“ Pulcher vyskočil.

Cítil, jak po něm přejiždějí oči soudce Pegrima. Drásaly jako vrtáky s diamantovým hrotem. Ve společnosti obvyklým způsobem politikářské a celkem zkorumpované byl soudce Pegrim tím, kdo bere svoji práci vážně, a totéž očekával od lidí kolem sebe. „Pane Pulchere,“ řekl sarkasticky, „je nám ctí, že jste mezi nás přišel.“

Pulcher začal vysvětlovat, ale soudce ho odbyl mávnutím ruky. „Pane Pulchere, víte, že obhájce je úředníkem soudu? A jako takový by měl znát své povinnosti – a plnit je?“

„Vaše Ctihodnosti, domníval jsem se, že je plním. Já...“

„O tom si s vámi promluví někdy jindy, pane Pulchere,“ řekl soudce. „Teď nás čeká dokončit poněkud nepříjemný úkol.“ Pokynul soudnímu zřízenci: „Začněme.“

Za deset minut bylo po všem. Donley předvedl několik rutinních gest, ale nebylo pochyb o tom, co se stane. Stalo se. Všichni obžalovaní dostali po deseti letech, Soudce znechuceně vynesl rozsudek, pak ukončil soudní jednání a odešel. Na Pulchera se ani nepodíval. Pulcher se chvíli pokoušel zachytit Madeleinin pohled. Nakonec se mu to podařilo.

Otřesen se odvrátil a šťouchl do Donleyho. „Já tomu nerozumím,“ zamumlal.

„Čemu nerozumíš?“

„Nemyslíš, že je to hodně tvrdý rozsudek?“

Donley pokrčil rameny. Nejevil příliš velký zájem. Pulcher pozoroval jeho mladý obličej, podobný masce. Nebyl v něm žádný soucit. Bylo to nějak podivné. Byl to obličej jako z kamene; nezáviděníhodná situace šesti mladých lidí, odsouzených k tomu, že stráví deset let svého života ve vězení, s ním nijak nehnula. Pulcher řekl sklíčeně: „Myslím, že se vypravím za Charleym Dickonem.“

„Udělej to,“ řekl Donley stroze a otočil se.

Ale Pulcher nemohl Charleyho Dickona najít.

Nebyl ve své kanceláři, nebyl v klubu. „Nic takového,“ řekl povídavý policejní důstojník v důchodu, který byl prezidentem klubu a který měl v jeho sídle vždy přehled o lidech. „Pár dní jsem Charleyho neviděl. Přijďte ale dnes večer na banket. Uvidíte ho tam.“ Nebylo pochyb o tom, zda Pulcher na večeři bude nebo nebude; Pop Craig věděl, že bude. Koneckonců, Charley se v tomto smyslu nechal slyšet. Všichni tam budou.

Pulcher se vrátil do svého bytu.

Tam si poprvé prohlédl svoje tělo od té doby, co ho dostal zpátky. V zrcadle v koupelně viděl, že má opravdu nádherný monokl. Navíc ho ostrá bodavá bolest přinutila, aby se svlékl a prohlédl si záda. Když se díval přes rameno do zrcadla, pomyslel si zasmušile: vypadá to, jako kdyby se ten můj nájemník absolutně báječně bavil. Rozhodl se, že se musí někdy brzo nechat pořádně vyšetřit, kdyby něco. Potom se osprchoval, oholil, bez valného úspěchu zapudroval monokl a oblékl se.

Posadil se, nalil si pití a okamžitě na něj zapomněl. Přemýšlel. Jako by se mu něco začínalo vybavovat v mysli.

Něco úplně očividného, co však přesto nebyl schopen pojmenovat. Dost ho to zlobilo.

Přistihl se, že ospale myslí na vzdušné ryby.

Zatracená práce, pomyslel si rozmrzele, bývalý nájemník jeho těla se ani neobtěžoval, aby ho nechal aspoň trochu se vyspat! Ale on nechtěl spát, teď ne. Byl už sice večer, ale ještě nebylo pozdě. Předpokládal, že není zbylí, že na banket ke Dni Chestera A. Arthura jít musí, ale zbývalo mu pořád ještě několik hodin času...

Vstal, vylil netknutý nápoj do výlevky a vyrazil. Může se pokusit ještě o jedno, aby Madeleine pomohl. Asi to nevyjde. Ale nevyšlo by ani nic jiného, takže není důvod, aby se o to nepokusil.

Starostova vila tonula v záplavě světél; něco se tam dělo.

Pulcher se vlek po dlouhé a klikaté příjezdové cestě a rozbrědlý sním mu cákal na kotníky. Nesměle zaklepal na dveře.

Majordomus si pochybovačně vzal jeho jmenovku, izoloval Pulchera v místnosti, kde byl zbaven choroboplodných zárodků, a odešel zjistit, zdali bude mít starosta zájem přijmout takového člověka. Vrátil se s nevěřicným výrazem.

Starosta ho přijme.

Starosta Swinburne byl zdravý, štíhlý muž středního věku a jenom jeho prořídle vlasy prozrazovaly, že je mu kolem pětácti. Pulcher řekl: „Pane starosto, myslím, že víte, kdo jsem. Zastupuji těch šest mladých lidí, kteří byli obviněni z únosu vašeho syna.“

„Nikoliv obvinění, pane Pulchere. Usvědčení. A také jsem nevěděl, že je pořád zastupujete.“

„Vidím, že víte, jak se věci mají. Dobrá. Z právního hlediska je snad už nezastupuji. Ale rád bych vám v jejich zájmu něco vysvětlil a v tom smyslu na vás apeloval – zcela neoficiálně.“ Břítými slovy starostovi stručně vyložil, co se v případu událo, jak se nechal pronajmout, nač jako pronajímatel přišel, proč nebyl na soudním jednání. „Víte, pane starosto, Cestovní kancelář nezachovává k pronajímatelům ani nejelementárnější zásady slušnosti. Jsou pro ni jenom těla, nic víc. Nikomu nekladu vinu za to, že udělal cokoliv, aby se pronajímání vyhnul.“

Starosta řekl výhrůžně: „Pane Pulchere, nemusím vám připomínat, že to, co z naší ekonomiky zbylo, je velice závislé na penězích, které nám plynou z Cestovní kanceláře. A také že někteří z našich nejváženějších občanů jsou mezi jejími podílčníky.“

„Včetně vás, pane starosto. To je fakt.“ Pulcher pokývl hlavou. „Je však možné, že vedení kanceláře nejedná podle vašich představ. Půjdu ještě dál. Myslím si, že všechny smlouvy mezi Cestovní kanceláří a pronajímateli, by měly být anulovány jako smlouvy, které odporují veřejnému zájmu. Pronajímat vlastní tělo za účelem, který může porušovat zákon – a ze zkušenosti vím, že v devíti případech z deseti zákon skutečně porušen je –, je totéž jako uzavřít smlouvu o provedení jakéhokoliv jiného protizákonného činu. Takovou smlouvu si prostě nelze vynutit. Zvykové právo nám v tomto ohledu poskytuje velmi mnoho precedentů.“

„Prosím vás, pane Pulchere. Nejsem soudce. Jestliže vám na tom tak záleží, proč to nedáte k soudu?“

Pulcher se sklesle znovu posadil do křesla. „Už na to není čas,“ přiznal. „Kromě toho by to těm šesti lidem, o které mám zájem, nepomohlo, je na to příliš pozdě. Ti už byli vehnáni do něčeho ještě protizákonnějšího, aby se vyhnuli pronajímání. Snažím se vám to jen vysvětlit, pane starosto, protože vy jste jediná naděje. Vy jim můžete udělit milost.“

Starosta okamžitě zrudl jako krocan. „Milost ode mne? Pro ně?“

„Vašemu chlapci neublížili.“

„Ne, neublížili,“ souhlasil starosta. „A přinejmenším jsem si jist, že paní Gaultryová by to nebyla udělala o své vůli. Ale můžete totéž říci o ostatních? A byla by ona mohla něčemu zabránit?“ Vstal. „Je mi líto, pane Pulchere. Moje odpověď zní ne. Teď mne prosím omluvte.“

Pulcher zaváhal, pak se s propuštěním smířil. Nic jiného se nedalo dělat.

Zasmušile se vracel halou k hlavnímu vchodu a téměř nevnímal, že začínají přicházet hosté. Starosta zřejmě pořádal koktejlový večírek pro malou vybranou společnost. Pulcher některé z těch lidí poznal – kupříkladu Lewa Yodera, okresního daňového odhadce. Pravděpodobně k sobě starosta pozval na skleničku několik politiků z vyšších vrstev, než se povinně půjde na Dickonův výdělečný banket. Pulcher zvedl hlavu, bezbarvě Yoderovi pokynul a šel dál.

„Charleyi Dickone! Co tu do čerta v takovémhle stavu děláš?“

Pulcher sebou trhnul. Dickon je tady? Rozhlédl se.

Ale Dickona nikde neviděl. Jenom Yoder šel chodbou k němu! A ten hlas před chvílí patřil Yoderovi.

Yoder v obličeji ztuhl.

Ten výraz v Yoderově obličeji byl podivný, ale Pulcherovi povědomý. Už ho kdysi viděl. Byl to tentýž výraz, který viděl v obličeji toho rošťáka, co ho nahradil u soudu – Donleyho.

Yoder řekl rozpačitě: „Jo to jsi ty, Milo. Ahoj. Já jsem si myslel, že to je Charley Dickon.“

Pulcherovi zatrnulo. Něco tu nehrálo. Absolutně nehrálo. „To se přirozeně stává,“ řekl. „Já měřím metr osmdesát, Charley metr šedesát. Mně je třicet jedna, jemu padesát. Já mám tmavé vlasy a on je skoro plešatý. Nechápu, jak nás někdo může od sebe vůbec rozeznat.“

„O čem to ksakru mluvíš?“ vztekal se Yoder.

Pulcher se na něho chvíli zamyšleně díval. „Máš štěstí,“ připustil. „Nevím to jistě. Ale doufám, že nato přijdu.“

V.

Některé věci se nikdy nemění. Naproti vchodu do Nové metropolitní kavárny a lidové restaurace se na dlouhém, jasně červeném transparentu skvěla tato slova:

HLASUJTE PRO CELOU KANDIDÁTKU BEZE ZMĚNY

Na plakátech u vchodu byly vylepeny velké portréty starosty Swinburnea a člena výboru Dickona. Malé auto s reproduktorem se krčilo před vchodem a hlasitě vyhrávalo starodávné pochody, takové, jakými byla obšťastňována předvolební shromáždění na Zemi před více než dvěma sty lety. Byl to naprosto běžný politický výdělečný banket. Jako obvykle se bude podávat hovězí pečené z konzervy, jako obvykle bude mít každý na stole zdarma jeden slabý Manhattan koktejl, a po večeři budou následovat proslovy, jako obvykle nudné. (Až na jeden.) Milo Pulcher přešlapoval v rozbředlém sněhu před vchodem, díval se nahoru na souhvězdí, která byla vidět z Altairu Devět, a pomyslel si, jestli tytéž hvězdy shlížejí na dalších tisíc zrovna takových banketů v celé Galaxii. Politika je všude, ať už je člověk kdekoli. Jistě, souhvězdí budou jiná; souhvězdí Veverky a Ořechu jsou složena ze zdejších hvězd a z kterékoli jiné hvězdné soustavy budou vypadat úplně jinak. Ale –

Zahlédl vysokou hubenou postavu, na niž čekal; vykročil do davu bezvýznamných politiků a nevsímal si jejich pozdravů. „Pane soudce, jsem rád, že jste přišel.“

Soudce Pegrim řekl mrazivě: „Dal jsem vám své slovo, Milo. Ale pokud je to falešný poplach, zodpovíte se mi za spoustu věcí. Obvykle na partajní politické akce nechodím.“

„Tohle není obyčejná záležitost, parte soudce.“ Pulcher ho doprovodil do sálu a usadil ke stolu, který měl připravený.

Původně na něm byly jmenovky čtyř členů volební komise ze skladištního okrsku, kteří teď rozzlobeně pobíhali od stolu ke stolu; jejich jmenovky Pulcher ukradl. Soudce bručel:

„Účast na takovémhle podniku se dost dobře neslučuje s úřadem soudce, Milo. Nelíbí se mi to.“

„Já vím, pane soudce. Jste čestný člověk. Proto jsem vás tu chtěl.“

„Hm.“ Pulcher odešel, než se z tohohle hm stačila vyklubat nějaká otázka. Sám už zapudil dost otázek od té půlhodiny, kdy zahloubán v myšlenkách přecházel sem a tam před starostovým sídlem. Žádné další už zahánět nechtěl. Když mířil kolem stolů k salonku pro uzavřenou společnost, kde zanechal své zvláštní hosty, chytil ho za paži Charley Dickon.

„Hej, Milo! Vidím, žeš vytáhl soudce mezi lidi. Jsi pašák! Právě jeho jsme potřebovali, aby byl dnešní banket dokonalý.“

„Ani netušíš, jak bude dokonalý,“ řekl Pulcher mile a odešel. Neohlédl se. Dickon byl další dobrý potenciální tazatel: bylo by ještě obtížnější odpovídat na jeho otázky než na otázky soudcovy. Kromě toho chtěl Pulcher vidět Madeleine. Dívka a jejich pět spoluviníků byli tam, kde je Pulcher zanechal. Salonek, kde seděli, se při banketech nepoužíval. Nebylo z něj vidět parket. Přesto v něm bylo dobře slyšet a to bylo podstatnější.

Chlapci projevovali nervozitu, každý svým způsobem. Ačkoliv neuplynul víc než jeden den od chvíle, kdy byli uznáni vinnými, a teprve několik hodin od chvíle, kdy byli odsouzeni, rychle se vpravili do způsobů odsouzců. To, že byli rychle propuštěni na kauci, je překvapilo. Nečekali to. Znervóznilo je to. Mladý Foltis úzkostně přecházel sem a tam a něco si mumlal. Hopgood zhrouteně seděl v koutě a vyfukoval kroužky dýmu. Jimmy Lasser stavěl hrad z kostek cukru.

Jen Madeleine byla klidná.

Když Pulcher vešel, nevzrušeně vzhledla. „Je všechno v pořádku?“ Rozevřel dva prsty do V na znamení vítězství a pokývl. „Netrap se,“ řekla. Pulcher zamrkal: Netrap se. To měl říct on jí, a ne ona jemu. Došlo mu, že její klidná odvaha může mít jenom jeden důvod.

Důvěřovala mu.

Nemohl se však déle zdržovat. Taneční sál byl už plný a nervózní číšníci s třískáním kladli talíře před oddané stranické pracovníky. Pulcher musel ještě na poslední chvíli vyřídit několik věcí. Pečlivě se vyhýbal pohledu soudce Pegrima, který bojovně seděl u stolu vedle řečnického pódia, a rychle přešel sál k otci Jimmyho Lassera. Bez jakýchkoliv

úvodních řečí se zeptal: „Chcete svému synovi pomoci?“

Tim Lasser vybuchl: „Ty mizerný lumpo! Na přelíčení ses ani neukázal! Kde bereš tu drzost ptát se mne na něco takového?“

„Mlčte. Na něco jsem se vás ptal!“

Lasser zaváhal a pak z Pulcherova pohledu cosi vyčetl. „Samozřejmě že chci,“ zabručel.

„Tak mi tedy něco řekněte. Nebude vám to připadat důležité. Ale důležité to je. Kolik jste v posledním roce prodal pušek?“

Lasser vypadal zmateně, ale odpověděl: „Moc ne. Možná půl tuctu. Víte, obchody jdou mizerně všude, od té doby, co zavřeli Mrazírny.“

„A když je rok normální?“

„Tak tři, čtyři stovky. Je to zboží, které si nejvíc kupují turisté. K lovu ryb totiž potřebují brokovnice. Normální kulka by způsobila, že by ryby začaly hořet – zapálila by vodík. Jsem jediný obchodník se sportovními potřebami, který tohle zboží vede a – poslyšte, co to má společného s Jimnym?“

Pulcher se zhluboka nadechl. „Neodcházejte odtud a dozvíte se to. Zatím přemýšlejte o tom, co jste mi právě řekl. Když jsou pušky zboží pro turisty, proč vám potom uzavření Mrazíren narušilo vaše obchody?“ Pak Pulcher odešel.

Jenomže ne dost rychle. Přiběhl k němu Charley Dickon a sevřel mu paži, v obličeji se mu zračila zuřivost. „Poslyš, Milo, sakra! Právě jsem slyšel od Sama Apfela – jejich ručitele – žeš je všechny dostal na kauci z věznice. Jak to?“

„Jsou to moji klienti, Charleyi.“

„Tak tohle mi nepovídej! A vůbec, jak jsi je dostal ven, když už jsou odsouzeni?“

„Chci se odvolat,“ řekl Pulcher mírně.

„Nemáš se absolutně o co opřít. Proč vůbec Pegrim kauci přijal?“

Pulcher ukázal směrem k osamocenímu stolu soudce Pegrima. „Zeptej se ho,“ vybídl Charleyho a odešel.

Věděl, že za sebou páli mnoho mostů. Byl to vzrušující pocit. Bylo to riskantní, ale vzrušující; začalo se mu to líbit. Zbývalo mu udělat už jen jedno. Jakmile unikl zakaboněnému funkcionáři, zamířil oklikou k pódiu. Dickon se právě vracel ke svému stolu, obrácen zády k pódiu; Pulcherovi by se nikdy nenaskytla lepší šance. „Ahoj, Pope,“ řekl.

Pop Craig vzhlédl přes brýle. „To jsi ty, Milo? Zrovna jsem procházel seznam. Myslíš, že mám všechny? Charley chtěl, abych představil úplně všechny stranické hlavouny a všechny další důležité lidi. Nevíš o někom důležitém, kdo není na tomhle seznamu?“

„Zrovna jsem ti to chtěl říct, Pope. Charley říkal, abys mi dal pár minut. Chci říct jen něco málo.“

Craig řekl nervózně: „Viš, Milo, jestli budeš mít proslov, budou chtít mluvit všichni! Proč chceš mít ten proslov? Nejsi přece kandidát.“

Pulcher tajuplně mrkl. „A co takhle příští rok?“ zeptal se mazaně se skrytou narážkou.

„Ohó!“ Pop Craig pokývl, něco si zamumlal a vrátil se ke svému seznamu. „No dobře. V tomhle případě tě, myslím, můžu zařadit po našich hlavounech nebo snad po tom chlapíkovi z úřadu šerifa –“ Ale Pulcher neposlouchal. Už se vracel do svého malého salonku.

Člověk dobyl celý vesmír v dosahu téměř padesáti světelných let od lenivého, žlutého, starého Slunce, ale tam vedle, v hlavním sále političtí harcovníci vykládali o časech před mnoha sty lety – o dávno mrtvých prezidentech téměř zapomenutých zemí. Pulcher byl ochoten poslouchat – alespoň dovolil, aby mu zvuky rozechvívaly ušní bubínky, když slova mu téměř nic neříkala. Pokud politické proslovy vůbec něco říkají. Ale tyhle byly uklidňující.

A také nedovolovaly, aby ho těch šest nezralých mladých lidí vyrušovalo s nějakými otázkami. Madeleine seděla tiše po jeho boku, stále dokonale klidná a mírně a příjemně voněla nějakou květinovou vůní. Bylo to, celkem vzato, nejpříjemnější místo, na něž se z poslední doby pamatoval. Bylo mrzuté, že z něj bude muset brzy odejít...

Velmi brzy.

Hlavní host oddrmolil svoje otřepané fráze. Všechny hostující celebrity řekly svých několik slov. Sytý, zkušený hlas Popa Craiga opět převzal štafetu. „A nyní bych chtěl představit některé z vynikajících stranických pracovníků z našich okrsků. Je to Keith Ciccarelli z Hillside. Keithi, vstaň a ukloň se!“ Poslušný potlesk. „A tady je Mary Beth Whitehurstová, předsedkyně Ženského klubu z River-view!“ Poslušný potlesk – a pískot. Pískot byl zcela jistě sarkastický; Mary Beth byla tlustá a bylo jí přes padesát. Pak přišla na řadu další jména.

Pulcher vycítil, že přichází jeho chvíle; bylo to těsně předtím, než se Pop Craig dopracoval k jeho jménu. Byl už na cestě k pódiu, ještě než Craig oddrmolil: „Skvělý mladý advokát a oddaný člen Strany – právě takový mladý muž, jakého naše Strana potřebuje – Milo Pulcher!“

Opět poslušný potlesk. Bylo to tak zvykem, Pulcher však přitom vycítil šeptanou otázku, která putovala sálem.

Neposkytl té otázce šanci, aby rostla. Pohlédl do sálu, na oněch pět set oddaných obličejů členů Strany, kteří k němu vzhlíželi, a začal mluvit. „Pane prezidente. Pane starosto. Pane soudce Pegrim. Vážení hosté. Dámy a pánové.“ To byl protokol. Odmíchl se. „Co bych vám chtěl dnes večer říci, je svým způsobem poklona. Je to překvapení pro mého starého přítele, který tady mezi námi sedí. Ten starý přítel je – Charley Dickon.“ To jméno na ně doslova vystřelil. Byl to osobitý způsob přednesu politických projevů – tón hlasu, který prikazoval: Teď zatleskejte. Zatleskali. To bylo důležité, protože teď si Charley nebude moci tak snadno vymyslet nějakou záminku, aby mohl Pulchera přerušit – jakmile si uvědomí, že by ho přerušit měl, což bude zkrátka.

„Tady v dálce, na nevlídné periferii mezihvězdného prostoru, žijeme, dámy a pánové, osaměle své životy.“ Zaslechl, jak si v sále lidé šeptají. Používal víceméně obvyklých slov, nemluvil však v tom správném politickém duchu; posluchači věděli, že něco není v pořádku. Správný politik by byl řekl: Tato překrásná, rozvíjející se periferní oblast uprostřed nejskvělejších souhvězdí v mezihvězdném prostoru. Nemohl jinak; teď bude muset spoléhat na rychlost, aby se dostal dál. „Nakolik jsou naše životy osamělé, nad tím se musíme zamyslet. Máme obchodní styky díky Mrazírnám – teď“

zavřeným. Máme turisty, cestující oběma směry, díky Cestovní kanceláři. Máme spojení se světem na velmi krátkých vlnách – také díky Cestovní kanceláři. A to je asi tak všechno.“

„To je, dámy a pánové, velmi slabé pouto. Velmi slabé. A jsem tady, abych vám dnes večer řekl, že by bylo ještě slabší, kdyby nebylo mého starého přítele, ano – tam, člena výboru Charleyho Dickona!“ Znovu jeho jméno vyrazil a dosáhl potlesku – byl to však potlesk rozpačitý a zakrátko ustal.

„Skutečnost je taková, dámy a pánové, že téměř za všechny turisty, kteří v uplynulém roce přicestovali na Altair Devět, vděčíme osobně Charleymu Dickonovi. Kdo byli tito turisté? Nebyli to obchodníci – neobchodujeme. Nebyli to lovci. Zeptejte se Phila Lassera, sedí támhle; neprodal ani tolik rybářských potřeb, co by se za nehet vešlo. Jen si vzpomeňte. Kolik z vás vidělo v poslední době nad městem vzdušné ryby? A víte proč? Protože se už neloví! Nejsou turisté, kteří by je lovili.“

Nastala chvíle, aby jim to řekl rovnou. „Skutečnost je taková, dámy a pánové, že tito turisté nebyli vůbec žádnými turisty. Byli to naši krajané, přímo odtud, z Altairu Devět. Někteří z nich jsou přímo tady v sále! Víím to, protože jsem pronajal sám sebe na několik dní – a víte, kdo si vzal moje tělo? Tak tedy, byl to Charley. Charley osobně!“ Koutkem oka pozoroval Lewa Yodera. Obličej tohoto daňového odhadce zpopelavěl; zdálo se, že se Yoder choulí do sebe. Pulcher ten pohled vychutnával. Přece však Yoderovi něco dlužil; bylo to jeho překnutí, které Pulchera nakonec přivedlo na správnou stopu. Rychle pokračoval: „A výsledkem toho všeho je, dámy a pánové, že Charley Dickon a hrstka jeho přátel na vysokých místech – většina z nich je právě zde, v tomto sále – přerušili kontakt mezi Altaiem Devět a zbytkem Galaxie!“

A tím se to stalo.

Ozvaly se výkřiky a nejhlasitěji křičel Charley Dickon. „Vyhodte ho! Zavřete ho! Craigu, zavolejte ceremoniáře! Říkám vám, že tady nebudu sedět a poslouchat tohoto šílence!“

„A já vám říkám, že budete,“ zaduněl jako v soudní síni chladný hlas soudce Pegrima. Soudce povstal. „Pokračujte, Pulchere!“ přikázal. „Přišel jsem dnes večer proto, abych vyslechl, co nám chcete říci. Možná to není pravda. Možná je to pravda. Chci slyšet všechno, než rozhodnu.“

Díky Bohu za tohoto rozvážného starého soudce! Pulcher se ihned chopil slova, než si Dickon mohl vymyslet další útok; stejně už mu nezbývalo mnoho říci. „Ten příběh je jednoduchý, dámy a pánové. Mrazírny byly nejvýnosnějším podnikem v Galaxii. Všichni to víme. Pravděpodobně každý v tomto sále vlastnil pár jeho akcií. Dickon jich měl spoustu.

Ale chtěl víc. A nechtěl za ně platit. Takže využil svého spojení s Cestovní kanceláří, aby přerušil kontakty mezi Altaiem Devět a zbytkem Galaxie. Rozšířil do světa zprávu, že altamycin je teď bezcenný, protože jakási smyšlená osoba přišla na novou, levnou náhradu. Zavřel Mrazírny. A posledních dvanáct měsíců skupuje akcie za babku, zatímco my ostatní nuzujeme a altamycin, který zbytek galaxie potřebuje, zůstává zde, na Altairu Devět a –“

Odměl se, ne protože by mu došla slova, ale protože je už nikdo neslyšel.

Hlasy davu už nebyly udivené, naháněly teď hrůzu. Bylo to pochopitelné. Kromě nejužšího okruhu Dickonových kompliců – burzovních manipulátorů, nebyl v sále jistě nikdo, kdo by v uplynulém roce nebyl utrpěl vážnou ztrátu. Teď bylo načase, aby do sálu vtrhla policie, jak to, byť nerad, telefonicky zařídil soudce Pegrim, když ho Pulcher umluvil, aby přišel na banket. Policie dorazila – taktak že včas. Nebylo ani tak třeba, aby zatkla Dickona; byla však nepostradatelná, aby zabránila jeho lynčování. O několik hodin později Milo doprovázel Madeleine domů a stále ještě překypoval energií. „Měl jsem těžkou hlavu ze starosti! Nemohl jsem tomu přijít na kloub, jestli v tom s Charleym jede nebo ne. Jsem rád, že v tom nejel, protože mi říkal, že mi dluží jednu laskavost, a já jsem mu řekl, jak by mi ji mohl splatit. Takže vám dal milost. Zítra ráno bude vás šest volných.“

Madeleine řekla ospale: „Já jsem docela volná už teď.“

„A Cestovní kancelář už nebude moci takové smlouvy realizovat. Mluvil jsem o tom se soudcem Pegrimem. Nechtěl se vyjádřit oficiálně, ale řekl – Madeleine, ty neposloucháš.“

Zívla. „Byl to vyčerpávající den, Milo,“ omlouvala se. „Můžeš mi to přece povědět všechno později. Času budeme mít spoustu.“

„Celé roky,“ sliboval. „Celé –“ Odměl se. Mechanický taxikář, kradmo projíždějící odlehlými ulicemi, aby se vyhnul živým řidičům, rozzlobeným, že jsou ze svých míst vytlačováni, se na ně podíval přes své kondenzorové buňky a zašuměl jakoby potlačovaným smíchem, vypouštěje do noci drobnou jiskřičku.

Ferni a mráz

Frederik Pohl rád cestuje po světě a návštěva neobyčejné vulkanické země Islandu nepochybně inspirovala tuto vizi nukleární katastrofy. Není to ani tak příběh obrazotvornosti jako pokus o přesné vyličení – bez sebeklamu – toho, co se snadno může stát.

Timothy Clary nedostal ke svým devátým narozeninám žádný dort. Strávil je celé v čekárně terminálu TWA na letišti Johna F. Kennedyho v New Yorku, kde chvílemi spal a chvílemi plakal vyčerpáním či strachem. Jediné, co měl k jídlu, bylo okoralé dánské pečivo z jídelního vozíku. Nebylo ho však mnoho a on se strašně styděl, protože si pomohl kalhoty. Třikrát. Dostat se k toaletám přes na zemi poskládaná těla uprchlíků bylo téměř nemožné. V prostoru určeném asi tak pro zlomek takového množství se tísnilo dva tisíce osm set lidí a všichni se zaobírali stejnou myšlenkou. Uteč! Vylez na nejvyšší horu! Skoč a pláčni sebou přímo doprostřed nejrozsáhlejší pouště! Utíkej! Schovej se! A modli se. Modli se tak vytrvale, jak můžeš, protože i náhodné letadlo s uprchlíky, kteří svedli boj, aby se dostali na

palubu a dokonce i odstartovali, nemělo jistotu, že unikne, ať se dostane kamkoli, kam zamíří. Rodiny se rozdělovaly. Matky cpaly své všiskající děti na palubu letounu a samy, tiše plačíc, mizely v davu.

Protože stále ještě nebyly vydány rozkazy k palbě, nebo alespoň nikdo z veřejnosti o tom nevěděl, byl pořád čas k útěku. Trochu času. Dost na to, aby se jak letištní terminál TWA, tak jakékoli jiné letiště přeplnilo vyděšenými lidičkami. Nebylo pochyb, že povel start visí ve vzduchu. Pokus o převrat na Kubě se divoce vymkl kontrole a jedna nukleární ponorka zaútočila jadernou náloží na jinou. To byl, jak se všichni shodli, první signál. Další by mohl být definitivní.

Timothy o tom všem věděl jen málo, ale stejně tu nebylo nic, co by mohl udělat – snad kromě pláče nebo nočních můr nebo počůrávání se, a malý Timothy to všechno dělal i tak. Nevěděl, kde má otce. Nevěděl ani, kde má maminku, snad jen to, že někam odešla, aby zkusila zavolat otci. Potom se ale přihnal nával, kterému se nedokázal vzepřít, když tři sedmsetčtyřicetsedmičky ohlásily okamžitý nástup a Timothy byl odnesen daleko od místa, kde ho matka zanechala. A ještě hůře. Jak byl promočený a už nachlazený, začínal se cítit velmi zle. Mladá žena, která mu přinesla dánské pečivo, mu ustaraně položila ruku na čelo a bezmocně ji odtáhla. Chlapec potřeboval lékaře. Ale stejně tak ho potřebovaly i stovky jiných, staří lidé s nemocným srdcem a hladová nemluvnata a alespoň dvě ženy, které se chystaly родit.

Kdyby všechna ta hrůza pominula a horečnatá vyjednávání skončila úspěšně, mohl by se Timothy opět setkat s rodiči, vyrůst v jejich péči, oženit se a dát jim vnoučata. Pokud by se té či oné straně podařilo obsadit a zničit tu druhou a zachránit se tak, mohl by být Timothy o čtyřicet let později prošeďivělým, cynickým plukovníkem americké vojenské vlády v Leningradu nebo osobní sluha v ruské vojenské vládě v Detroitu. Nebo, pokud by byla jeho matka jen trochu více pospíchala, mohl skončit v letadle uprchlíků, kteří se dostali do Pittsburghu přesně v tom okamžiku, kdy se proměnil v plazmu. Nebo, kdyby se dívka, která na něho dávala pozor, jen trochu víc polekala a odvážila se zařadit nějak jeho přepravu tlačenicí na improvizovanou kliniku v hlavní hale, mohl mu být podán lék a nalezen někdo, kdo by ho ochraňoval a poskytl mu útočiště a on by žil...

A přesně tohle se ve skutečnosti stalo!

Protože byl Harry Malibert na cestě na seminář Britské meziplanetární společnosti v Portsmouthu, usrkával gin v letištním klubu Ambassador, právě když si nikým nepovšimnutý televizor na baru vynutil zničehonic pozornost všech. Ty nesmyslné cvičné poplachy pro případ jaderného útoku, které byly čas od času vyhlašovány rozhlasem a kterým už nikdo nevěnoval sebemenší pozornost – to vše se teď stalo realitou! Protože byla zima a hustě sněžilo, měl Malibertův let zpoždění. Než stačili vyhlásit nový čas odletu, byly všechny lety zakázány. Nikdo nesměl opustit Kennedyho letiště, dokud nějaký oficiální činitel nerozhodne, že smějí odletět.

Téměř okamžitě se hala začala plnit lidmi, kteří se snažili uprchnout. Klub Ambassador se nezaplnil okamžitě. Tři hodiny stevard pozemního personálu rezolutně odháněl každého, kdo zazvonil a nemohl předložit červenou kartičku povolující vstup; když však jídlo a pití v hlavní hale začalo docházet, otevřel vedoucí letištního dispečinku klub naprosto každému. Nepomohlo to odlehčit zácpu venku, zato uvnitř klubu se okamžitě udělalo těsno. Téměř okamžitě se většina klubu zmocnil výbor dobrovolných lékařů, aby ošetřil nemocné a zraněné z houstnoucího davu, a lidé jako Harry Malibert se odsunuli k baru. Jeden muž z letištního personálu, který se zmocnil ginu a toniku z baru spíše kvůli kaloriím, než aby se opil, ho poznal.

„Vy jste Harry Malibert. Slyšel jsem vás jednou v Northwesternu přednášet.“

Malibert přikývl. Když mu to někdo řekl, obvykle zdvořile odpovídal: „Doufám, že se vám přednáška líbila.“ Tentokrát se mu ale nezdálo vhodné být zdvořilý jako jindy. Nebo vůbec chovat se normálně.

„Ukazoval jste diapozitivy Arciba“, pokračoval muž zasněně. „Řekl jste, že by radioteleskop mohl vyslat zprávu až do velké mlhoviny v Andromedě, dva miliony světelných let daleko – jen kdyby tam byl jiný radioteleskop tak dobrý jako ten zdejší, který by ji přijal.“

„Máte dobrou paměť“, souhlasil překvapeně Malibert.

„Udělal jste velký dojem, doktore Maliberte.“ Muž pohlédl na hodinky, zamyslel se a opět usrl ze své sklenky. „Znělo to opravdu skvěle; používat velké teleskopy k poslouchání zpráv cizích civilizací někde daleko ve vesmíru – snad nějaké uslyšíme a možná navážeme kontakt, možná už nebudeme ve vesmíru sami. Rád bych věděl, proč jsme už některé z 'tamtých' nespátřili nebo od nich nedostali nějakým způsobem zprávu – ale možná,“ skončil a hořce pohlédl ven na seřazená a připravená letadla, „teď už víme proč.“

Malibert ho viděl odcházet a srdce se mu sevřelo. Otázka, které věnoval svoji profesionální kariéru – hledání mimozemské civilizace – se najednou nezdála tak důležitá. Pokud bomby spadnou, jak všichni očekávají, pak to nadlouho skončí, alespoň štěbetající hlasy na konci baru; Malibert se otočil, natáhl se přes pult a civěl na obrazovku. Nápis Zůstaňte v pohotovosti zmizel a mladá černoška s napomádovanými vlasy podávala třesoucím se hlasem přehled zpráv: „– prezident potvrdil, že byl zahájen jaderný útok proti Spojeným státům. Nad Arktidou byly objeveny rakety a již se blíží. Každý je povinen vyhledat úkryt a setrvat v něm do dalších instrukcí –“

Ano. Tak tohle je konec, pomyslel si Malibert, alespoň na pořádně dlouhou dobu.

Poněkud překvapilo, že zpráva, že už „to“ všechno začalo, nezpůsobila žádnou změnu. Neozývaly se výkřiky, nepropukla hysterie. Příkaz vyhledat úkryt neznamenal nic na letišti Johna F. Kennedyho, kde nebyl žádný kryt lepší než budova, ve které už všichni byli. A ta bezpochyby nebyla příliš bezpečná. Malibert si jasně uvědomoval nezvyklý aerodynamický tvar střechy letištní haly. Výbuch kdekoli v sousedství by ji mohl rozervat a poslat ji, pravděpodobně spolu se spoustou lidí uvnitř, vzduchem přes záliv k Rockaways.

Ale nebylo úniku.

Televizní štáby dosud pracovaly a jen nebesa věděla proč. Televizor ukazoval davy na Times Square a Newarku, chumel automobilů, které uvázly na mostě George Washingtona, řidiče, kteří je opouštěli a běželi na břeh New Jersey. Stovka lidí vykukovala jeden přes druhého, aby zachytila záblesky obrazovky, ale jediné, co bylo slyšet, byly ohlasy,

když někdo poznal budovu nebo ulici.

Ozývaly se rozkazy: „Lidé, musíte se stáhnout zpátky! Potřebujeme prostor! Podívejte, pomozte nám někdo s těmi nemocnými.“ Dobrá, to alespoň vypadalo smysluplně. Malibert se okamžitě dobrovolně přihlásil a dostal na starost malého chlapce, jemuž jektaly zuby a byl rozpálený horečkou.

„Dostal tetracyklin,“ pravila lékařka, která mu chlapce svěřila. „Očistěte ho, jestli můžete, ano? Měl by být v pořádku, pokud –“

Pokud budou i ostatní, pomyslel si Malibert, který nepotřeboval, aby větu dokončila. Jak měl chlapce očistit? Otázka se zodpověděla sama, když si všiml chlapcových promočených kalhot a zápach mu napověděl, co ta vlhkost znamená.

Opatrně položil dítě na koženou pohovku a stáhl mu kalhoty a trenýrky nasáklé močí. Chlapec přirozeně nepřišel s náhradním prádlem. Malibert to vyřešil vlastním elastickým prádlem, které vytáhl z kufříku – bylo sice příliš velké pro dítě, ale poněvadž bylo priléhavé a elastické, nespadlo, když mu je Malibert vytáhl k pasu. Potom našel papírové ručníky a vysušil mokré džíny tak, jak jen to bylo možné. Moc se mu to nedařilo. Zamračil se, položil je přes barovou stoličku a na chvíli si na ně sedl, aby je vysušil tělesným teplem. Po deseti minutách, když je znovu dítěti oblékl, byly už jen slabě vlhké –

San Francisco, ohlásila televize, přestalo vysílat.

Malibert uviděl muže z personálu, jak si k němu razí cestu, a potřásl hlavou. „Už to začalo,“ oslovil ho Malibert a muž se rozhlédl. Přiblížil tvář těsně k Malibertově.

„Mohu vás odtud dostat,“ zašeptal. „Právě se nakládá islandská DC-8. Bez ohlášení. Lidé by se ušlapali, kdyby let ohlásili. Je tam pro vás místo, doktore Maliberte.“

Bylo to jako elektrický šok. Malibert se roztrásl. Aniž by věděl, proč to dělá, vyhrkl: „Můžete vzít místo mne tohoto chlapce?“

Stevard vypadal znepokojeně. „Vezměte ho samozřejmě s sebou, nevěděl jsem, že máte syna.“

„Já taky ne,“ řekl Malibert, ale ne nahlas. A když už seděli v letadle, držel chlapce v náručí, jako by byl jeho vlastní.

Jestliže v klubu Ambassador na Kennedyho letišti nepropukla žádná panika, všude jinde po světě jí bylo spousta. Každý ve velkoměstech supervelmocí věděl, že jeho život je v sázce. Ať dělali cokoli, mohlo to být zbytečné, přesto však museli něco dělat. Cokoli! Utéct, schovat se, zavrtat se, připravit se... modlit se. Lidé z měst se pokoušeli utéct z metropolí do bezpečí otevřené krajiny a farmáři a obyvatelé satelitních sídlišť hledali pevnější, bezpečnější městské budovy.

A rakety padaly.

Bomby, které spálily Hirošimu a Nagasaki, byly pouhými zápalkami v porovnání s těmito vodíkovými světlicemi, které jen v prvních hodinách ukončily osmdesát milionů životů. Nad stovkami měst vytryskly ohnivé bouře. Větry o rychlosti tři sta kilometrů za hodinu do nich vtahovaly auta, trosky domů i lidi a to vše jako popel stoupalo k obloze. Vzduch byl plný roztavených skal a prachu.

Nebe ztemnělo.

A pak bylo ještě temnější.

Když islandská letadla přistálo na keflavickém letišti, snesl Malibert chlapce průchodem k malému stánku označenému Přistěhovač. Řada byla dlouhá, protože většina uprchlíků neměla vůbec pas, a imigrační úřednice byla velmi unavena vydáváním dočasných povolení k pobytu, když k ní Malibert dorazil. „To je můj syn,“ lhal Malibert. „Manželka má jeho pas, ale nevím, kde moje žena je.“

Unaveně přikývla. Sešpulila rty, pohlédla ke dveřím, za kterými seděl její nadřízený a v potu tváře potvrzoval a přijímal zprávy, potom pokrčila rameny a nechala je projít. Malibert vzal chlapce ke dveřím označeným Snirtling, což byl zřejmě islandský výraz pro toalety a ulevilo se mu, když uviděl, že Timothy je schopen stát alespoň při močení, přestože měl oči ještě napůl zavřené. Hlavu měl rozpálenou. Malibert se modlil, aby byl v Reykjavíku lékař.

V autobusu seděla na opěradle prvního sedadla anglicky hovořící průvodkyně, kterou pověřili, aby o ně pečovala – nic jiného na práci neměla, neboť její zájezd nikdy nepřiletí – měla v ruce mikrofon a živě si povídala s uprchlíky. „Chicago? Jo, je pryč, Chicago. A Detroit a Pittsburg jsou na tom zle. New York? New York určitě taky!“ řekla drsně a velké slzy, které se jí kutálely po tvářích, donutily plakat i Timothyho.

Malibert ho objal. „Neboj se, Timmy. Nikdo se nebude obtěžovat bombardováním Reykjavíku.“ A nikdo to ani neměl v úmyslu. Ale když autobus ujel asi deset mil, objevila se v mracích před nimi náhlá záře, která je přinutila rychle zavřít oči. Kdosi v SSSR rozhodl, že nastal čas neponechat nic náhodě. Ten někdo, kdo zůstal v tom, co zbylo z jejich hlavního velitelství raketových sil, si uvědomil, že nikdo nezlikvidoval tu maximálně a urážlivě nebezpečnou baštu imperialistických amerických zájmů v severním Atlantiku, leteckou základnu Spojených států v Keflavíku.

Na neštěstí elektromagnetické pulsy a opotřebovanost zařízení otupily přesnost měření. Malibert měl pravdu. Nikdo by se neobtěžoval bombardováním Reykjavíku – úmyslně – ale čtyřicetimílová chyba zcela změnila okolnosti a Reykjavík přestal existovat.

Museli zamířit hluboko do vnitrozemí, aby se vyhnuli ohni a radiaci. A když jejich první den na Islandu vyšlo slunce, spatřil Malibert, který klímal nad chlapcovým lůžkem poté, co ho islandská sestra nacpala antibiotiky, děsivý úsvit, rudě drásající oblohu.

Přesto to stálo za to, neboť v následujících dnech už žádné svítání nenastalo.

Nejhorší ze všeho byla tma, ale zprvu se jim to nezdálo tak zlé. Déšť byl větším problémem. Biliony a biliony prachových částic způsobovaly kondenzaci vodní páry. Vznikaly kapky. Řeky se rozvodňovaly. Mississippi se rozlila, stejně jako Ganga a Žlutá řeka. Voda se přelila přes okraj Velké asuánské přehrady, potom se hráz protrhla. Deště přišly i tam, kde nikdy nepršelo. Sahara zažila okamžik povodní. Ohnivé hory na okraji Gobi už neplanuly; desetiletý úhrn

srážek spadl za týden a opláchl prašné svahy dohola.

A tma trvala.

Lidský rod se neustále nachází osmdesát dní od hladu. Natolik mu vystačí zásoby potravin v celosvětovém měřítku. A v momentě příchodu jaderné zimy jich nebylo více.

Rakety byly odpáleny 11. června. Pokud by byly světové zásoby rozděleny rovnoměrně, bylo by poslední sousto snědono 30. srpna. Smrt hladem by se dostavila v dalších šesti týdnech; nastal by zánik lidského rodu.

Zásoby však nebyly rozděleny rovnoměrně. Severní polokouli to zastihlo nepřipravenou. Osetá pole, ještě nevyrostla úroda. A nic už nevyrostlo. Sazenice vyrážely tmavou zemí za slunečním světlem a hynuly, když žádné nenašly. Slunce bylo zastíněno hustými mraky prachu, vyvrženého do vzduchu vodíkovými bombami. Opakovalo se období křídý; ve vzduchu byl cítit zánik.

V bohatých zemích Severní Ameriky a Evropy zajisté ležely hory uložených potravin, ale i ty rychle mizely. Bohaté země měly velké bohatství zásob v podobě živého inventáře. Každý volek představoval milion kalorií proteinů a tuku. Když byl poražen, zachránil tisíce dalších kalorií v obilí a krmivu, neboť nepotřeboval další pici. Dobytek a prasata a ovce – i kozy a koně; dokonce sladcí králíci a kuřátka; dokonce kořátka a křečci – ti všichni rychle zemřeli a byli snědzeni, aby ušetřili zásoby konzervovaných potravin, zeleniny a obilí. Na poražené maso neexistoval žádný přidělový systém. Muselo být snědono, než se zkazí.

Ovšem ani v bohatých zemích nebyly zásoby rozděleny pravidelně. Stáda a obilné sýpky nebyly umístěny na Times Square nebo Loopu. Bylo povoláno vojsko, aby doprovázelo konvoje s obilím z Iowy do Bostonu, Dallasu a Filadelfie. Zakrátko se musely uchýlit k zabíjení. A později už byly konvoje vyloučeny.

Města tedy začínala hladovět jako první. Když se vojenské jednotky zmocnily zkonfiskovaných potravin samy pro sebe, začala propukat povstání a nastala další vlna hromadné smrti. Tyto oběti obyčejně neumíraly hladem. Umíraly kvůli hladu někoho jiného.

To však netrvalo dlouho. Koncem „léta“ byly na tom zmrzlé zbytky měst úplně stejné. Obývalo je několik tisíc hubených, promrzlých zoufalců, kteří hlídali své poklady konzervovaných, sušených a zmrzlých potravin.

Všechny řeky na světě se až k ústí naplnily bahnem, protože zahynuly i poslední stromy a trávy a uvolnily sevření půdy. Každý déšť půdu odplavoval. Když se temnota prohloubila, deště se proměnily v sněh.

Ohnivé hory byly nyní pokryty ledem; strašidelné, sklovité prsty vztažené do tmy. V Londýně mohli lidé přecházet Temží – ta hrstka, která zůstala. I Hudson, Whangpoo, Missouri. Na zbytky Denveru se s rachotem řítily laviny. V množství mrtvého dřeva se dařilo červům. Vyhladovali predátoři je vyškrabovali a požírali. Mezi predátory patřili i lidé. Poslední Havajčané byli nakonec vděční i za temnotu.

Člověk ze západu – pohodlný cvalík, který denně sní 2 800 kalorií a odhodlaně pěstuje jogging, aby se vyhnul špatnému svědomí kvůli tloustnoucím stehnům a pasu, které tvrději nechťejí vypadat stíhle – může přežít čtyřicet pět dní bez jídla. Než zmizí tuk. Pokračuje proteinová reabsorbce svalů. Kyprá domácí paní nebo obchodník se mění ve vyhladovalé trosky. Stále ještě jim však lze ošetřováním a péčí navrátit zdraví. Pak to jde z kopce.

Zkáza útočí na nervový systém. Člověk slepne. Dásně povolují, vypadávají zuby. Apatie přechází v bolest, pak agónii, kóma.

Potom přichází smrt. Smrt pro téměř každého člověka na Zemi.

Čtyřicet dní a čtyřicet nocí přšlo a teplota klesala. Island zamrzl.

K úžasu a úlevě Harryho Maliberta byl pro takovou situaci Island vybaven dobře. Byl jedním z mála míst na Zemi, která mnohou být pokryta sněhem a ledem a ještě přežít.

Téměř okolo celé zeměkoule se táhne hřeben vulkánů. Část, která leží mezi Amerikou a Evropou, se nazývá Středoatlantský hřbet a jeho velká část je pod vodou. Tu a tam, jako nežity vyřázejí na předloktí, vystupují nad hladinu sopečné ostrovy. Island je jedním z nich. V době, kdy většina míst umírala mrazem, mohl Island přežít díky tomu, že je sopečný, ale především proto, že byl vždy chladný.

Úřady pro přežití zapojily Maliberta do práce, jakmile zjistily, kdo je. Pro radiového astronoma, zajímajícího se o kontakty se vzdálenými a s velkou pravděpodobností neexistujícími cizími civilizacemi, nebyla v jeho oboru žádná vhodná práce. Našlo se ovšem dost práce pro osoby vědecky vzdělané, obzvláště pokud měly strojařskou odbornost muže, který po dva roky vedl Arecibo. Když Malibert právě nepečoval o Timothyho během jeho pomalé, ale jisté rekonvalescence po zápalu plic, vypočítával tepelné ztráty a množství čerpané geotermální vody, vedené potrubím. Island se naplnil uzavřenými místy, vytápěnými vodou z vařících podzemních zřidel.

Tepla bylo dost. Dostat teplo z vřidlových polí do uzavřených prostorů bylo už těžší. Horká voda byla stejně horká jako jindy, protože její teplo nebylo nikterak závislé na slunečním světle, ale bylo jí potřeba mnohem víc, aby dovnitř nepronikl třicetistupňový mráz místo obvyklého chladu pěti stupňů. Nestačilo udržovat lidi, kteří přežili, naživu, bylo nutné dodávat jim energii. Musely se pěstovat potraviny.

Island měl vždy mnoho geotermálních skleníků. Ozdobné květiny byly vytrhány a na jejich místo přišly rostliny vhodné k jídlu. Chybělo sluneční světlo, které by umožnilo zelenině a obilí vyrůst, takže geotermální elektrárny byly zapraženy na plný výkon. Solární spektrální žárovky zaplavovaly rostliny fotony. A nejen ve starých sklenících. Tělocvičny, kostely, školy – všude se začaly pod oslňujícím světlem pěstovat potraviny. Kromě toho existovala i jiná potrava: tuny proteinů, které bečely a hladověly na kopcích. Stáda ovcí byla ulovena, poražena a stažena – a maso složeno venku, aby zmrzlo, dokud ho nebude třeba. Zvířata, která umrzla na svazích, byla po stovkách vršena na hromady a ponechána na místě. Do geodetických map bylo pečlivě zaznamenáno umístění každé hromady.

Koneckonců bylo požehnáním, že Reykjavík byl zničen. Znamenalo to o půl milionu lidí méně na ostrovní zdroje potravy.

Když Malibert zrovna nepočítal faktory zatížení, řídil venku v hrozně zimě dělníky, kteří se v potu tváře lopotili a

pokoušeli se klást další potrubí. Trpělivě naslouchali, když se jim Malibert pokoušel dávat příkazy – jeho několik islandských slov bylo téměř k ničemu, ale dokonce i někteří kopáči mluvili turistickou angličtinou. Zkontrolovali své monitory radiace, vzhledli, pozorovali, jak se jim nad hlavou honí bouřky a zase se vrátili k práci a modlili se. I Malibert se už skoro začal modlit; jednoho dne, právě když se pokoušel najít zasypanou pobřežní cestu, pohlédl na zamrzlé moře a uviděl šedobílý ledový pahorek, který ale nebyl ledovým pahorkem. Byl právě na hranici viditelnosti, nejasný, stěží v dosahu pracovních světel čtyř cestářů, a pohyboval se. „Polární medvěd!“ zašeptal k vedoucímu pracovní čtyři a všichni na chvíli ustali v práci, zatímco zvíře se odkolébalo z dohledu.

Od té doby nosili pušky.

Když nebyl Malibert (nekompetentním) technickým poradcem pro otázky udržování tepla na Islandu nebo (téměř nekompetentním, ale snaživým) náhradním otcem Timothy Clarymu, pokoušel se zoufale spočítat šance na přežití. Nejen pro ně; pro celý lidský rod. I přes zoufalý chvat při pracích spojených s přežitím nejbližších dní věnovali Islandané trochu času na to, aby mysleli na budoucnost. Byl vytvořen studijní tým, fyzikové z university v Reykjavíku, přeživší zásobovací důstojník z keflavické letecké základny, meteorolog z university v Leydenu na studijní cestě za severoatlantickými vzdušnými masami a Malibert. Setkávali se v hostinci, kde žil Malibert s chlapcem a Timmy obvykle tiše seděl vedle něj, zatímco hovořili. Nejdůležitější otázka zněla, jak dlouho ještě vydrží mrak prachu. Jednoho dne přestanou z oblohy padat částičky a pak by mohlo dojít k obrození světa – pokud jich ale nějakým způsobem přežije dost, aby se stali rodiči nového druhu. Ale kdy? To nemohli říci. Nevěděli, jak dlouhá, jak chladná, jak vražedná může být jaderná zima. „Neznáme počet megatun,“ namítal Malibert, „nevíme, k jakým atmosférickým změnám již došlo, neznáme stupeň ozáření. Víme jen, že to bude zlé.“

„Už to je zlé,“ zavřel Thosid Magnesson, ředitel Veřejné bezpečnosti. (Kdysi měl tento úřad co do činění s pronásledováním zločinců, když hlavní hrozbou pro bezpečnost byla kriminalita.)

„Ještě se to zhorší,“ trval na svém Malibert a bylo tomu tak. Zima se prohlubovala. Ubývaly zprávy ze zbytku světa. Nakreslili mapy, do kterých zanesli vše, co znali. Jedna z nich představovala místa jaderných úderů, ale po týdnů to již nemělo větší význam, protože počet mrtvých, které zabila zima, začal převyšovat počet zabitých při výbuších. Na základě sporadických zpráv o počasí, které přicházely, sestavili izotermické mapy – mapy, které museli měnit každý den, jak čára mrazu postupovala k rovníku. Nakonec byly mapy irelevantní. Celý svět byl spoutaný mrazem. Kreslili mapy smrti – procenta smrti v každé oblasti, jak je dokázali vyvodit ze zpráv, které dostávali, ale brzy přestali, protože sestavovat tyto mapy bylo příliš děsivé.

Britské ostrovy vymřely první – ne proto, že byly bombardovány, ale proto, že nebyly. Zůstalo tam naživu příliš mnoho lidí. Británie nikdy nevlastnila větší než čtyřdenní zásoby potravin. Když přestaly připlouvat lodí, umírali hladu. A stejně tak Japonsko. Jen o málo později přišly na řadu Bermudy, Havaj a kanadské ostrovní provincie; a pak došlo i na kontinenty.

A Timmy Clary vyslechl každé slovo.

Chlapec moc nemluvil. Nikdy se nezeptal na své rodiče, alespoň ne během prvních několika dní. Nedoufal v dobré zprávy a o špatné nestál. Infekce byla vyléčena, sám chlapec však ne. Snědl sotva polovinu toho, co může spořádat hladové dítě. Jedl, jen když ho Malibert přemluvil.

Jediné chvíle, kdy Timmův pohled opět ožíval, byly vzácné okamžiky, kdy mu Malibert mohl vyprávět o vesmíru. Na Islandu bylo mnoho lidí, kteří znali Barryho Maliberta a jeho roli v SETI a mezi nimi bylo i několik těch, které to zajímalo téměř tolik, jako sám Malibert. Když to čas dovolil, mohli se s Malibertem jeho obdivovatelé sejít. Byl to pošťák Lars, který od té doby, co nebyla pošta, kopal krumpáčem a špičákem, číšnice Ignar z hotelu Loftleider (nyní sešívala z kusů látky těžké závěsy, které měly pomoci izolovat zdi v obydlích), učitelka angličtiny Elda (v současné době praktická sestra se specializací na případy omrzlin). Bylo jich více, ale ti tři nikdy nechyběli, pokud mohli uniknout z práce. Byli to nadšení přívrženci Harryho Maliberta, kteří četli jeho knihy a při jeho rozhlasových zprávách snili o tajuplných mimozemšťanech z Aldebaranu nebo o lodích-planetách, které mohou dopravit milionové populace napříč Galaxií na cestách trvajících stovky tisíc let. Timmy poslouchal a kreslil náčrtky vesmírných lodí. Malibert mu poskytoval údaje. „Mluvil jsem s Gerym Webbem,“ řekl, „a on to vyřešil do detailů. Jde o stupeň rotace a pevnosti materiálu. Aby se pro lidi v lodích zajistila umělá gravitace, musí mít loď tvar válce o průměru šestnácti kilometrů a musí se otáčet. Dále musí být válec dost dlouhý, aby zajistil dostatek životního prostoru, ale ne příliš, aby dynamika rotace nepůsobila chvění nebo ohýbání – tak asi šedesát kilometrů. Loď musí být rozdělena na dvě části: jedna pro lidi, druhá pro zásoby paliva. A na konci termojaderný pohon, který pohání loď napříč Galaxií.“

„Termojaderný,“ řekl chlapec. „Harry? Proč výbuch tuto loď nezničí?“

„To je technika,“ odpověděl Malibert upřímně, „a já neznám detaily. Gerry se chystal vést na setkání v Portsmouthu přednášku, to byl také jeden z důvodů, proč jsem tam jel já.“ Shromáždění v Portsmouthu se ovšem neuskutečnilo, už vůbec nikdy.

„Je čas na oběd,“ ozvala se váhavě Elda. „Timmy? Sníš trochu polévky, když ji připravím?“ A uvařila ji, ať už to chlapec slíbil nebo ne. Eldin manžel pracoval v Keflavíku ve vojenské kantýně jako účetní; naneštěstí musel zůstat přesčas, právě když další raketa dokonala to, co se nepodařilo při prvním selhání, a tak Eldě nezbyl žádný manžel, ani nic z něho, co by mohli pohřbít.

Dokonce ani s horkou vodou čerpanou ze země nataženými trubkami co nejrychleji nebylo v obytných domech teplo. Zabalila chlapce do přikrývek a seděla vedle něho, dokud poslušně nesnědl polévku. Lars a Ingar seděli, drželi se za ruce a sledovali, jak chlapec jí. „Uslyšet hlas z jiné hvězdy,“ ozval se náhle Lars, „to by bylo skvělé.“

„Žádné jiné hlasy neexistují,“ pravila Ingar hořce. „Dokonce i náš už zmlkl. Máme odpověď na Fermiho paradox“

A protože chlapec přestal jíst, aby se zeptal, co to je, vysvětlil to Harry Malibert tak pečlivě, jak jen to dokázal.

„Je pojmenován po vědci Enricu Fermim. Fermi řekl: Víme, že existuje mnoho miliard hvězd podobných našemu slunci.

Naše slunce má planety a proto je rozumné předpokládat, že jiné hvězdy je mají také. Na jedné z našich planet jsou živí tvorové. Například my, stejně jako stromy, mikroby a koně. Protože existuje tolik hvězd, zdá se téměř jisté, že alespoň některé z nich také obývají živí tvorové. Rozumní. Rozumní stejně jako my nebo ještě chytřejší. Bytosti, které umějí stavět vesmírné lodi nebo vysílat radiové zprávy k jiným hvězdám, jako to umíme my. Pochopil jsi všechno, Timmy?“ Chlapec přikývl, mračil se, ale Malibert to sledoval s potěšením – stále jedl polévku. „Fermiho otázka pak zněla: Proč nás ještě nikdo z nich nenavštívil?“

„Jako v kině,“ přikývl chlapec. „Létající talíře.“

„Všechny ty filmy jsou vymyšlené příběhy, Timmy. Jako Jack a fazolová lodyha nebo Oz. Možná nás už nějaká stvoření z vesmíru navštívila, ale neexistuje žádný spolehlivý důkaz, že se tak stalo. Jsem si jist, že kdyby k tomu došlo, měli bychom důkazy. Určitě. Kdyby se tu vystřídalo více takových návštěv, pak by tu alespoň jedna zapomněla mart'anský ekvivalent McDonalдова Big Maca nebo siřanskou bleskovou žárovku a ta by se našla a ukázalo by se, že je odjinud než ze Země. Nikdy se nic nenašlo. Takže na otázku doktora Fermiho existují pouze tři možné odpovědi. Jedna – neexistuje žádný jiný život. Druhá – existuje, ale chtějí nás nechat samotné. Nechtějí nás kontaktovat, snad proto, že je děsíme naším sklonem k násilí nebo z nějakého důvodu, který nemůžeme nikdy uhodnout. A třetí odpověď –“ Elda prudce zagestikulovala, ale Malibert potřásl hlavou – „je možná ta, že jakmile je nějaké lidstvo dost chytré, aby vyrobilo všechny ty věci, pomocí kterých se dostane do vesmíru, když má všechnu nutnou technologii – má také takové hrozné zbraně a bomby, které už nedokáže ovládat, takže vypukne válka. A než úplně vyspějí, vyvraždí se navzájem.“

„Jako teď my,“ Timothy vážně kýval hlavou, aby tím dal najevo, že rozuměl. Dojedl svoji polévku, Elda ho však namísto, aby odnesla talíř, objala pažemi a pokoušela se zadržet pláč.

Svět byl teď úplně temný. Nebyly dny nebo noci a nebylo nikoho, kdo by mohl říci, na jak dlouho. Přestalo pršet a sněžit. Bez slunečního tepla, které by vysávalo vodu z oceánů, nezbyla v atmosféře žádná vlaha. Povodně nahradila mrazivá sucha. Půda Islandu byla do hloubky dvou metrů ocelově tvrdá a kopáči už nemohli kopat. Naděje na pokládání dalšího teplovodního potrubí zmizela. Když někde bylo potřeba více tepla, nezbylo než uzavřít jiné budovy a jejich potrubí zaslepit. Eldini pacienti teď měli méně často omrzliny, zato častěji trpěli nemocí z ozáření – jako dobrovolníci, kteří prohledávali reykjavické ruiny, aby našli léky a potraviny. Nikdo se těmto výpravám nevyhýbal. Když se Elda vrátila na motorových saních z cesty do hotelu Loftleider, přivezla pro chlapce dárek. Cukroví a pohlednice z obchodu s dárky; kousky cukroví musely být rozděleny, ale pohlednice byly všechny pro něho. „Víš, co na nich je?“ zeptala se. Pohlednice zobrazovaly ohromné, ošklivé muže a ženy usazené na bobku, oblečené v kostýmech z doby před tisícem let. „To jsou trollové. Podle mýtů žijí trollové tady na Islandu. Ještě jsou tady, Timmy, alespoň se to říká; hory jsou trollové, kteří zestárli a přiliš se unavili, než aby se mohli ještě někdy hýbat.“

„To jsou jen pohádky, že je to tak?“ zeptal se vážně chlapec a neusmál se, dokud ho o tom neujistili. Pak zavtipkoval.

„Hádám, že trollové nakonec lidi porazili.“

„Ach, Timmy!“ Elda byla zděšena. Alespoň je chlapec schopen dělat vtipy, řekla si nakonec, a dokonce i černý humor je lepší než žádný. S novými pacienty se pro ni život stával o něco snazším, protože nemoc z ozáření tu byla velmi slabá a ona se zabývala myšlenkami, jak chlapce zabavit.

Napadlo ji něco skvělého.

Od té doby, co bylo palivo vzácné, nepodnikaly se žádné turistické lety kolem zamrzlého ostrova. Stejně neexistoval způsob, jak ve věčné temnotě něco uvidět. Když byl ale nemocniční vrtulník povolán na cestu do Stokksnesu na východní pobřeží kvůli přepravě dítěte s poraněnými zády, vyprosila místo na palubě pro Maliberta a Timmyho. Elda sama musela letět jako sestra ve službě. „Dům zasypala lavina,“ vysvětlovala. „Je přímo pod pohořím Stokksnes a zdá se, že přistání bude trochu komplikované. Ale můžeme přiletět od moře a přistát bezpečně. Alespoň v přistávacích světlech helikoptéry bude něco vidět.“

Měli štěstí. Světla bylo víc. Nic neprošlo mraky, kde se miliardy částíček, které byly kdysi Eldiným manželem, přidávaly k trilionům trilionů, které byly Detroitem, Marseilles a Šanghají, a zahalily oblohu. Ale v mracích a pod nimi se plazili hadi a pruhy nejasné barvy, kusy zasmušilé červeně, vějíře bledé zeleně. Severní polární záře moc světla nedávala – ale neměla jinou konkurenci než mlou září pilotova řídicího panelu. Když si oči přivykly, spatřili tmavé barvy Vatnajokullu, plynoucího pod nimi. „Velcí trollové,“ vykřikl chlapec šťastně a Elda, která ho objímala, se také usmívala. Pilot klesal, jak Elda předpověděla, ke svahům východního pásma, nad moře a opatrně se obrátil k malé rybářské vesnici. Když dosedali vedle je červeně mrkající baterky – přistávací světla vrtulníku slabě svítily bílou hmotu, podobnou talíři. „Parabolická anténa radaru,“ řekl Malibert a ukázal prstem.

Timmy přitiskl nos k zamrzlému oknu. „Je to jedna z nich, tatínku? Z věcí, které by mohly mluvit s hvězdami?“

Pilot odpověděl: „Ale ne, Timmy – tenhle je vojenský.“

A Malibert dodal: „Sem se žádný z nich dostat nemohl, Timothy, jsme příliš daleko na severu. K tomu je zapotřebí radioteleskop, který může obsáhnout celou oblohu a ne jen její malý kousek, který můžeš vidět z Islandu.“

A zatímco zvolna a opatrně, jak jen uměli, pomáhali vzlouznout nosítkám s poraněným chlapcem do helikoptéry, myslel Malibert na Arecibo, Woomeru a Socorro a všechna ta ostatní místa. Všechna teď byla mrtvá a určitě zhroutená pod tíží sněhu nebo rozervaná větrnými bouřemi. Rozdrcené, zrezivělé, odplavené, všechny ty oči upřené do vesmíru byly teď slepé; a myšlenka na ně Maliberta rozesmutnila – ne však na dlouho. Smutek přehlušila skutečnost, že na něho Timothy poprvé zavolal „Tatínku.“

Jeden možný závěr příběhu: Bylo již příliš pozdě, když se slunce nakonec vrátilo. Island byl posledním místem, kde přežily lidské bytosti, a i tam nakonec všichni zahynuli hladem. Nikde na Zemi nezůstalo naživu nic, co by mluvilo nebo

vymýšlelo stroje nebo četlo knihy. Hrozná třetí Fermiho odpověď se ukázala nakonec jako jediná správná. Ale existuje i jiné dokončení. V něm se slunce vrátilo včas. Snad to bylo na poslední chvíli, ale potrava ještě úplně nedošla, když denní světlo přineslo první doteky zeleně v některých částech světa a ze zmrzlého nebo uschovaného zrna začaly znovu růst rostliny. V tomto závěru Timothy žil a vyrostl. Když byl dost starý a protože se Malibert a Elda stali pravděpodobně manželi, oženil se s jednou z jejich dcer. A jeden z jejich potomků – o dvě generace nebo deset generací později – se dožil dne, kdy se stal Fermiho paradox minulostí stejně tak nemístnou a směšnou jako strach námořníků v patnáctém století z plavby po vzdálených mořích, kdy se obávali, aby nespadli přes okraj ploché Země. V ten den nebe promluví a ti, kdo v něm žili, nakonec přišli na volání ze Země.

Možná toto je pravdivé ukončení příběhu a v něm si lidský rod nevybral handrkování a boj, který by vedl ke kataklyzmatu a definitivní zkáze. V této verzi lidský rod přežil a zachránil všechnu vědu a krásy života a s radostí přivítal návštěvníky z hvězd...

Ale tak se to skutečně stalo!

Alespoň v to doufáme.

Milióntý den

Až příliš mnoho povídkových témat už bylo únavně rozvedeno do celých románů nebo nafouknuto na délku novely, takže pocítíme zřetelný záchvěv rozkoše, narazíme-li na příběh napsaný v odpovídajícím rozsahu – jako v případě tohoto hutného klenotu. Pan Pohl, který má za sebou už víc let spisovatelské a vydavatelské činnosti, než je mu samotnému milé, bohatě zúročuje svůj talent i své zkušenosti a výsledkem je elegantní a střízlivě zábavné čtení, v němž se skrývá nepřijemný osten pravdy.

Toho dne, o němž vám chci vyprávět a který nastane ode dneška přibližně za deset tisíc let, šlo o jistého chlapce, o jistou dívku a o milostný příběh.

No prosím, i když jsem vám toho zatím nijak moc neřekl, nic z toho není pravda. Ten chlapec nebyl někým, koho bychom vy nebo já za normálních okolností za chlapce považovali, protože mu bylo sto osmdesát sedm let. A ani ta dívka nebyla vlastně dívka, i když z jiného důvodu. A onen milostný příběh v sobě neměl prvky té sublimace touhy znásilňovat ani souběžného odkládání instinktu veličiho poddat se, které dnes považujeme za základ podobných vztahů. Pokud si tyto skutečnosti neujasníte hned teď, pravděpodobně vás tenhle příběh nijak zvlášť nezaujme. Pokud si však na tom dáte záležet, budete ho nejspíš považovat za plný napětí, nabitý dějem a doslova překypující veselím, slzami a dojemnou sentimentalitou, takže snad usoudíte, i když třeba také ne, že stál za to. Důvodem, proč ta dívka nebyla vlastně dívka, byla skutečnost, že to byl chlapec.

Jak rozhořčeně od téhle stránky odvracíte oči! Kdo sakra chce číst o párku teploušů, říkáte si! Jen se uklidněte. Nenajdete tady žádná dráždivě perverzní tajemství, která by se hodila pro pornografickou literaturu. Naopak, kdybyste tu dívku viděli, ani ve snu by vás nenapadlo, zeje na ní něco v jakémkoli smyslu chlapeckého. Dvě řad, rozmnožovací orgány samičí. Kyčle typicky ženské, obličej bez ochlupení, supraorbitální laloky nepřítomné. Na první pohled byste ji označili za samičku, i když je pravda, že by vás nejspíš zajímalo, k jakému živočišnému druhu tahle samička patří, protože by vás zmátl její ocas, hustá hedvábná srst a žaberní otvory za oběma ušima.

Už zase se ve vás bouří krev. Zatraceně, lidičky, nechte si říct. Je to strašně roztomilá holčička, a kdybyste vy sami jako normální chlapi s ní strávili třeba jen hodinu v jedné místnosti, nebylo by na zemi ani na nebi nic, co byste neudělali, abyste ji dostali do postele. Dora – budeme jí tak říkat, protože jejím skutečným jménem bylo sedmiciferné vlnové označení na omikronové dvojbázi s přídomkem S Doradus 5314, kde poslední číselná sekvence vyjadřuje barevnou specifikaci, odpovídající určitému odstínu zeleně – jak říkám, Dora byla stoprocentně ženská, okouzlovací a přitažlivá. Přiznávám, že tenhle popis tomu nenasvědčuje. Byla to, jak byste to asi označili vy, tanečnice. Její umění obsahovalo prvky nesmírného intelektu i odborných schopností, vyžadujících obrovské přirozené nadání a nekonečné cvičení; předváděla je v nulové přitažlivosti a nejlépe je asi popíšu, když řeknu, že připomínalo něco jako vystoupení hadí ženy a zároveň něco jako klasický balet, podobající se snad znázornění umírající labutě v podání Danilovové. A kromě toho bylo zatraceně sexy. Samozřejmě jenom symbolicky; ale přiznejte si upřímně, většina toho, co považujeme za „sexy“, má symbolický charakter, snad jen s výjimkou rozevřeného oblečení exhibicionisty. Když toho milióntého dne Dora tančila, sledovali ji lidé s vyplazeným jazykem a vy sami byste na tom nebyli jinak.

Vraťme se ale k tomu, že byla chlapec. Jejím divákům ani v nejmenším nezáleželo na tom, že z genetického hlediska byla mužského pohlaví. A nezáleželo by na tom ani vám, kdybyste byli mezi nimi, protože byste o tom nevěděli – alespoň pokud byste neodebrali bioptický vzorek její tkáně, nestrčili ho pod elektronový mikroskop a nenašli v něm chromozom XY – a nezáleželo jim na tom proto, zeje takové věci nezajímaly. Pomocí metod, které jsou nejen velice složité, ale které navíc nebyly dosud vynalezeny, dokázali lidé do značné míry identifikovat přirozené vlohy a sklony svých dětí dávno před jejich narozením – přesněji řečeno někde kolem druhé fáze buněčného dělení, kde se ze segmentujícího vajíčka stává volná blastocysta – a pak přirozeně napomáhali dalšímu rozvoji těchto vloh. Nepočínali bychom si my stejně? Objevíme-li dítě s hudebním nadáním, poskytneme mu stipendium na Juilliardově škole. Když oni objevili dítě, které mělo vlohy být ženou, udělali z něj ženu. Protože pohlaví už tou dobou dávno nijak nesouviselo s rozmnožováním, bylo to relativně jednoduché a nevyvolávalo to žádné problémy a žádnou – či alespoň téměř žádnou – pozornost. Co to znamená „téměř žádnou“? Hmm, znamená to asi takovou pozornost, jakou dnes vyvolává naše odporování boží vůli, necháme-li si zaplombovat děravý zub. Méně, než kolik by vyvolal fakt, že někdo nosí v uchu pomůcku pro neslyšící. Pořád ještě vám to připadá strašné? V tom případě se pořádně podívejte na příští kočku s velkým poprsím, kterou potkáte, a řekněte si, že na tom může být právě tak jako Dora, protože dospělí jedinci, kteří jsou z genetického

hlediska mužského pohlaví a z hlediska somatického ženského pohlaví, nejsou rozhodně neznámým jevem ani v naší době. Náhodně utvořené prostředí v mateřském lůně je silnější než schémata dědičnosti. Rozdíl je v tom, že v našem případě k tomu dochází jen náhodou a sami o tom kromě vzácných výjimek nevíme, zatímco lidé milióntého dne to dělali často a cílevědomě, protože to dělat chtěli.

No prosím, tak už jsem vám toho o Doře napovídal až dost. Jen by vás vyvedlo z míry, kdybych dodal, že byla vysoká dvě stě patnáct centimetrů a voněla jako arašídová pomazánka. Pojďme k příběhu.

Toho milióntého dne vyplula Dora ze svého příbytku, zamířila do přepravní trubice, v jejím proudu vody byla rychle vynesena na povrch a ve vějířovité spršce kapek vysazena na pružnou plošinu před svým... no... říkejme tomu nácvikové středisko.

„Teda, zatraceně!“ vykřikla roztomile zmateně a rozpráhla ruce, aby neztratila rovnováhu, přičemž zjistila, že vrazila do jakéhosi zcela neznámého člověka, kterému budeme říkat Don.

Bylo to kouzelné setkání. Don si právě šel nechat zregenerovat nohy a ani v nejmenším nemyslel na lásku. Jenže v okamžiku, kdy si bezmyšlenkovitě krátil cestu přes přistávací plošinu pro podmořské obyvatele, byl znenadání na kůži promočený a zjistil, že má plnou náruč nejpůvabnější dívky, jakou v životě viděl; okamžitě mu bylo jasné, že byli stvoření jeden pro druhého. „Provdáte se za mne?“ zeptal se. „Ve středu,“ odpověděla tiše a její příslib byl jako něžné pohlazení.

Don byl vysoký, svalnatý, bronzový a vzrušující. Nejmenoval se Don o nic víc, než se Dora jmenovala Dora, osobní část jeho jména však na znamení jeho překypující mužnosti zněla Adonis, a proto mu zkráceně budeme říkat Don.

Barevný kód jeho osobnosti, měřený Angströmovými jednotkami, činil 5290, pouze o několik málo stupňů se tedy více klonil k modré než Dořiných 5314 bodů – což vyjadřovalo skutečnost, kterou v sobě intuitivně na první pohled odhalili, že totiž mají mnohé společné preference a zájmy.

Je mi jasné, že vám nedokážu přesně vysvětlit, v čem vlastně spočívalo Donovo povolání – a nemyslím tím povolání jako výdělečnou činnost, ale povolání jako prostředek, kterým svému životu dodával nějaký smysl a cíl a kterým se bránil, aby se nezbláznil nudou –, takže vám jen řeknu, že byl velice často na cestách. Cestoval v mezihvězdných kosmických korábech. Aby mohl kosmický koráb letět doopravdy rychle, musí v něm přibližně jedenatřicet geneticky mužských a sedm geneticky ženských lidských jedinců vykonávat jisté činnosti, a Don byl jedním z těch jedenatřiceti. Jeho konkrétní činnost spočívala ve zvažování různých variant. Znamenalo to, že byl pravidelně vystaven radiačnímu toku – ani ne tak ze svého vlastního místa v pohonném systému, jako spíše zbytkovému záření z následující fáze, kde geneticky ženská členka posádky vybraným variantám přiřazovala priority a kde se subnukleární částice, z nichž se vybrané preferované varianty skládaly, ničily v kvantových rojích. Já vím, že tohle všechno je vám úplně fuk, znamenalo to ale, že Don musel být neustále oblečený v krunýři z lehkého, odolného a nesmírně pevného bronzově zbarveného kovu. Už jsem se o tom zmiňoval, vy jste si ale nejspíš mysleli, že chci říct, že byl pořádně opálený.

Kromě toho to byl kybernetický tvor. Většina primitivnějších částí jeho těla byla už dávno nahrazena mechanismy s nesrovnatelně větší trvanlivostí a univerzálnější použitelností. Jeho krev nepumpovalo srdce, ale kadmiová centrifuga. Jeho plíce se pohybovaly pouze v případě, že chtěl něco říct nahlas, protože kaskádovitě uspořádané osmotické filtry z odpadních látek jeho vlastního organismu regenerovaly dýchatelný kyslík. Do jisté míry by byl pravděpodobně se svými světélkujícíma očima a rukama se sedmi prsty připadal člověku z dvacátého století zvláštní. Ve svých vlastních a samozřejmě i v Dořiných očích ale působil náramně mužně a impozantně. Na svých cestách už Don obletěl Proximu Centauri, Procyon i záhadné světy hvězdy Mira Ceti, rozvážel vzornice zemědělských produktů na planetě Canopus a vozil na Zemi přítulná a zábavná domácí zvířata z chladných společníků Aldebaranu. Viděl tisícirovku modře žhavých či rudě chladných hvězd a desetitisíce jejich planet. Po pravdě řečeno už se po mezihvězdných cestách, jen s krátkými přestávkami volna na Zemi, potuloval téměř dvě století. To vás ovšem taky nezajímá. Příběh dělají lidé a ne okolnosti, ve kterých se nacházejí, a vy byste chtěli o těchto dvou lidech slyšet něco víc. Tak tedy vězte, že se jim to podařilo. Ta horoucí náklonnost, kterou k sobě vzájemně pocítili, narostla, rozkvetla a přinesla své plody ve středu, přesně jak Dora slíbila. Sešli se v kódovací komoře, kam si každý z nich přivedl několik přátel, kteří je povzbuzovali a přáli jim všechno nejlepší, a zatímco se pořizoval a ukládal záznam jejich identit, usmívali se na sebe, něco si tiše šeptali a s ruměncem ve tváři odpovídali na žerty svých přátel. Potom si vyměnili své matematické analogony a rozešli se – Dora do svého obydlí pod mořskou hladinou a Don na svou loď.

Bylo to skutečně idylické manželství. Žili šťastně až do smrti – tedy až do okamžiku, kdy se rozhodli, že už nestojí za to dál žít, a zemřeli.

Samozřejmě už se v životě neviděli.

Aha, já vás přímo vidím, vy požírači steaků grilovaných na dřevěném uhlí, vidím, jak si jednou rukou škrábete nabíhající nežit a v druhé držíte tenhle příběh, zatímco vaše stereo hraje d'Indyho nebo Monka. Nevěřte mi ani slovo, co? Ani náhodou. Takhle by přece lidé nemohli žít, zabručíte a vstanete, abyste si do sklenice s pitím přihodili ještě jednu kostku ledu.

Přitom tu však je Dora – spěchá nazpátek vodou naplněným potrubím kyvadlové dopravy do svého podmořského domova (dává mu přednost před pevninou, a nechala se proto somaticky pozměnit, aby mohla pod vodou dýchat). Kdybych vám řekl, s jakým pocitem sladkého naplnění vloží nahraný analogon svého Dona do symbolického manipulátoru, připojí se k němu a uvede se do extáze... kdybych se pokusil cokoli z toho všeho vám vyličit, jen byste na mě nechápavě zírali. Nebo byste se nerudně zamračili a zavrčeli byste: „Co je tohle sakra za milování?“ A přitom vás ujišťuji, přátelé, doopravdy vás ujišťuji, že Dořiny extáze jsou právě tak bohaté a vášnivé jako extáze všech agentek, kterými se kdy vyspal James Bond, a zatraceně bohatší a vášnivější než cokoli, co najdete ve „skutečném životě“. Tak se klidně nerudně mračte a vrčte. Doře je to jedno. Pokud vůbec někdy na někoho z vás pomyslí jako na svého třicet

generací vzdáleného prapředka, pomyslí si, že jste pěkně předpotopní příšera. A to taky jste. Vždyť Dora je vám vzdálenější, než jste vy australopithekům, kteří žili před pěti tisíci staletími. Ve vířivých proudech jejího života byste nedokázali plavat ani jedinou vteřinu. Nemyslíte si snad přece, že pokrok se ubírá po přímce? Neuvědomujete si, že je jako stoupající, zrychlující, možná dokonce exponenciální křivka? Trvá zatraceně dlouho, než vůbec nastartuje, jakmile ale vyrazí, řítí se vpřed jako raketa. A vy, kteří sedíte ve svých pohodlných křeslech, krmíte se steakem a popijíte skotskou, vy jste zatím sotva zažehli zápalnou šňůru roznětky. V jaké době dnes žijete, v šestistém nebo sedmistém tisícím dni po Kristu? Dora žije v milióntém dni, milión dní po začátku křesťanské éry. Deset tisíc let ode dneška*. Tuky v jejím těle jsou stejně polynenasycené jako v dnešní racionální výživě. Odpadní produkty jejího organismu se ve spánku odlučují z krevního oběhu hemodialýzou – to znamená, že nemusí chodit na toaletu. Když se jí zachce, může si zkrátit nudnou půlhodinku tím, že použije většího množství energie, než kolik dnes může vynaložit celé Portugalsko, a vypustí na oběžnou dráhu víkendový satelit nebo změní tvářnost některého z měsíčních kráterů. Je do Dona hrozně zamilovaná. Každé jeho gesto, každá podrobnost jeho chování a návyků, každý dotek ruky, každé vzrušení pohlavního styku, každý vášnivý polibek uchovává ve formě symbolické matematiky. A když po něm zatouží, stačí zapnout přístroj a má ho.

A Don má samozřejmě zase Doru. Ať už je právě v prostoru v kolesovém městě jen několik set metrů nad ní nebo na oběžné dráze kolem Arcturu ve vzdálenosti padesáti světelných let, stačí, aby dal Don příslušný příkaz svému symbolickému manipulátoru, vytáhl Doru z feritových archivů a vdechl jí život; pak ji má u sebe a celou noc se extaticky a neúnavně milují. Není to samozřejmě tělesná láska, jenže jeho tělo už stejně bylo z velké části pozmeněno, takže by to nebylo nic doopravdy zábavného. Nepotřebuje pro svou rozkoš tělo. Genitálie samy o sobě nic necítí a totéž platí pro nice, prsa a rty; jsou to pouhé receptory, které přijímají impulsy a předávají je dál. Orgánem citění je mozek, agónii nebo orgasmus vyvolává interpretace těchto impulsů a Donův symbolický manipulátor mu poskytuje analogii něžného mazlení, analogii líbání, analogii bouřlivých a vášnivých hodin, strávených s věčně přetrvávajícím, fantastickým a nenarušitelným Dořiným analogonem. Nebo to může být analogon sladké Rosy či rozesmáté Alicie, protože ty všechny si s ním už v minulosti analogony vyměnily a nepochybně to tak bude pokračovat i dál.

Krucinál, řeknete, to mi připadá jako úplná pitomost. A vy sami – se svou vodou po holení a se svým červeným autíčkem, vy, kteří celý den cosi škrábete na svém pracovním stole do nějakých papírů a celý večer se honíte za holkama – řekněte mi, zatraceně, jak asi myslíte, že by se na vás dívali třeba Tiglatpileasar nebo Attila Bič boží?

Z anglického originálu DAYMILLION

přeložil Pavel Medek.

Poprvé vyšlo v magazínu

Rogue v únoru 1966.

Tunel pod světem

Přeložil Jaroslav Veis

I

Ráno 15. června probudil Guye Burckhardta jeho vlastní výkřik ze sna.

Byl to nejživější sen, jaký se mu v životě zdál. Ještě slyšel ostrý výbuch, trhající kov, cítil divokou tlakovou vlnu, která ho vztekle shodila z postele, dosud ho spalovala vlna žáru.

Strnule se posadil a civěl před sebe. Nemohl uvěřit svým očím, tomu, že je v tichém pokoji a že oknem proráží dovnitř jasné sluneční světlo.

»Mary,« zachraptěl.

Jeho žena vedle v posteli nebyla. Deku ležela shrnutá a zmuchlaná, jak právě vstala, avšak pocit snu byl tak intenzivní, že se podvědomě, aniž chtěl, rozhlédl po podlaze, jestli výbuch Mary někde neodhodil.

Ale nebyla tam. Samozřejmě, proč taky, řekl si a díval se na důvěrně známé sedátko před toaletkou, na nerozbitná okna a stále vzpřímenou stěnu. Byl to jen sen.

»Guyi?« volala jeho žena popuzeně zpod schodů. »Guyi, drahouši, jsi v pořádku?«

Slabě se ozval: »Jistě.«

Chvilí bylo ticho. Potom Mary nedůvěřivě řekla: »Snídaně je na stole. Jseš si jistý, že je ti dobře? Zdálo se mi, že nějak ječíš –«

»To byl jen ošklivý sen, miláčku,« řekl už jistěji Burckhardt. »Hned jsem dole.«

Sprchoval se vlažnou vodou s voňavou esencí, kterou měl nejraději, a říkal si, že to byl sakra sen. A to i přesto, že ošklivé sny nebyly nic zvláštního, zejména ošklivé sny s výbuchy. Komu se po třiceti letech nervozity z vodíkových bomb nezdá o explozích? Jak se ukázalo, zdálo se o nich dokonce i Mary. Začal jí o dnešním snu vyprávět. Přerušila ho:

»Tobě taky? Ale drahouši, mně se zdálo to samé,« řikala překvapeně. »Tedy téměř to samé. Já jen nic neslyšela. Zdálo se mi, že mě něco vzbudilo, a potom něco rychle bouchlo a něco mě praštilo do hlavy. Víc nic. Ten tvůj sen byl podobný, ne?«

Burckhardt si odkašlal. »Ne tak docela,« řekl. Mary nebyla z žen silných jak chlap a odvážných jak tygřice. Není nezbytné, myslel si, líčit jí všechny podrobnosti, které sen dělaly tak živý. Nemá smysl zmiňovat se o přeražených žebrech, slané bublině v hrdle a mučivém vědomí, že tohle je smrt. »Možná že dole ve městě něco opravdu bouchlo. Možná jsme výbuch slyšeli, a proto se nám o něm zdálo.«

Mary natáhla ruku a poplácala ho po rameni. »Možná,« souhlasila. »Máš skoro půl deváté, drahouši. Neměl by sis pospíšet? Nechceš přece přijít pozdě do kanceláře.«

Spolykal jídlo, políbil ji a vyrazil – ani tolik nechtěl přijít včas, jako se chtěl podívat, jestli měl pravdu.

Ale střed Tylertonu vypadal jako vždycky. Celou cestu autobusem vyhlížel Burckhardt pozorně oknem ven a hledal nějaké známky exploze. Žádné nenašel. Jestli si něčeho všiml, tak jen toho, že město vyhlíží lépe než kdy jindy. Byl nádherný svěží den, obloha bez mraků a domy čisté a přívětivé. Všiml si taky, že Dům světla a síly, jediný mrakodrap ve městě, umyli horkou párou; usazeniny z destilačních kolon hlavního závodu Contro Chemicals na okraji města zanechávaly na kamenných stavebách své stopy.

Nikdo známý v autobuse nebyl, a tak se Burckhardt neměl koho zeptat, co vybuchlo. Když vystupoval na rohu Páté a Leighovy ulice a autobus se s tlumeným skučením dieselu odvalil pryč, dost pevně už sám sebe přesvědčil, že to všechno se mu opravdu jen zdálo.

Zastavil se u stánku s cigaretami v hale kancelářské budovy, kde pracoval. Ralph nebyl za pultem a člověka, který mu prodal balíček cigaret, neznal.

»Kde je pan Stebbins?« zeptal se Burckhardt.

»Nemocný, pane,« řekl muž zdvořile. »Bude tu zítra. Vezmete si dnes balíček marlinek?«

»Chesterfieldky,« opravil ho Burckhardt.

»Jistě, pane,« řekl muž. Ale z police vzal a poslal mu po pultu neznámou zelenožlutou krabičku.

»Zkuste tyhle, pane,« navrhl. »Obsahují faktor působící proti kašli. Všiml jste si někdy, jak vás obyčejné cigarety nutí každou chvíli kašlat?«

Burckhardt řekl podezřívavě: »Nikdy jsem o téhle sortě neslyšel.«

»Samozřejmě, že ne. Je to novinka.« Burckhardt váhal a muž přesvědčivě řekl: »Podívejte, vyzkoušejte je na moje riziko. Jestli vám nebudou chutnat, přineste mi zpátky prázdnou krabičku a já vám vrátím peníze. Souhlasíte?«

Burckhardt pokrčil rameny. »Prodělat na tom nemůžu. Ale dejte mi taky balíček chesterfieldek, jo?«

Když čekal na výtah, otevřel krabičku a jednu si zapálil. Nejsou špatné, usoudil, i když mu cigarety nacpané chemicky zpracovaným tabákem byly odjakživa podezřelé. Ale chlápek, zaskakující Ralpha, mu nepřipadal právě nejšikovnější. Jestli bude na každého zákazníka zkoušet stejně přesvědčivě obchodní kousky, může ve stánku s cigaretami nadělat pěknou paseku.

Dveře výtahu se otevřely a ven pronikla tichá hudba. Burckhardt a dva tři další lidé nastoupili. Když se dveře zavřely, kývl na pozdrav. Nit hudby se přetrhla a reproduktor u stropu výtahu začal s obvyklými reklamami.

Nejsou to obvyklé reklamy, uvědomil si Burckhardt. Byl už vystavován reklamám určeným takhle polapenému publiku dost dlouho, aby je dokázal vnímat jen jedním uchem. Ale co teď nabízel odněkud ze základů budovy vysílaný program, jeho pozornost připoutalo. Nejenže většinu značek neznal; odlišná byla i forma reklamních textů.

Písníčka plná dráždivého, sebejistého rytmu tvrdila cosi o nealkoholickém nápoji, který nikdy neochutnal. Rychlý, drmolovaný dialog dvou asi desetiletých kluků nabízel sladkou tyčinku a po něm následovalo hluboké a hřmotné: »Hned teď jdi a kup si LAHODNÉ Hami Čoko. Ať po PIKANTNÍM Hami Čoko nezbude ani ř. « Potom zafňukala kňouravá ženská: »Chtěla bych mít mrazák Mrazík! Všechno bych dala za mrazák Mrazík!« Burckhardt opustil výtah uprostřed poslední reklamy. Cítil se poněkud nesvůj. Nebyly to reklamy na známé výrobky a chyběl mu pocit zvyku a užívání těch věcí.

Zato kancelář byla skvěle obyčejná – vyjma toho, že tu nebyl pan Barth. Slečna Mitkinová zívala za recepcním pultem a nevěděla přesně, proč tu není. »Volali z domu, to je všechno. Přijde až zítra.«

»Možná šel do továrny. Má to hned vedle.«

Zdálo se, že je jí to jedno. »Hmm.«

Vtom Burckhardta něco napadlo. »Ale dneska je 15. června! To je poslední den čtvrtletního daňového přiznání! Musí podepsat přiznání!«

Slečna Mitkinová pokrčila rameny na znamení, že to je Burckhardtův problém a ne její, a vrátila se ke svým nehtům. Naprosto podrážděný Burckhardt došel ke stolu. Ne že by nesvedl vypsát daňové přiznání stejně dobře jako Barth, myslel si rozmrzele. Ale není to jeho záležitost, nic víc, za tohle zodpovídá jako organizační šéf městské kanceláře Contro Chemicals Barth.

Chvilí uvažoval, jestli zavolat Barthovi domů nebo se ho pokusit sehnat v továrně, ale rychle ten nápad opustil. O lidi z továrny moc nestál a čím méně se s nimi dostal do styku, tím lépe. Jednou už v továrně byl, právě s Barthem, a dojem, který si odtamtud odnesl, byl poněkud zmatený a snad i budil strach. Vyjma hrstky úředníků a inženýrů nebyla v továrně ani duše – přesněji, opravil se Burckhardt, když si vzpomněl, co mu říkal Barth, ani živá duše – jen stroje. Podle Bartha byl každý stroj ovládán jakýmsi počítačem, který ve svých elektronických vnitřnostech reprodukoval opravdovou paměť i myšlení člověka. Byla to nepříjemná představa. Barth ho se smíchem ujišťoval, že to nemá nic společného s frankensteinským vykrádáním hrobů a implantováním mozků do strojů. Jde jen o přenášení systému fungování buněk lidského mozku do soustavy elektronek. Žádnému člověku se tím neublíží a ani ze strojů nevzniknou nějaká monstra.

Ale přesto mezi nimi Burckhardtovi příjemně nebylo.

Pustil Bartha, továrnu i všechny ostatní znepokojující drobnosti z hlavy a dal se do daňového přiznání. Trvalo celé dopoledne, než si ověřil cifry; Barth by to mohl udělat z paměti a pomocí své osobní účetní knihy za deset minut.

Teprve potom si rozmrzele připomněl sám sebe.

Zalepil přiznání do obálky a vydal se za slečnou Mitkinovou. »Vzhledem k tomu, že tu pan Barth není, bude lépe, když se na obědě vystřídáme,« řekl. »Můžete jít dřív.«

»Díky,« řekla slečna Mitkinová, vzala malátně kabelku ze zásuvky stolu a začala si nanášet make up.

Burckhardt jí podal obálku. »Hodte to do pošty, prosím. Vlastně – ještě moment. Nevím, jestli bych neměl pro jistotu

zatelefonoval panu Barthovi. Neříkala jeho žena, jestli zvedá telefon?«

»Neříkala,« otírala si slečna Mitkinová pečlivě rty papírovým kapesníkem. »Ostatně nebyla to jeho žena. To volala a vyřizovala jeho dcera.«

»Dcera?« zamračil se Burckhardt. »Myslel jsem, že je ve škole.«

»Ale volala. Nic víc nevím.«

Burckhardt se vrátil do kanceláře a znechuceně začal probíral neotevřenou poštu na stole. Neměl rád noční můry, pokazily mu vždycky celý den. Měl zůstat v posteli jako Barth.

Cestou domů došlo k takové směšné záležitosti. Na rohu, kde obvykle nastupoval do autobusu, se něco semlelo – někdo tam ječel o novém typu mrazáku –, takže se rozhodl jít jeden blok pěšky. Když zahlédl příjezdějící autobus, dal se do klusu. Někdo za ním vykřikl jeho jméno. Ohlédl se přes rameno; běžel za ním malý, zmučeně vyhlížející mužik.

Burckhardt znejistěl a pak si vybavil, kdo to je: Swanson, znal se s ním sotva od vidění. Kysele si uvědomil, že autobus už zmeškal.

»Buďte zdrav,« řekl.

Swansonovi plál obličej dychtivostí. »Pan Burckhardt?« řekl tázavě a se zvláštní naléhavostí v hlase. Potom beze slova zůstal stát a jen se Burckhardtovi díval do očí. Dychtivé, planoucí očekávání se z jeho pohledu pomalu vytrácelo, sláblo v naději a nakonec vykrvácelo v lítosti. Po něčem pátrá, čeká na něco, uvědomoval si Burckhardt. Ale ať šlo Swansonovi o cokoli, Burckhardt neměl potuchy, co to je.

Odkášlal si a znovu řekl: »Dobrý den.«

Swanson pozdrav vůbec nevzal na vědomí, jen si zhluboka povzdechl.

»Co se dá dělat,« zamumlal zjevně pro sebe. Nepřítomně na Burckhardta kývl a otočil se pryč.

Burckhardt se díval za shrbenými rameny, mizícími v davu. Je to dneska nějak podivný den, myslel si, a moc se mu to nelíbilo. Něco nebylo v pořádku.

Přemýšlel o tom v dalším autobuse cestou domů. Nestalo se nic strašného, žádná katastrofa, jen se s tím ještě nikdy nesetkal. Žil svůj život jako každý jiný a vytvořil si svou síť vjemů a reakcí. Očekával různé věci. Když člověk otevře skříňku v koupelně, očekává, že na druhé policiče bude holicí strojek. Když zamyká dveře, očekává, že je bude muset trochu přitáhnout, aby zámek zapadl.

Život nečiní důvěrně známým věci, které jsou v pořádku a dokonalé, ale ty, co jsou trochu v nepořádku – ztěžka se otáčející klika, vypínač nahoře na schodech, co potřebuje víc stisknout, protože uvnitř je stará a slabá pružina, rohožka, co nikdy nezklame a pokaždé pod nohama uklouzne.

Jenže teď byly v nepořádku věci, na které Burckhardt nebyl zvyklý, a ne ty, od nichž to očekával. Například Barth nepřišel do kanceláře, i když Barth do kanceláře přijde vždycky.

Myslel na to i při večeři. Nešlo mu to z hlavy, přestože jeho žena podnikla celovečerní pokus zaujmout ho bridžem se sousedy. Byli to sousedé, které měl rád – Anne a Farley Dennermanovi. Věděl o nich všechno. Ale i oni byli ten večer divní a zadumaní. Poslouchal na půl ucha Dennermanovy stížnosti, jak je těžké sehnat slušnou telefonní službu, a úsudky jeho ženy, jak nechutný je teď výběr reklam v televizi.

Burckhardt byl na nejlepší cestě vytvořit rekord všech dob v nepřítomnosti duchem, když kolem půlnoci, tak náhle, že ho to překvapilo – kupodivu si byl vědom, co se děje –, se octl v posteli a rychle a dokonale upadl do spánku.

II

Ráno 15. června probudil Burckhardta jeho vlastní výkřik.

Byl to nejživější sen, jaký se mu v životě zdál. Ještě slyšel výbuch, dosud cítil tlakovou vlnu, která jím mrštila o stěnu. To, že sedí rovně jako svíčka v posteli a v nezdemolované místnosti, mu připadalo jako nesmysl.

Po schodech vyběhla jeho žena. »Drahouši!« dělala se. »Co se děje?«

»Nic,« zamumlal, »špatný sen.«

S rukou na srdci si oddychla a rozzlobeně spustila: »Tys mě tak vystrašil –«

Hluk zvenčí ji přerušil. Mohutné kvílení sirén a dunění zvonů přišlo jako šok.

Burckhardtovi na sebe pohlédli a srdce se jim znovu rozbušila. Pak se plni strachu vrhli k oknu.

Na ulici neduněly požární vozy, ale pouze malá dodávka, krokem projíždějící kolem. Jako koruna na ní sedělo paroží řvoucích ampliůňů. Ječivý zvuk sirén se stále narůstající intenzitou a mísící se s řevem těžce namáhaných motorů a hlaholení zvonů vycházel z nich. Byla to dokonalá nahrávka požárních stříkaček, ženoucích se k požáru století.

Burckhardt udiveně řekl: »Mary, to je protizákonné! Vidíš, co dělají? Pouštějí nahrávku z požárů! O co jim jde?«

»Třeba je to kanadský žertík,« navrhla žena.

»Žertík? Vzbudit v šest ráno celé okolí?« Zavrtěl hlavou. »Za deset minut tu bude policie,« prorokoval. »Počkej a uvidíš.«

Ale policie nepřišla – ani za deset minut, ani později. Ať už byli darebáci v autě kdokoli, měli zjevně pro svou produkci policejní povolení.

Auto zaujalo pozici mezi domy. Několik minut tiše stálo. Potom v ampliůnu zapraskalo a obří hlas zapěl:

»Mrazák Mrazík!

Mrazák Mrazík!

Kup si taky

Mrazák Mrazík!

Mrazík, Mrazík, Mrazík

Mrazík, Mrazík, Mrazík –«

Pokračovalo to donekonečna. Okna všech domů v bloku se zaplnila obličejí. Hlas nebyl jen zvučný, byl přímo ohlušující.

Aby přehlušil řev, musel Burckhardt na ženu zakřičet: »Co je to, sakra, ten mrazák Mrazík?«
»Asi nějaký typ mrazáku, drahouši,« zaječela bezmocně žena.

Hlas náhle zmlkl; oněmělá dodávka stála bez hlesu. Bylo klidné, trochu zamžené ráno. Na střechy padaly šikmé sluneční paprsky. Uvěřit, že před okamžikem vyrvál někdo na celý blok název nějakého mrazáku, nebylo vůbec možné.

»Hloupý reklamní trik,« řekl s trpkostí Burckhardt. Zívla a otočil se od okna. »Snad abych se šel obléknout. Počítám, že je to konec —«

Řev ho zasáhl zezadu; bylo to skoro jako pořádná rána přes uši. Drsný, ironický hlas, pronikavější než andělské trouby, kvílel:

»Máš mrazák? Smrdí! Když to není Mrazík, smrdí! Když to není nejnovější Mrazík, smrdí! Jenom letošní typ Mrazíku je dobrý! Víš, kdo má mrazák Ajax? Teplouši si kupují Ajaxy! Víš, kdo má mrazák Zimák? Komouši si kupují Zimáky! Každý mrazák smrdí! Jen nejnovější mrazák Mrazík ne!«

Hlas neartikulovaně a nenávistně ječel: »Varuju vás! Ven a rovnou koupit mrazák Mrazík! Honem! Rychle pro Mrazík! Fofrem pro Mrazík! Fofrem, fofrem, fofrem, Mrazík, Mrazík, Mrazák, Mrazík, Mrazík...«

Konečně bylo ticho. Burckhardt si olízl rty. Zrovna chtěl říct ženě: »Snad bysme na ně měli zavolat policii —,« když amplióny vybuchly znovu. Zaskočily ho nepřipraveného; chtěly ho zaskočit nepřipraveného.

»Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík! Laciné mrazáky ničí tvoje potraviny. Bude ti špatně! Poblíže se. Bude ti blbě! Umřeš. Kup si Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík! Jen si vezmi kus masa ze svého mrazáku a koukni, jak hnije a plesniví! Kup si Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík! Chceš se krmit shnilým, smradlavým žrádlem, nebo chceš být chytřejší a koupit Mrazík, Mrazík, Mrazík —«

To rozhodlo. Prsty, strefujícími se do nepravých dírek, Burckhardt konečně dokázal vytočit číslo místní policejní stanice. Bylo obsazeno. Zjevně nebyl sám, koho to napadlo. Zatímco roztřesený vytáčet, hluk venku znovu ustal. Vykoukl z okna. Auto bylo pryč.

Burckhardt si uvolnil kravatu a objednal u číšníka další Ledový flip. Kdyby jen neměli v kavárně Krystal takové horko! Bylo tu nově vymalováno — pronikavě červeně a oslnivě žlutě — a už to bylo dost šeredné. Navíc se zdálo, že tu někdo trpí falešnou představou, že je leden a ne červen, takže tu bylo dobře o deset stupňů tepleji než venku.

Výzunkl Ledový flip dvěma loky. Nápoj měl jakousi zvláštní příchut', a ne špatnou. Určitě to člověka zchladilo, přesně, jak sliboval vrchní. Musí vzít kartón domů, Mary by to mohlo chutnat. Všecko nové ji vždycky zajímá.

Když zahlédl dívku, mířící přes restauraci k němu, neohrabaně vstal. Byl to ten nejnádhernejší kousek, jaký kdy v Tylertonu viděl. Výsoká asi jemu po bradu, světlé medové vlasy, postava, která... — a to všecko originál přírodní; nebylo pochyby, že šaty, které ji obepínají, jsou jedinou věcí, kterou má na sobě. Když se s ní zdravil, měl pocit, že rudne.

»Pane Burckhardte,« její hlas připomínal vzdálené tamtamy, »to je báječné, že i přes to dnešní ráno jste mi umožnil setkat se s vámi.«

Odkášlal si. »Ale to nic. Nesednete si, slečno —«

»April Hornová,« špitla, když si sedala — vedle něho, ne naproti němu, jak jí ukazoval. »Můžete mi říkat křestním jménem, jestli chcete.«

Používá nějaký zvláštní parfém, uvědomil si Burckhardt fungujícím zbytkem mozku. Nezdálo se mu spravedlivé, že by měla vůbec něco používat včetně parfému. Začal se vzpomínat a zjistil, že číšník odchází s objednávkou na filet mignon pro dvě osoby.

»Ale přece!« namítl.

»Prosím vás, pane Burckhardte!« Tiskla se k němu ramenem a nastavovala mu tvář. Měla teplý dech a něžný, starostlivý výraz. »Všechno platí firma Mrazík. Prosím, nechte je — to je to nejmenší, co můžou udělat.«

Ucítl, jak její ruka mizí v jeho kapse.

»Dala jsem vám do kapsy peníze na útratu,« zašeptala spiklenecky. »Prosím, udělejte to pro mě. Moc mi záleží na tom, abyste číšníkovi platil vy — já jsem v takových věcech staromódní.«

Konejšivý úsměv se vzápětí proměnil v téměř pracovní výraz. »Musíte si ty peníze vzít,« trvala na svém. »Vždyť i tak dovolíte Mrazíkům, aby se z toho dostali hodně lacino. Mohl byste je za způsob, jakým vás zburcovali, žalovat o poslední měďák, který mají.«

Strnule, jako kdyby právě pozoroval kouzelníka, jak nechává mizet králíka v cylindru, řekl: »Tedy, April, to přece nebylo nic tak hrozného! Možná trochu hluku, snad, ale —«

»Pane Burckhardte!« Široce otevřené modré oči byly plné obdivu. »Věděla jsem, že to pochopíte! To je prostě — prostě tak báječný mrazák, že s tím začali sami lidi zdola, abych tak řekla. Hned jak se vedení dozvědělo, co se přihodilo, poslalo do všech domů v bloku svoje představitele, aby se omluvili. Vaše žena nám řekla, kam vám můžeme zavolat — a já jsem moc ráda, že jste ochotný mi dovolit, abych s vámi poobědvala, a že se vám můžu taky omluvit. Protože opravdu, Mrazík je bezva mrazák.

Neměla bych vám to říkat, ale —« modré oči se stydlivě sklopily — »udělala bych pro firmu Mrazík skoro všecko. Je to pro mě víc než zaměstnání.« Vzhlédla. Bylo to okouzující. »Vsadím se, že si myslíte, že jsem blázen.«

Burckhardt zakašlal. »Tedy, já —«

»Přece na mě nechcete být ošklivý!« Zavrtěla hlavou. »Ne, nic nepředstírejte. Myslíte, že je to hloupé. Ale opravdu, kdybyste věděl o Mrazíku víc, tak byste si to nemyslel. Podívejte se na tuhle knížečku —«

Oběd trval Burckhardtovi o hodinu déle než obvykle. Nezdržela ho jen dívka, taky zvláštní rozhovor s mužikem jménem Swanson, kterého sotva znal. Swanson ho zastavil s jakousi zoufalou naléhavostí na ulici — a potom ho, ztuhlého,

opustil.

Ale dohromady se nic nestalo. Pan Barth, poprvé, co tu Burckhardt pracoval, nepřišel – i když mu tím nechal na krku vyplňování čtvrtletního daňového přiznání.

Zato se stalo něco jiného. Aniž věděl jak, podepsal závaznou objednávku na mrazák Mrazík o obsahu dvanácti krychlových stop, nejnovější model s automatickým odmrazováním, kupní cena šest set dvacet pět dolarů, s desetiprocentní slevou na omluvu – »To za tu dnešní ranní hrůzu, pane Burckhardte,« řekla.

Nebyl si jist, jak to vysvětlí ženě.

Ale nemusel se bát. Jen se objevil ve dveřích, řekla mu: »Zajímalo by mě, jestli si můžeme dovolit nový mrazák, drahouši. Byl tu nějaký člověk, aby se omluvil za ten hluk a – dali jsme se do řeči a –«

Také ona podepsala závaznou objednávku.

Později, když šel spát, pomyslel si Burckhardt, že to byl hodně mizerný den. Jenže ten den s ním ještě nebyl hotov. Slabá pružina vypínače nahoře na schodech konečně odmítla cvaknout. Nazlobeně klapal vypínačem tam a zpátky a samozřejmě že se mu povedlo vyhodit západku ze svorek, které ji držely. Došlo ke krátkému spojení a všechna světla v domě zhasla.

»Hergot,« zaklel Guy Burckhardt.

»Pojistky?« řekla jeho žena ospale. »Nech to na ráno, drahouši!«

Burckhardt zavrtěl hlavou. »Zůstaň klidně v posteli. Hned to bude.«

Ani tak nechtěl opravit pojistky; spíše se cítil příliš málo unavený, než aby šel spát. Odšrouboval rozbitý vypínač, seškbortl zpátky do temné kuchyně, našel baterku a opatrně sestoupil po schodech do sklepa. Našel si náhradní pojistku, přistrčil pod rozvodnou desku prázdný kufr, postavil se na něj a vyšrouboval spálenou pojistku.

Když dotáhl náhradní patronu, zaslechl cvaknutí spínače a lednička v kuchyni nad hlavou se klidně rozvřela. Otočil se zpátky ke schodům – a zarazil se. Na místě, kde předtím stál starý kufr, se podlaha sklepa podivně jasně blýskala.

Posvítil si tam baterkou. Byla z kovu!

»A do háje,« řekl Guy Burckhardt. Nevěřicně zavrtěl hlavou. Prohlédl si to zblízka, přejel palcem po okraji kovové záplaty a vysloužil si nepříjemné říznutí – okraj byl ostrý.

Špinavá betonová podlaha sklepa byla tenká jako skořápka. Našel si kladivo a na tuctu míst ji rozbil – a všude byl kov. Celý sklep byl krabice z mědi, dokonce i stěny z cementových cihel byly jen kulisy na kovové desce!

Otráveně se pustil do jednoho z pilířů základů. Alespoň ten se ukázal být ze skutečného dřeva. Taky sklo v oknech sklepa bylo skutečné sklo.

Vysál si krvácející palec a zkusil spodek sklepních schodů. Skutečné dřevo. Uštípl kus cihly pod naftovým hořákem. Pravá cihla. Ale zbytek zdí a podlaha – všechno byl podvod.

Vypadalo to, jako kdyby někdo podepřel dům kovovým rámem a pak pracně zakryl stopy.

Největší překvapení ho čekalo pod převráceným trupem lodi, zabírajícím zadní polovinu sklepa. Byl to pozůstatek krátkého období kutilství, kterým Burckhardt před několika lety prošel. Zvnějšku vypadal trup naprosto normálně. Avšak uvnitř, kde měla být veslařská lavička, sedátka a skříňka, byla jen pouhá zmet' žeber, hrubá a nedokončená.

»Ale já to přece dodělal!« vykřikl Burckhardt a zapomněl na palec. Zmateně se opřel o trup a snažil se všechno promyslet. Z důvodů, jež nechápal, mu někdo sebral sklep a loď, možná celý dům, a vyměnil je za mazanou napodobeninu.

»To je nesmysl,« řekl do prázdnoty sklepa. Svítíl si baterkou kolem sebe a rozhlížel se. »Proč by to proboha někdo dělal?« zašeptal.

Důvod se odmítal vyjevit, rozumná odpověď nepřicházela.

Dlouhé minuty rozjímal Burckhardt o nejistotě vlastního zdravého rozumu.

S nadějí, že zjistí, že se mýlil a všechno způsobila jen jeho představivost, nahlédl znovu pod loď. Ale nedbalé, nedodělané žebrovi zůstávalo pořád stejné. Vsoukal se dolů, aby lépe viděl, a i když tomu nemohl věřit, ucítil syrové dřevo. Naprosto nemožné!

Vypnul baterku a začal se soukat ven. Ale nepodařilo se mu to, V okamžiku, kdy poroučel nohám, aby se pohnuly, pocítil, že ho zaplavuje náhlá a zcela vyčerpávající únava.

Vědomí prchalo – ne samo, ale jako by je někdo odnášel. Guy Burckhardt usnul.

III

Ráno 16. června se Guy Burckhardt probudil celý ztuhlý a zkroucený pod trupem lodi ve svém vlastním sklepě – a vyběhl nahoru, kde zjistil, že je 15. června.

Nejdřív chvatně a zběsile prozkoumal trup loďky, falešnou podlahu sklepa a napodobeninu kamene. Všechno bylo přesně, jak si pamatoval – naprosto neuvěřitelné.

Kuchyně si zachovala svou netečnou, nevzrušivou podobu. Elektrické hodiny střízlivě podupávaly kolem ciferníku. Skoro šest hodin, říkaly, každou chvíli se probudí tvoje žena.

Burckhardt otevřel venkovní dveře a vykoukl na tichou ulici. Na schodech se válely ranní noviny – zdvihl je a všiml si, že podle nich je 15. června.

Ale to bylo nemožné. 15. června bylo včera. Tohle datum se nedalo zapomenout – byl to den čtvrtletního daňového přiznání.

Otočil se zpátky do předsíně a zdvihl telefon. Vytočil informace o počasí a dostalo se mu dobře modulované recitace:

»– chladněji, občasný déšť. Barometrický tlak 1150 milibarů, stoupá... Předpověď Hydrometeorologického úřadu Spojených států na 15. června. Bude teplé a slunné počasí, dosahující teplot kolem –«

Zavěsil. Bylo 15. června.

»Nebesa!« řekl Burckhardt zbožně. Děly se vskutku zvláštní věci. Zaslechl zvonění budíku své ženy a vyběhl po schodech nahoru.

Mary Burckhardtová seděla v posteli rovná jako svíce a v očích měla vyděšený, nechápavý pohled člověka, který se právě probudil z noční můry.

»Ach!« vyjekla, když její manžel vešel do místnosti. »Drahouši, já ti měla ten nejstrašnější sen! Bylo to jako výbuch a –«

»Zase?« zeptal se Burckhardt bez velikého soucitu. »Mary, to je přece legrační. Včera jsem si byl jistý, že něco není celý den v pořádku a –«

Začal jí vyprávět o sklepu, který je vlastně měděnou krabicí, a o podivné zpotvořenině, jakou kdosi nadělal z jeho lodi.

Mary byla překvapená, potom vylekaná a nakonec se vším smířená a nešťastná.

»A víš to jistě, drahouši?« řekla. »Protože já ten starý kufr zrovna minulý týden čistila a ničeho jsem si nevšimla.«

»Vím to na beton!« řekl Guy Burckhardt. »Odtáhl jsem ho ke zdi, abych si na něj stoupl a zašrouboval novou pojistku, když jsem vyrazil světlo a –«

»Kdy?« Mary vypadala víc než jenom vylekaně.

»Když jsem vyrazil světlo. Pamatuješ přece, jak se nahoře na schodech rozbil vypínač. Šel jsem dolů do sklepa a –«

Mary si v posteli poposedla. »Guyi, vypínač se nerozbil. Včera jsem vypínala světlo já.«

Burckhardt se podíval na ženu. »Jenže já vím, že nevypínala! Pojd', koukneme se.«

Vyšel z ložnice a dramaticky ukázal na rozbítý vypínač, ten samý, který včera v noci odšrouboval a nechal viset na drátech...

Jenže nenechal. Vypadal tak jako vždycky. Neschopen uvěřit ho Burckhardt stiskl a obě haly zalilo světlo.

Bledá a vystrašená Mary kolem něho prošla do kuchyně a začala připravovat snídani. Burckhardt dlouhou chvíli stál a zíral na vypínač. Jeho duševní pochody se dostaly za hranici nevíry a šoku; jednoduše přestaly fungovat.

Oholil se, oblékl a ve stavu tupého sebezpozorování snědl snídani. Mary ho nerušila; uměla pochopit a to hojilo. Když odcházel, aby stihl autobus, bez jediného slova ho políbila.

Slečna Mitkinová z recepce ho uvítala zíváním. »Dobré ráno,« řekla ospale. »Pan Barth dnes nepřijde.«

Burckhardt byl na nejlepší cestě něco jí odseknout, ale ovládl se. Stejně neví, že Barth tu nebyl včera, protože zrovna trhá z kalendáře list s datem 14. června, aby udělala místo »novému« listu na 15. červen.

Jako ve snách dokráčel ke stolu a nepřítomně zíral na ranní poštu. Ještě byla v obálkách, ale věděl, že ta z Factory Distributors obsahuje objednávku na dvacet tisíc stop nového obložení a uvnitř druhé od firmy Finebeck a synové je stížnost.

Trvalo nějaký čas, než se donutil je otevřít. Bylo to tak.

Před polednem, puzen jakýmsi neodolatelným nutkáním, poslal slečnu Mitkinovou, aby se šla najíst první – toho patnáctého června, co byl včera, šel první on. I když se zdálo, že neústupnost, s níž na tom trval, ji poněkud znepokojila, nakonec šla. Náladu mu to však nezlepšilo.

Zazvonil telefon. Burckhardt ho automaticky zdvihl. »Správa Contro Chemical, u aparátu Burckhardt.«

Hlas řekl: »Tady Swanson.« Potom zmlkl.

Burckhardt mlčel a čekal; nic víc se ale neozývalo. »Haló,« řekl tedy.

Mlčení pokračovalo. Potom Swanson se odevzdaně a smutně zeptal: »Takže pořád nic?«

»Co – nic? Co vlastně chcete, Swansone? Včera jste za mou přiběhl a předváděl totéž. Vy –«

»Burckhardt! Sláva na výstětech, vy si to pamatujete!« vybuchl hlas. »Zůstaňte u sebe – za půl hodiny jsem tam!«

»O co vám ale jde?«

»Teď ne,« řekl mužik spokojeně. »Povím vám to, až se uvidíme. Do telefonu už ani slovo – možná že ho odposlouchávají. Jenom počkejte. Vlastně – moment. Budete v kanceláři sám?«

»Úplně ne. Slečna Mitkinová bude pravděpodobně –«

»Krucí – koukněte, Burckhardt, kam chodíte na oběd? Je to dobré a je tam dost randál?«

»Proč? Myslím, že ano. Do kavárny Krystal, je to o jednu ulici dál –«

»Já vím. Sejdeme se tam za půl hodiny!« V sluchátku cvaklo.

Kavárna Krystal už červeně vymalována nebyla, ale horko tu bylo pořád. Přidali k němu pronikavou hudbu, do níž se mísily reklamy. Propagovaly Ledový flip, cigarety Marlin – »Jsou zdravotní,« předl hlasatel. Potom něco volal o jakýchsi tyčinkách Hami Čoko. Burckhardt si nevzpomínal, že by o nich slyšel. O to víc se o nich doslechl vzápětí. Zatímco seděl a čekal, než se objeví Swanson, prošla restauraci dívka v průsvitné sukénce, jakou nosívaly děvčata prodávající cigarety v nočních klubech. Nesla podnos s malými, temně rudě zabalenými cukrátky.

»Hami Čoko jsou pikantní,« šeptla, když došla k jeho stolu. »Hami Čoko jsou ještě pikantnější než pikantní!«

Burckhardt hodlal vyhlížet, kdy se objeví mužik, který mu telefonoval, a věnoval jí pramalou pozornost. Ale když na další stůl rozhodila hrst cukrátek a usmála se na lidi sedící kolem, koutkem oka si jí všiml. Potom se vytřeštil.

»Jéje – slečno Hornová,« řekl.

Dívka pustila podnos s cukrátky na zem.

Burckhardt účastně vyskočil: »Něco se stalo?«

Dívka rázem zmizela.

Vrchní se na něj podezřívavě podíval. Burckhardt honem žuchl zpátky do židle a snažil se tvářit nenápadně. Vždyť se té dívky ani nedotkl! Možná že je skutečně velice úzkostlivě vychovaná, pomyslel si – dlouhé nahé nohy pod průsvitnou sukénkou vem čert –, a když ji oslovil, lekla se, že má co činit se sexuálním maniakem.

Byl to směšný nápad. Burckhardt se nešťastně zašklebil a zvedl jídelní lístek.

»Burckhardte!« zasyčelo to ostře.

Burckhardt vykoukl přes jídelní lístek. Na protější židli číhavě dřepěl mužik jménem Swanson.

»Burckhardte!« zašeptal znovu. »Rychle pryč! Odtěka po vás jdou. Jestli chcete zůstat naživu, honem!«

Přít se s ním nebylo možné. Burckhardt vyslal ke vznášejícímu se vrchnímu útrpný a omluvný úsměv a vydal se ven za Swansonem.

Bylo zřejmé, že mužik ví, kam míří. Na ulici popadl Burckhardta za loket a táhl ho podél domů za roh.

»Viděl jste ji?« vyptával se. »Tu Hornovou, v telefonní budce? Za pět minut budou tady, to mi věřte. Musíme si pospíšet!«

Ulice byla plná lidí a aut a nikdo nevěnoval Burckhardtovi se Swansonem pozornost. Je nějak lezavo, spíš jako v říjnu než v červnu, pomyslel si Burckhardt, ať si meteorologický ústav tvrdí co chce. Připadal si jako blázen; poslechne toho chlápka a utíká před »nimi« – kam? Ten chlápek může být blázen, ale má strach. A strach je nakažlivý.

»Sem!« zasupěl mužik.

Octlí se v další restauraci – vlastně to byl spíš bar, druhořadý podnik, kde by se Burckhardt pravidelným hostem nikdy nestal.

»Projdeme tudy,« zašeptal Swanson. Burckhardt se za ním jako způsobný chlapec propletl množstvím stolů na druhý konec místnosti.

Měla tvar L a dveře do dvou ulic, svírajících pravý úhel. Došli k postrannímu východu. Swanson se chladně podíval na pokladního, který si je tázavě prohlížel, a přešli na protější chodník.

Stáli pod markýzou kina. Swansonovo napětí pominulo.

»Setřásl jsem je!« zakrákoral tiše. »Už jsme skoro tam.«

Přistoupil k pokladně a koupil dva lístky. Burckhardt se nechal odvést do sálu. Byl všední den, odpolední představení a kino bylo téměř prázdné. Z plátna se ozývala střelba a dusot kopyt. O lesknoucí se mosazné zábradlí se opíral osamělý uvaďeč. Letmo se na ně podíval a dál unuděně zíral na film. Swanson s Burckhardtem sešli po mramorových, kobercem pokrytých schodech dolů.

Předsálí bylo prázdné. Byly tu dveře pro pány a dveře pro dámy, na třetích bylo zlatě napsáno VEDOUČÍ. Swanson u nich chvíli poslouchal, pak je pootevřel a nahlédl dovnitř.

»Vzduch je čistý,« řekl a ukázal Burckhardtovi rukou.

Burckhardt šel za ním do prázdné kanceláře. Vedly z ní další dveře, snad do nějakého přístěnku; nebyly totiž nijak označeny.

Ale nebyl to přístěnek. Swanson znovu ostražitě otevřel, nahlédl dovnitř a ukázal Burckhardtovi, aby šel za ním.

Byli v jasně osvětleném tunelu s kovovými stěnami. Tunel byl úplně prázdný a táhl se daleko na obě strany.

Burckhardt se udiveně rozhlédl. Jedno věděl jistě:

Pod Tylertonem žádný takový tunel nemá co dělat.

Za protější stěnou tunelu byla místnost se stolem, židlemi a čímsi, co vyhlíželo jako televizní obrazovky. Swanson schváceně klesl do židle.

»Tady budeme chvíli v bezpečí,« zasípěl. »Sem moc nechodí. A když už přijdou, tak je uslyšíme a můžeme se schovat.«

»Kdo?« chtěl vědět Burckhardt.

Mužik řekl: »Mart'ani!« Hlas se mu zlomil a zdálo se, že z něho prchá život. Ponurým tónem pokračoval: »Tedy myslím, že to jsou Mart'ani. I když byste mohl mít pravdu. Měl jsem v posledních týdnech, když vás dostali, spoustu času promyslet si to a je možné, že přece jen jsou to Rusové. Pořád ale –«

»Po pořádku, prosím. Kdo mě dostal?«

Swanson vzdychl. »Takže musíme začít úplně od začátku, co se dá dělat. Asi přede dvěma měsíci jste pozdě v noci zaklepal na naše dveře. Byl jste úplně na dně, posedlý strachem a chtěl jste, abych vám pomohl –«

»Já?«

»Přirozeně, že si to nepamätujete. Tak poslouchajte a pochopíte. Sypal jste ze sebe jako kulomet, že vás chytí a vyhrožovali vám, že vaše žena byla mrtvá a zase ožila, všechno nesmyslně popletené. Myslel jsem, že jste se zbláznil. Ale – vždycky jsem si vás dost vážil. Prosil jste mě, abych vás schoval, a já mám temnou komoru, ne? Dá se zamknout jen zevnitř. Zámek jsem tam přidělal vlastnoručně. Takže jsme tam zašli, jen abych vám zvedl náladu – a kolem půlnoci, asi tak za patnáct dvacet minut, jsme omdleli.«

»Omdleli?«

Swanson kývl. »Oba. Bylo to, jako kdyby nás praštili pytlíkem s pískem. Nestalo se vám to znovu včera v noci?«

»Myslím, že stalo,« kývl Burckhardt nejistě hlavou.

»Jasně. A pak jsme najednou byli zase vzhůru a vy jste řekl, že mi ukážete něco skutečně směšného. Vyšli jsme ven a koupili si noviny. Bylo na nich datum 15. června.«

»15. června? Ale to je dneska! Tedy –«

»Jasně, kamaráde. Vždycky je dneska.«

Trvalo chvíli, než mu to došlo.

Pak Burckhardt udiveně řekl: »Kolik týdnů už se schováváte v temné komoře?«

»Copak vím? Čtyři, možná pět. Ztratil jsem přehled. Každý den to samé – vždycky patnáctého června, moje domácí, paní Keeferová, vždycky vytírá schody, vždycky tentýž titulek v novinách, které si koupím na rohu. Začíná to být monotónní, kamaráde.«

IV

Byl to Burckhardtův nápad a Swansonovi se nelíbil, ale pak se přidal; byl typ, který se vždycky jenom přidá.

»Je to nebezpečné,« odmlouval ustrašeně. »Co když někdo půjde kolem? Uvidí nás a –«

»Co můžem ztratit?«

Swanson pokrčil rameny. »Je to nebezpečné,« řekl znovu. Ale přidal se.

Burckhardtův nápad byl jednoduchý. Byl si jist jen v jednom – ten tunel někam vede. Mart'ané nebo Rusové, fantastické spiknutí nebo potrhá halucinace – ať se s Tylertonem stalo cokoli, muselo to být vysvětlitelné a místo, kde vysvětlení hledat, bylo na konci tunelu.

Rozběhli se tam. Než zahlédli konec, urazili víc než míli. Měli štěstí – přinejmenším do tunelu nikdo nevešel a nespátlil je. Ostatně podle Swansona byl tunel používán jen občas.

Vždycky patnáctého června. Ale proč? ptal se Burckhardt sám sebe. Čert vem, jak to. Proč?

Proč museli nedobrovolně – a jak se zdálo, všichni najednou – usínat? A proč si nic, ale vůbec nic nepamatovali?

Swanson Burckhardtovi vyprávěl, jak pospíchal, aby se s ním sešel, poté, co se jednou Burckhardt o pět minut opozdil a nestačil se u něj v temné komoře schovat. Když druhý den ráno dorazil k Burckhardtovi domů, nestihl ho už. Narazil na něj až odpoledne na ulici, ale Burckhardt si vůbec nic nepamatoval.

Swanson setrval ve své myši existenci už celé týdny. V noci se schovával v komoře, ve dne se vykrádal ven a hledal Burckhardta. Držen jen žalostnou nadějí, balancoval na okraji života a pokoušel se ukrýt před jejich smrtícíma očima.

Jejich. Jedním z »nich« bylo i děvče jménem April Hornová. Díky tomu, že ji zahlédl vejít do telefonní budky a nevýjít potom ven, objevil Swanson tunel. Další byl chlapík ze stánku s cigaretami v budově, kde byla Burckhardtova kancelář. Bylo jich víc, Swanson věděl alespoň o tuctu dalších – pokud si nebyl jist, alespoň je podezíral.

Když člověk věděl, kde je hledat, bylo snadné je objevit – jako jediní v Tylertonu měnili den po dni svou roli.

Burckhardt jezdil každé ráno každého patnáctého června autobusem v 8.51 a na tom se nezměnil nikdy ani chloupek.

Ale April Hornová přišla jednou v křiklavě průhledné sukénce a rozdávala cukrlata, jindy se oblékla střízlivě a někdy ji Swanson vůbec nezahlédl.

Rusové? Mart'ani? Ať už to byl kdo chtěl, co si myslel, že mu tahle bláznivá maškaráda bude platná?

Odpověď Burckhardt neznal – ale možná se skrývala za dveřmi na konci tunelu. Opatrně k nim přitiskli uši. Slyšeli pouze vzdálené zvuky, avšak nedokázali přesně rozeznat, co znamenají. Nevyvolaly v nich ani pocit nebezpečí, a tak proklouzli dveřmi dál.

Prošli rozlehlou místností, vystoupili po schodech a zjistili, že jsou – poznal to Burckhardt – v továrně Contro Chemicals.

Nebyla tu živá duše. Samo o sobě to tak zvláštní nebylo, v automatizované továrně nikdy není moc lidí. Ale ze své jediné návštěvy si Burckhardt pamatoval, že všechno tu bylo v činnosti: záklopy se otvíraly a zavíraly, kádě se samy vyprazdňovaly a plnily, mísily a vařily a kapaliny se uvnitř samy chemicky analyzovaly. Továrna nebyla nikdy plná lidí, ale nebyla taky nikdy v nečinnosti.

Jenže – teď byla v nečinnosti. Kromě vzdálených zvuků tu nebylo po životě ani zdání.

Elektronické mozky nevysílaly žádné povely, všechny cívky i relé odpočívaly.

»Jdeme,« řekl Burckhardt. Swanson ho neochotně následoval do katedrály, podpírané spleť sloupů z nerezavějící oceli a plné nádrží.

Šli, jako kdyby doprovázeli mrtvého. Svým způsobem tomu tak bylo, neboť co jiného byly automaty, které dříve poháněly továrnu, než mrtvolky? Ovládaly je počítače, které ve skutečnosti vůbec počítači nebyly; byly to elektronické obdoby živých mozků. A když je někdo vypnul, nebyly potom mrtvé? Vždyť každý býval lidským mozkem.

Vezměte vynikajícího chemika, specialistu na naftu, absolutně zkušeného v dělení surové ropy na jednotlivé frakce. Vypreparujte jeho mozek a zasuňte dovnitř vyšetřovací elektronické jehly. Přístroj pak řádku po řádce čte, co mysl obsahuje, a překládá vše, co najde, do diagramů sinusových vln. Křivky přenesse do robota-počítače – a máte svého chemika. Nebo – přejete-li si – tisíc exemplářů svého chemika se všemi jeho znalostmi a zkušenostmi a beze všech lidských nedostatků.

Nasaďte tucet takových kopií do továrny a postarají se o ni kompletně čtyřicet hodin denně, sedm dní v týdnu, nikdy se neunaví, nikdy nic nepřehlédnou, na nic nezapomenou...

Swanson se přitiskl blíž k Burckhardtovi. »Mám strach,« řekl.

Byli na druhé straně místnosti a zvuky byly hlučnější. Nebyly to už stroje, ale hlasy; Burckhardt se opatrně přikradl ke dveřím a odvážil se za ně nahlédnout.

Místnost za nimi byla menší a rámovaly ji televizní obrazovky. Před každou – bylo jich dvanáct nebo i víc – seděl muž nebo žena; civěli na obrazovku a diktovali do magnetofonu poznámky. Pozorovatelé přepínali záběry a ani dvě obrazovky neukazovaly totéž.

Zdálo se, že jednotlivé obrazy mají společného jen málo. Na jedné obrazovce byl obchod, v němž děvče, oblečené jako April Hornová, předvádělo domácí mrazáky. Na další se střídaly záběry z kuchyní. Burckhardt zahlédl něco, co se podobalo stánku s cigaretami v budově, kde měl kancelář.

Bylo to překvapující a záhadné. Burckhardt měl tisíc chutí vejít dovnitř a záhadu rozluštit, ale bylo tam příliš rušno.

Dost možná, že by se někdo mohl ohlédnout nebo vyjít ven a objevit je.

Narazili na další místnost; byla to velká a honosná kancelář. Uvnitř nikdo nebyl, stůl však pokrývaly papíry.

Burckhardt si je prohlédl, nejdříve zběžně, potom, když se do textu jednoho z nich začel, ohromeně strnul.

Jako kdyby nemohl uvěřit, přiblížil list k očím, prolétl ho a začal číst další. Swanson zatím jako šílenec prohledával zásuvky.

Burckhardt zaklel a hodil papíry na stůl.

Swanson si ho sotva všiml. Najednou radostně vyjekl: »Kouknete!« a vylovil ze stolu revolver. »Je nabitý!« Burckhardt na něj nepřítomně zíral a pokoušel se dát si dohromady, co zrovna četl. Pak si uvědomil, co Swanson říká, a zajiskřilo mu v očích. »Jste chlapík!« vykřikl. »Vezmem si ho. Tahle pistole nám odtud pomůže ven, Swansone. Jdem na policii. ale ne k policajtům z Tylertonu, rovnou na FBI. Podívejte se!« Složka papírů, kterou Swansonovi podával, byla nadepsána: Zpráva o situaci v testovací oblasti. Předmět: Akce firmy Mariin Cigarettes. Byla to většinou čísla zpracovaná do tabulek, která Swansonovi ani Burckhardtovi mnoho smyslu nedávala, ale uzavíralo je shrnutí:

Ačkoliv test 47–K 3 oproti jiným, jež byly provedeny, zvýšil počet nových spotřebitelů nejméně dvakrát, pravděpodobně ho nebude možno vzhledem k lokálním předpisům, omezujícím provoz rozhlasových vozidel, využít v terénu.

Podle dosažených výsledků jsou na druhém místě testy skupiny 47–K 12. V tomto stadiu doporučujeme provést kontrolní testy, jimiž by se tři nejlepší kampaně ověřily; a to jak s využitím techniky vzorků, tak i bez ní.

V případě, že zákazník nebude ochoten hradit dodatečné náklady, přichází v úvahu možnost pokračovat v té kampani ze série K 12, která dosáhla nejlepších výsledků.

Pravděpodobnost, že zmíněné předpovědi se budou od skutečných výsledků lišit o jeden a půl procenta nebo méně, je 80%. Tolerance 5% bude dosaženo s pravděpodobností 99%.

Swanson zvedl hlavu od papíru a podíval se Burckhardtovi do očí. »Já to nechápu,« zanařikal.

»Nic si z toho nedělejte,« řekl Burckhardt. »Vypadá to nesmyslně, ale odpovídá to skutečnosti, Swansone. Odpovídá to faktům. Nejsou to Rusové ani Mart'ani. Jsou to lidi od reklamy. Nějak, čert ví jak, to svedli, ovládli Tylerton. Dostali nás. Všechny – vás, mě a dalších dvacet nebo třicet tisíc lidí. Mají nás pod palcem.

Možná nás hypnotizují a možná taky je to něco jiného. Ale ať už to dělají jak chtějí, nechávají nás žít jen jeden den. A celý ten mizerný den do nás hustí reklamu. Večer si zjistí, co se stalo – a pak nám ten den zase vymyjí z mozků a druhý den začnou znovu s jinou reklamou.«

Swansonovi sklesla brada. Pak dokázal ústa zavřít a polknout. »To je ale blbost,« řekl bezvýrazně.

Burckhardt zavrtěl hlavou. »Jistě, zní to jako šílenost, ale celá ta věc je šílená. Nebo si to dovedete vysvětlit jinak?

Nemůžete popřít, že téměř celý Tylerton žije jen jeden den a ten se pořád opakuje. Viděl jste to. To je přece šílenost, kterou musíme přijímat jako skutečnost – pokud my dva nejsme šílenci. A když připustíme, že někdo ví, jak na to, určitý smysl to potom má.

Uvažujte, Swansone! Můžou si ověřit i ty nejmenší detaily, a neutratí za reklamu ani floka! Máte potuchy, co to znamená? Ví bůh, kolik peněz v tom lítá, ale sám vím, že některé firmy vydají na reklamu dvacet i třicet milionů dolarů ročně. Znáte si to, řekněme, stovkou společností. Řekněme, že každé z nich to umožní snížit náklady na reklamu jen o deset procent. To už je pěkný balík, věřte mi!

A když taková firma předem ví, co bude účinné, může snížit náklady na polovinu, možná méně než na polovinu. Dá se tak ušetřit dvě stě nebo tři sta milionů dolarů ročně – a jestli z toho platí za použití Tylertonu deset nebo dvacet procent, je to pro ně pořád nechutně laciné a pro toho, kdo v Tylertonu vládne, zase vynikající obchod.«

Swanson si olízl rty. »Myslíte,« nabídl váhavě, »že jsme – jaksi, takové nedobrovolné publikum?«

Burckhardt se zamračil. »Ne tak přesně.« Chvilí přemýšlel. »Víte, jak lékař testuje třeba penicilin? Sestaví si na miskách se želatinou sérii malých kolonií bakterií a zkouší pak lék po pořádku na všech miskách, jen ho vždycky trochu pozmění. A my jsme – ty bacily, Swansone, dokonce ještě efektivnější než bacily. Stačí jim jediná kolonie, můžou nás používat pořád znovu.«

Bylo to příliš, než aby to Swanson mohl strávit. Řekl jen: »Co budem dělat?«

»Půjdem na policii. Nesmějí používat jako pokusné králíky lidské bytosti.«

»Jak se na policii dostánem?«

Burckhardt zaváhal. »Myslím –,« začal pomalu. »No ano. Tohle je kancelář někoho, jehož slovo má váhu. Máme revolver a počkáme tu, dokud nepřijde. A on nás odtud dostane.«

Jednoduché a jasné. Swansonovi se ulevilo. Vybral si, kam si sedne – u stěny, kam není od dveří vidět. Burckhardt zaujal polohu hned za dveřmi –

A čekali.

Nečekali tak dlouho, snad půl hodinu. Pak Burckhardt zaslechl blížící se hlasy. Zbývala chvilka. Rychle sykl na Swansona a přitiskl se ke stěně.

Byli to muž a žena. Muž říkal: »– z jakého důvodu jste to nemohla ohlásit telefonicky? Znehodnotila jste výsledky celodenního testu. Co se s vámi sakra děje, Janet?«

»Mrzí mě to, pane Dorchine,« řikala sladkým, čistým hlasem. »Myslela jsem, že to je důležité.«

Muž vrčel: »Důležité! Jeden mizerný kousek z jedenadvaceti tisíc!«

»Ale tohle je Burckhardt, pane Dorchine. Zase on. Ze způsobu, jakým se ztratil, je zřejmé, že mu někdo pomáhá.«

»Jistě, jistě. Takový malér to zas není, Janet. Program Hami Čoko je tak jako tak časově trochu napřed. A když už jsme tady, pojdte se mnou do kanceláře, vyplníte si pracovní list. Tou záležitostí s Burckhardtem si už nelámejte hlavu.

Pravděpodobně se potlouká kolem. Dneska večer ho seberem a –«

Stáli ve dveřích. Burckhardt za nimi kopnutím zavřel a namířil revolver.

»To si jen myslíte,« řekl vítězoslavně.

Stálo to za hodiny utrpení, vztekly pocit ztráty rozumu, zmatky, strach. Byl to nejspokojivější zážitek, který kdy v

životě Burckhardta potkal. Muž měl v obličeji výraz, o němž Burckhardt sice četl, avšak který nikdy ve skutečnosti neviděl: otevřel ústa, doširoka rozevřel oči, a i když se mu podařilo vydat ze sebe zvuk připomínající otázku, slova to nebyla.

Dívka byla překvapena téměř stejně. Když se na ni Burckhardt podíval, věděl, proč mu její hlas byl tak povědomý. Byla to táž dívka, která se mu představila jako April Hornová.

Dorchin se rychle vzpamatovával. »To je on?« zeptal se ostře.

Dívka řekla: »Ano.«

Dorchin kývl. »Beru to zpátky. Měla jste pravdu. Hm – Burckhardte – co vlastně chcete?«

»Bacha na něj! Může mít ještě jeden revolver,« vykřikl Swanson.

»Tak ho prohledejte,« řekl Burckhardt. »Povím vám, co chceme, Dorchine. Chceme, abyste nás dovedl na FBI a vysvětlil jim, jak se vám podařilo unést jedenadvacet tisíc lidí.«

»Unést?« odfrkl Dorchin. »To je směšné, člověče! Dejte ten revolver pryč – takhle se přece nikam nedostanete.«

Burckhardt zlověstně potěžkal zbraň v ruce: »Myslím, že ano.«

Dorchin vypadal rozrušeně a bezmocně, ale kupodivu ne vystrašeně. »Sakra,« začal nadávat, ale pak zavřel ústa a polkl. »Poslouchejte,« řekl vemlouvavě, »děláte velkou chybu. Nikoho jsem neunesl, to mi věřte!«

»Nevěřím vám,« řekl Burckhardt tupě. »Proč taky?«

»Je to pravda! Dám vám na to slovo!«

Burckhardt zavrtěl hlavou. »Můžete je dát FBI, jestli o to budou stát. To se dozvíme. A teď – jak se odtud dostaneme?«

Dorchin otevřel ústa; chtěl pokračovat v přesvědčování.

Burckhardt vybuchl: »Nestavte se mi do cesty! Jsem rozhodnutý vás zabít, když to bude nutné, copak tomu nerozumíte? Mám za sebou dva dny pekla a za každou vteřinu můžete vy. Zabít vás? Bylo by mi potěšením a nemám, co bych na tomhle světě ztratil! Vyvedte nás odtud!«

Dorchinův obličej potemněl. Zdálo se, že se pohne, ale světlovlasá dívka, kterou oslovoval Janet, vklouzla mezi něj a revolver.

»Nerozumíte tomu,« prosila Burckhardta. »Nesmíte střílet!«

»Jděte z cesty!«

»Ale, pane Burckhardte –«

Nedokončila. Aniž na sobě dal co znát, vyrazil Dorchin ke dveřím. Burckhardt vykřikl a zdvihl revolver; zahnali ho dál, než chtěl. Dívka pronikavě zaječela. Omluvně a lítostivě se pohnula a postavila se znovu mezi revolver a Dorchina.

Burckhardt mířil dolů. Byl to instinkt, snaha zranit, a ne zabít. Mířil špatně.

Kulka z revolveru ji zasáhla do žaludku.

Dorchin vyběhl, dveře za ním bouchly a v dáli doznívalo dupání jeho nohou.

Burckhardt mrštil revolverem přes celou místnost a vrhl se k dívce.

Swanson zaskučel. »To je náš konec, Burckhardte. Proboha, co jste to vyvedl? Mohli jsme vypadnout. Měli jsme jít na policii. Byli jsme už skoro venku! By –«

Burckhardt ho neposlouchal. Klečel nad dívkou. Ležela na zádech, ruce měla rozhozené. Krev jí netekla a rána byla sotva vidět. Ale ležela v poloze, jakou nemohla zaujímat žádná bytost, která žila.

A přece nebyla mrtvá.

Nebyla mrtvá – a Burckhardt, jako přimrazený, si pomyslel: A taky není živá.

Necítil puls, ale v roztažených prstech jedné z jejích rukou rytmicky tikalo.

Neslyšel dech, ale sykavý, praskající zvuk.

Měla otevřené oči a dívala se jimi na Burckhardta. Nebyl v nich strach ani bolest, jen lítost hlubší než mořské dno.

»Nebojte se, pane Burckhardte,« řekla zkroucenými a sotva ovládanými rty. »Jsem – budu v pořádku.«

Burckhardt se sklonil. Kde měla být krev, byla jen čistá trhlina v látce, která nebyla tkaní. Zahlédl spirálu zlatavého měděného drátu.

Olízl si rty.

»Vy jste robot,« řekl.

Dívka se pokusila přikývnout. Rty se jí zaškubaly. »Jsem. Vy taky.«

V

Swanson vyrazil krátký, neartikulovaný zvuk, došel ke stolu a s pohledem upřeným do zdi se posadil. Burckhardt se nad rozbitou loutkou na podlaze kýval dopředu a zase dozadu. Řeč mu došla.

»Je – je mi líto, že se to stalo,« dokázalo ze sebe děvče vypravit. Hezké rty se přitom zkroutily do úšklebku, který na sametové mladé tváři děsil. Pak se jí podařilo ústa ovládnout. »Promiňte,« řekla. »Kulka zasáhla nervové centrum. Tělo mě neposlouchá.«

Burckhardt automaticky přikývl a omluvu přijal. Roboti. Teď, když to věděl, bylo vše zřejmé, a když si znovu vybavil, co prožil, byla to jediná možnost. Vzpomněl si na démonický nápad s hypnózou, na Marťany nebo něco ještě neobyčejnějšího – taky idiottějšího. Důvod byl jednoduchý: umělí roboti odpovídají víc skutečnosti a jsou i levnější. Důkazy ležely všude, kam pohlédl. Automatizovaná továrna s transplantovanými mozky – proč netransplantovat myšlení humanoidnímu robotovi a dodat mu i rysy tváře a tělo bývalého majitele mysli?

Mohl potom takový robot vědět, že je robot?

»My všichni,« začal Burckhardt a stěží si uvědomoval, že mluví nahlas. »Moje žena, sekretářka, vy a všichni sousedé. Všichni stejní.«

»Ne.« Hlas zněl silněji. »Všichni nejsme stejní. Víte, já si to zvolila sama. Já –,« rty sebou škubly, avšak už to nebylo jen náhodné škubnutí nervů, »já jsem byla ošklivá ženská, pane Burckhardte, bylo mi skoro šedesát. Život mě minul. A když mi pan Dorchin nabídl, abych žila znovu, jako krásná dívka, skočila jsem po té příležitosti. Věřte mi, skočila, i se všemi nevýhodami. Moje tělo je pořád živé – zatímco jsem tady, spí. Můžu se do něj vrátit. Ale nikdy to neudělám.«

»A co my ostatní?«

»Vy jste na tom jinak, pane Burckhardte. Já tu pracuju. Plním příkazy pana Dorchina, zaznamenávám výsledky reklamních testů, hlídám vás a ostatní, abyste žili, jak on chce, abyste žili. Dělán to, protože jsem si to zvolila, ale vy žádnou volbu nemáte. Protože, víte – vy jste mrtvý.«

»Mrtvý?« vykřikl – skoro zasténal – Burckhardt.

Modré oči se na něj bez mrknutí dívaly a on věděl, že to není lež. Polkl a ocenil důmyslný mechanismus, který mu umožnil polykat i potit se a jíst.

»Aha,« řekl. »Zdálo se mi o výbuchu.«

»Nejen zdálo. Máte pravdu – byl to výbuch, skutečný a jeho příčinou byla tahle továrna. Nádrže ve skladu vyletěly do vzduchu a koho nezlikvidoval výbuch, toho zabily o něco později výpary. Ale skoro všichni zemřeli přímo při explozi, jedenadvacet tisíc lidí. Zemřel jste s nimi, a to byla Dorchinova šance.«

»Zatracený mrchožrout,« řekl Burckhardt.

Zkroucená ramena se zachvěla. Zachovala si přitom zvláštní důstojnost. »Proč? Měli jste všechno odbyté. Vy i ostatní jste to, co Dorchin potřebuje, dokonalý krajíc Ameriky. Přenést obsah mrtvého mozku na živý je jednoduché. Dokonce jednodušší – mrtvý nemůže říct ne. Jistě, stálo to práci i peníze – město bylo v rozvalinách –, ale dalo se přebudovat, zvlášť když nebylo nutné dodržet všechny maličkosti.

V některých domech byly zcela zničené dokonce i mozky. Ty jsou uvnitř prázdné. Dokonalé nejsou ani sklepy a ulice, na kterých málo záleží. Iluze musí stejně vydržet jen jediný den. Tentýž den – 15. června – znovu a znovu. A jestli někdo objeví, že něco je trochu špatně, nebude ani dost času, aby jeho objev vyvolal nějakou lavinu a znehodnotil testy, protože všechny omyly se o půlnoci ruší.«

Na obličej se objevil pokus o úsměv. »Tohle je jen, pane Burckhardte, tenhle 15. červen, protože jste ho nikdy neprožil. Je to dárek od pana Dorchina. Sen, který vám dává, a když den končí, zase si ho bere. Zato má pohromadě všechna čísla o tom, kolik z vás reagovalo na který podnět. Do tunelu pod městem vyrazí údržbáři a elektronicky vymyjí poslední den, aby mohl začít další. Je zase patnáctého června.

Vždycky – protože poslední den, který si pamatujete, je 14. červen. Občas údržbáři na někoho zapomenou – jako vynechali vás, protože jste zůstal pod lodí. Ale to nevádí. Ti, na které se zapomnělo, se prozradí, jakmile to dají najevo – a když nedají, test to neovlivní. Jenom nás, kteří pro Dorchina pracujeme, nevymývají. Když je proud vypnutý, spíme, stejně jako vy. Avšak když se vzbudíme, tak si pamatujeme.« Zašklebila se. »Kdybych jen mohla zapomenout!«

»Tohle všechno, jen aby se prodávalo zboží,« řekl Burckhardt, jako by nemohl uvěřit. »Muselo to stát milióny!«

Robot April Hornová řekl: »Stálo to milióny. Ale taky to Dorchinovi milióny vydělává. A nejen to – jednou, až objeví metodu, jak donutit lidi k činům, myslíte, že tím skončí? Předpokládáte –«

Dveře se otevřely a zarazily ji. Burckhardt vyletěl. Teprve po chvíli si uvědomil, že Dorchin utekl. Napřáhl revolver.

»Nestřílejte,« nařídil nevzrušený hlas. Nebyl to Dorchin, ale další robot, tentokrát nemaskovaný plastikem a kosmetikou. Jasně se blýskal a kovově řekl: »Zapomeňte na to, Burckhardte. Ničeho nedosáhnete. Dejte mi ten revolver, než naděláte další škodu. A dejte mi ho hned.«

Burckhardt hrozivě zařval. Robotův trup se ocelově leskl. Burckhardt si vůbec nebyl jist, jestli kulky mohou proniknout jeho povrchem a svedou-li to, jestli způsobí nějakou škodu. Musel by to vyzkoušet –

Ale za jeho zády vystartoval skučící, dupající vír jménem Swanson. Strach a hysterie Swansona katapultovaly na Burckhardta. Srazil ho na všechny čtyři a revolver odletěl stranou.

»Prosím!« žebrel nesmyslně Swanson a klaněl se před ocelovým robotem. »Byl by vás zastřelil – prosím, neubližujte mi. Nechtě mě pro vás pracovat jako to děvče. Udělám všechno, všechno, co mi poručíte –«

»Nepotřebujeme, abyste nám pomáhal,« řekl robot. Udělal dva přesné kroky a stál nad revolverem. Odkopl ho stranou a nechal ležet.

Rozbitý světlovlasý robot nevzrušeně pronesl: »Už moc dlouho nevydržím, pane Dorchine.«

»Když to bude nutné, odpojte se,« odpověděl ocelový robot.

Burckhardt zamrkal. »Ale vy nejste Dorchin!«

Ocelový robot se na něj podíval bezednými očima. »Jsem,« řekl, »tedy ne z masa a kostí – jenom právě používám tohle tělo. Pochybuju, že ho můžete poškodit revolverem. Typ těla, který znáte, je mnohem zranitelnější. Necháte teď už toho nesmyslu? Neraď bych vás poškodil, na to jste příliš drahocenný. Sednete si a necháte údržbáře, aby vás seřídili?«

Swanson začal podlézavě: »Vy – vy nás nechcete potrestat?«

Ocelový robot neměl mimiku, ale jeho hlas zněl téměř překvapeně. »Potrestat?« opakoval a dodal tázavě: »Jak?«

Swanson se otrásl, jako kdyby to slovo bylo bič, ale Burckhardt vzplál: »Jeho seřídíte, jestli se nechá – ale mě ne!

Budete mě muset hodně poškodit, Dorchine. Je mi jedno, kolik stojím nebo kolik budete mít starostí, než mě dáte znovu dohromady. Ale jdu teď těmito dveřmi ven. Jestli mě chcete zastavit, musíte mě zabít. Jinak se vám to nepodaří!«

Ocelový robot postoupil o půl kroku směrem k němu. Burckhardt se proti své vůli zarazil. Nejistě stál, chvěl se a byl připraven – na smrt, na útok, na cokoli, co se mohlo stát.

Byl připraven na cokoli vyjma toho, co se stalo. Neboť Dorchinovo ocelové tělo uhnulo stranou, směrem mezi Burckhardta a revolver. Dveře zůstaly volné.

»Tak jděte,« vyzval ho robot. »Nikdo vás nedrží.«

Za dveřmi se Burckhardt okamžitě vzpamatoval. Dorchin udělal hloupost, že ho nechal jít. Ať už je to robot nebo živý

tvor, oběť nebo ten, kdo na tom vydělává, nic ho nezastaví. Půjde na FBI nebo kamkoli za zákonem, mimo Dorchinovo syntetické impérium a tenhle příběh tam odvypráví. Společnost, která Dorchinovi platí za výsledky testů, jistě nemá potuchy o ďábelské technice, jíž jsou získány. Dorchin ji musí tajit, i nejslabší závan publicity by mohl všechno zarazit. Cesta ven znamená možná smrt – ale v tomto bodě svého pseudoživota Burckhardt ze smrti hrůzu neměl. V tunelu nikdo nebyl. Objevil okno a podíval se ven. Viděl Tylerton: město – kulisu; vypadalo tak opravdové a známé, že si Burckhardt klidně mohl představit, že se mu všechno zdá. Jenomže tohle nebyl sen. Jistotu o tom si nesl v srdci a stejně i to, že nic v celém Tylertonu mu teď nemůže pomoci.

Musí se vydat jiným směrem.

Asi čtvrt hodinu trvalo, než našel cestu, ale podařilo se mu to. Plížil se chodbami, a kdykoli zaslechl kroky, uskakoval do úkrytu, i když věděl, že schovávat se je zbytečné. Dorchin nepochybně ví o každém jeho pohybu. Ale nikdo ho nezastavoval. Narazil na další dveře.

Zevnitř vypadaly docela obyčejně. Když je otevřel a prošel ven, objevilo se před ním cosi, co nikdy neviděl.

Nejdřív světlo – jasné, zářící, neuvěřitelné, oslepující světlo. Burckhardt nevěřicně a ustrašeně zamžikal očima.

Stál na římsě z hladkého opracovaného kovu. Ani ne čtyři metry od jeho špiček římsa končila ostrou hranou. Neměl nejmenší chuť přiblížit se na kraj, ale i z místa, kde stál, poznal, že propast před ním je bezdná. A hlubina se ztrácela do nedohledna v oslnivé záři po obou stranách.

Proto mu Dorchin dal tak snadno svobodu! Z továrny se nedalo odejít nikam. Bylo to neuvěřitelné, nesmyslné – propast i sto bílých a oslepujících slunců, visících nahoře.

»Burckhardte?« uslyšel ze strany tázvý hlas. Pak jeho jméno zahřmělo, zašumělo měkkým šepem, tam a zpět pekelnou propastí před ním.

Olízl si rty. »A – ano?« dostal ze sebe.

»Mluví s tebou Dorchin. Tentokrát ne robot, skutečný Dorchin, z masa a kostí, i když mluví do mikrofonu. Tak už jsi viděl, cos chtěl, Burckhardte. Budeš teď rozumný a necháš se od údržbářů seřadit?«

Burckhardt nebyl schopen se pohnout. V oslepující záři se dmuly jakési pohyblivé hory; jedna z nich se vydala k němu. Tyčila se desítky metrů nad jeho hlavou, zíral na ni ke stropu a bezmocně mhouřil oči před světlem.

Vypadalo to jako –

Nesmysl!

Hlas v reproduktoru u dveří řekl: »Burckhardte?« Odpovědět nedokázal.

Těžký, dunivý vzdech. »Aha,« řekl hlas. »Konečně jsi pochopil. Není kam jít. Už to víš. Mohl jsem ti to sice říct, ale tys mi nemusel věřit, takže je lepší, žes to viděl na vlastní oči. Koneckonců, Burckhardte, proč bych měl rekonstruovat město, jak bylo? Jsem obchodník a počítám náklady. Kdyby ta věc musela být ve skutečné velikosti, postavil bych ji tak. Ale v tomhle případě to nebylo nutné.«

Bezmocný Burckhardt zíral, jak z hory před ním směrem k němu opatrně klesá nižší útes. Byl dlouhý a tmavý a na jeho konci bylo cosi bílého – cosi bílého s pěti prsty...

»Chudinko Burckhardte,« vrněl reproduktor a ozvěna burácela obrovitou propastí, která byla jen – dílnou. »Musí to pro tebe být hrozný šok – zjistit, že žiješ ve městě postaveném na stole.«

VI

Bylo ráno 15. června a Guye Burckhardta probudil jeho vlastní křik ze sna.

Byl to obludný a nepochopitelný sen, s výbuchy, stíny postav, které nepatřily lidem a z jejichž každého slova šel děs. Otřásl se a otevřel oči.

Za okny ložnice kvílel giganticky zesílený hlas.

Burckhardt doklopýtal k oknu a vyhlédl ven. Bylo chladno, vůbec neodpovídající datu v kalendáři, ale hodící se spíše k říjnu než k červnu. Ulice vypadala docela normálně – kromě rozhlasového auta, které se asi v polovině bloku krčilo u obrubníku. Z reproduktorů na střeše auta vřeštěl hlas:

»Jsi zbabělec? Jsi blázen? Necháš politické čachráře, aby ti ukradli vlast? NE! Hodláš se smířit s dalšími čtyřmi lety úplatkářství a zločinů? NE! Budeš volit Federalistickou stranu v každém kole? ANO! Vsaď se, že i ty budeš hlasovat pro ni.«

Někdy ječí, jindy přemlouvá, straší, prosí, lichotí..., ale jeho hlas se nese dál jedním patnáctým červnem za druhým.